

बुद्धघोष
विशेषांक

नेपालको पहिलो बौद्ध मासिक **आनन्दभूमि**

२०६८ कृति पुनिहि- कोजाग्रत पूर्णिमा वर्ष ३९
बु.सं. २५५५

अंक ६
ने.सं. ११३१

The Ananda Bhoomi (Year 39, Vol. 6)
A Buddhist Monthly :Sept'ber/October 2011

प्रमुख सल्लाहकारः

भिक्षु कृमार काशयप महास्थविर (प्रमुख, आ. कु. वि.)
भिक्षु मैत्री महास्थविर (अध्यक्ष, आ. कु. वि. संस्था)

सल्लाहकार : भिक्षु धर्मर्ति (सचिव, आ.कु.वि.)

व्यवस्थापक : भिक्षु अस्सजि, आनन्द कुटी विहार, ४२७९४२०

व्यवस्थापन सहयोगी : भिक्षु सरणकार

वितरण तथा अर्थ : भिक्षु पियदस्ती

वितरण सहयोगी : विवेक महर्जन

लेखा व्यवस्थापन: सुरेश महर्जन, स्वयम्भू

आवरण डिजाइन/मित्री सेटिङः : विनोद महर्जन

कम्प्यूटर सञ्जाः : राजकृमार छुका, छवप

सम्पादन सहयोगी

भिक्षु वजिरज्ञाण, बुद्धविहार भृकुटीमण्डप

सम्पादक/प्रकाशन संयोजकः

कोण्डन्य

बुद्धविहार भृकुटीमण्डप, ४२२६७०२

वितरणार्थ सहयोगीहः

बुद्धजयन्ती समारोह समिति (श्रीघः), शाक्य वाच शप-बनेपा, अ. इन्द्रावती, सुश्री वीणा कंसाकार, सुश्री शकुन्तला प्रधान, श्रीमती केशरी वज्राचार्य, सुवर्णमुनि शाक्य (मैरहवा), नरेश वज्राचार्य (बुटवल), विद्यादेवी शाक्य (बुटवल), याम शाक्य (वेनी), सर्जु वज्राचार्य, देवेन्द्र शाक्य (पात्पा), उत्तममान बुद्धाचार्य (पेखरा), कृष्णप्रसाद शाक्य (बाग्लुङ), विजय गुरुङ (लमजुङ)।

मुद्रणः

आईडियल प्रिन्टिङ प्रेस, ग्वार्को, ललितपुर, फोन: २९२०२३५

प्रकाशकः

आनन्दकुटी विहार

आनन्द कुटी विहार, स्वयम्भू, फोन: ४२७९४२०
का.जि.द.न. ३४/०३४/०३५/म.क्षे.हुनिद.न. ७/०६९/६२

बुद्धवचनामृत

मेत्ताविहारी यो भिक्षु, परस्नो बुद्धसासने ।

अधिगच्छे पदं सन्तं, सद्बारुपसमं सुखं ॥

अर्थात् : बुद्धशासनमा प्रसन्न भई मैत्री भावना गर्ने भिक्षुहरूले सम्पूर्ण संस्कारलाई शान्त पारी सुखमय निर्वाण प्राप्त गर्नेत्र ।

बुद्धशासनय प्रसन्न जुया मैत्री भावना याना चंपि भिक्षुपिसं दक्ष याना संस्कारयात शान्त याना सुखमय निर्वाण प्राप्त याई ।

The bhikkhu who abides in loving-kindness, who is pleasure with the Buddha's Teaching, attains to that state of peace and happiness (Nibbana), the stilling of conditioned things.

- धम्मपद, ३६८

सम्पर्क कार्यालय

आनन्द भूमि

आनन्द कुटी विहार संस्था, पो.ब.न. ३००७, काठमाडौं ।

फोन: ४२७९४२०

E-mail : anandakutivihar@gmail.com
gkondanya@gmail.com, kondanya@soon.com
anandakutivihar@ntc.net.np

Website: anandakutivihar.com.np

www.anandabhoomi.com

वार्षिक रु. १५०/-

एकप्रति रु. २०/-

वार्षिक ग्राहक बनी सहयोग गर्नै ।

आनन्दभूमि

सम्पादकीय

नेपालका पाँचौं संघनायक

भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरको देह अवसान

बुद्धजन्मभूमि नेपाल राष्ट्रमा राणाशासनको अन्त्यतासंगै प्रजातन्त्रको गोधुली अवस्थामा थेरवाद बुद्धशासनको पुनर्जागरण कालले बामे सरेको इतिहासकालीन व्यक्तित्व नेपालका पाँचौं संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरको देहावसान भएको दुःखद समाचारले समस्त बौद्ध जगतमा स्तब्धता छाएको छ । थेरवाद बुद्धशासनको पुनर्जागरणकालदेखि बुद्ध, बुद्धर्म, बौद्ध-दर्शन, ध्यान-भावना, बौद्ध साहित्य, नेपाल भाषाको उत्थानमा दशकौसम्मको योगदान गर्नुहुने संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरको निधनले अवश्यमेव पनि अपूरणीय क्षति भएको कुरालाई नकार्न सकिंदैन । नेपालको थेरवाद बुद्धशासनमा विनयनियम पालनामा अग्रगण्य, ध्यानसाधनामा विशिष्ट गुरु, अभिर्धर्मका ज्ञाता, नेपाल बौद्ध परियति शिक्षाका संस्थापक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरको बुद्धशासनिक योगदानलाई उचित कदर गर्नु र उहाँबाट भएगरेका बुद्धशासनिक गतिविधिलाई निरन्तरता दिनु सम्बद्ध सबैको दायित्व हो । श्रद्धाङ्गली-सभा वा शोक-सभाजस्ता औपचारिकतामै अल्फिने हो या उहाँको बुद्धशासनिक योगदानलाई गुणानुस्मरणसंगै केही ठोस कार्य समेत गर्दैजाने हो, यतातिर ध्यानाकृष्ट गर्नु महत्त्वपूर्ण पक्ष हुनसक्छ । उहाँलाई र उहाँको बुद्धशासनिक योगदानलाई जीवन्त तुल्याउन सकिने धार्मिक-सामाजिक-शैक्षिक गतिविधिले निरन्तरता पाउनु पर्छ, त्यसको लागि सम्बद्ध क्षेत्र उत्तरदायी हुनुपर्छ । यस उसले उहाँको नाउँमा ठोस बुद्धशासनिक कार्य गर्ने/गराउने, संचित दान-दातव्य वस्तुको सदुपयोग, बुद्धघोष प्रतिष्ठानको स्थापना, बुद्धघोष स्मृतिग्रन्थ वा अन्यान्य रचनात्मक बुद्धशासनिक कार्य गर्नसकेमा यो नै सच्चा श्रद्धाङ्गली, पुष्पाङ्गली वा गुणानुस्मरण गरेको सावित हुनसक्छ ।

थेरवाद बुद्धशासनको पुनर्जागरणपछिको इतिहास १०० वर्ष नाथेको छैन, पुनर्जागरण इतिहासदेखि समर्पित व्यक्तित्वहरू क्रमशः विलीन हुने घटना जारी छ, विधिको विधान नै यस्तै छ । तथागत शास्त्रद्वारा संयुक्तनिकायको अयिक सुत्तमा देशना गर्नुभएको- सब्बे सत्ता मरिसन्नित, मरणन्त हि जीवित भनेजरतै मर्नु नपर्ने जन्मिएको को छ र ? जीवन मरणशील छ, मृत्यु अवश्यम्भावी छ, जो कोहीले मृत्युलाई वरण गर्ने पर्छ, कोही यहाँ सदा रोकिएर रोकिन्न र कसैलाई सदाको लागि रोकन खोज्नु बुद्धिमत्तापूर्ण कुरा पनि नहुने तथा यो प्रकृतिविरुद्धको विषय नै हुने भयो । भिक्षु महाप्रज्ञादेखि भिक्षु प्रज्ञानन्द, भिक्षु शाक्यानन्द, भिक्षु धर्मालोक,

भिक्षु अनिरुद्ध, भिक्षु अमृतानन्द, भिक्षु सुबोधानन्द, भिक्षु बुद्धघोष, भिक्षु रत्नज्योति, भिक्षु विवेकानन्द, भिक्षु सुमंगल, भिक्षु सुदर्शन महास्थविर आदि एकपछि अर्को गर्दै विलीन हुँदै गए । आज उहाँहरूको योगदानलाई निरन्तरता दिने कुरामा थप सोचुपर्न अवस्था सिर्जना भएको छ । दिवंगत संघनायकको निधनले दिवंगत सबै भिक्षुहरूको पुनःस्मरण हुँदैछ । यसरी नै बुद्धशासनिक योगदान गर्नुहुने अनागारिकाहरू दिवंगत रत्नपाली, धर्मपाली, संघपाली, धर्मचारी, धर्मशीला, सुशीला आदिको योगदानलाई स्मरण गर्नु सम्बद्ध सबैको दायित्व हो ।

नेपालको थेरवाद बुद्धशासनमा भिक्षु संघले विनयसम्मतिको आधारमा “संघनायक” को व्यवस्था गरेअनुरूप नेपालको पहिलो संघनायक भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविर, द्वितीय संघनायक भिक्षु शाक्यानन्द महास्थविर, तृतीय संघनायक भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविर, चौथौ संघनायक भिक्षु सुबोधानन्द र पाँचौ भिक्षु बुद्धघोष महास्थाविर गरी पाँचैजना श्रद्धेय संघनायकहरू इहलोकबाट विलीन भइसके । वर्तमान नेपालमा जेष्ठताको क्रममा भिक्षुहरू क्रमशः नवसंघनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविर, नव संघउपनायक भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविर, नेपाल बौद्ध परियति शिक्षाका सह-शिक्षाध्यक्ष भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविर, अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका अध्यक्ष भिक्षु बोधिसेन महास्थविर हुनुहुन्छ । अखिल नेपाल भिक्षु महासंघले यसै महिना आश्विन ७ गते पाँचौ संघनायकको दिवंगत भएलगतै निर्णय गरेअनुरूप गत आश्विन १४ गते धर्मविनयपूर्वक संघनायकोपट्टान विधिअनुसार संघसम्मतिसहितको ज्ञापिकमद्वारा भिक्षु अश्वघोष महास्थविरलाई नेपालको छैठौ पूज्यपाद संघनायक पदमा प्रतिष्ठापित गरेको छ । यसरी नै सोही बेला आचार्य भिक्षु कुमारकाश्यप महास्थविरलाई नेपालका पूज्यपाद संघउपनायक पदमा पदस्थापन गरेको छ । ८५ वर्षीय नव संघनायक तथा नव संघउपनायक महास्थविरहरूको बुद्धशासनिक सफलतम कार्याकालका लागि धर्मसंवेगपूर्ण घडीमा मैत्रीकामना गर्दछौ ।

अन्तमा बुद्धशासनमा आजीवन समर्पित तथा म्यानमार सरकारबाट ‘अगगमहासद्धम्जोतिकधज’ पद्वीद्वारा विभूषित व्यक्तित्व पूज्यपाद नेपालका पाँचौ संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरको बुद्धशासनिक गुणलाई स्मरण गर्दै उहाँलाई निर्वाण प्राप्त होस् भनी धर्मसंवेगीभई अन्तस्करणदेखि सुगतिसहित निर्वाण कामना गर्दछौ । चिर तिट्ठतु सद्बम्पो ।

आनन्दभूमि

विषय-सूचि

क्र.सं.	विषय	लेखक	पृष्ठ
१.	संघनायक तथा संघउपनायक पदस्थापन		४
२.	पूज्यपाद बुद्धघोष भन्तेको स्मृतिमा	संघनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविर	५
३.	नेपालका छैठौं नवसंघनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविर कोण्डन्य	संघउपनायक भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविर	७
४.	नवसंघउपनायक भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविर	कोण्डन्य	९
५.	श्रावकयानको विकसित रूप महायान	लोकबहादुर शाक्य	११
६.	आनन्द कुटी विहारको वार्षिक प्रतिवेदन	भिक्षु धर्मसूर्ति	१३
७.	नेपालका पाँचौं संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर	कोण्डन्य	१६
८.	श्रद्धाङ्गली संघनायक भिक्षु बुद्धघोष.....	दुण्डबहादुर वज्राचार्य	१९
९.	दिवंगत संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर	महेन्द्ररत्न शाक्य	२१
१०.	गुरु लिसेया संस्मरण छत्वा:	भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविर	२५
११.	वसपोल संघनायक भन्तेयागु अन्तिम दिं लुमंका....	भिक्षु पञ्चारतन	२८
१२.	श्रद्धेय बुद्धघोष लुमंका	प्रा. सुवर्ण शाक्य	२९
१३.	लुमंके बहःर्ह संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर	अमिता धाख्या	३१
१४.	बौद्ध गतिविधि		३४
१५.	नेपालका संघनायक दिवंगत भिक्षु बुद्धघोष.....	सुनिल महर्जन	३७

यस वर्ष २०६८ मा हुने कथिनोत्सवको तालिका (आश्विन २५-कार्तिक २३)

गते	बार	विहार	गते	बार	विहार
२५	बुध	सुमंगल विहार, लुँखुसि	७	सोम	ज्ञानकीर्ति विहार, नयाँ बजार
२६	बिहि	गण महाविहार, गणबहाल	८	मंगल	करुणा विहार, मातातीर्थ
२७	शुक्र	सुगतपुर विहार, त्रिशूली /	१०	बिहि	धर्मचक्र आश्रम, बाघबजार
		बौद्धजन विहार, सुनाकोठी /	१२	शनि	धम्मावास विहार, खुसिकुं
		शान्ति वन, गोदावरी	१३	आइत	चतुर्रहम विहार, मातातीर्थ
२८	शनि	अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध भावना केन्द्र, शंखमूल /	१४	मंगल	धापाखेल बुद्धविहार,
		सुवर्ण छन्तपुर विहार, लुभु			वेलुवनाराम, थेचो
२९	आइत	मणिमण्डप महाविहार, पटको ल.पु.	१५		पूर्वाराम विहार, धुलिखेल
३०	सोम	संघाराम विहार, ढल्को			शाक्यसिंह विहार, थैना
१	मंगल	श्रीघः विहार, यैं /	१६	बुध	आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भू /
		विश्वशान्ति विहार, नयाँ बानेश्वर	१८	शुक्र	धर्मशिला विहार, पोखरा /
२	बुध	ध्यानकृटी विहार, बनेपा			बौद्ध शान्ति विहार, बुलु
३	बिहि	सिद्धिपुर विहार, थसी			रत्न विपश्यना विहार, स्वयम्भू
४	शुक्र	शभमंगल विहार, थानकोट	२०	आइत	जितवन विहार, थानकोट
५	शनि	बौद्ध समकूत विहार, ख्वप /	२१	सोम	आनन्दभूवन विहार, स्वयम्भू /
		प्रणिधिपूर्ण विहार, बलम्बु	२२	मंगल	पुण्यउदय विहार, जल: /जितापुर विहार, ख्वना
६	आइत	बुद्ध विहार, भूकुटीमण्डप / दोम्बु विहार	२३	बुध	यम्प महाविहार/श्री कीर्ति विहार, किपू
७	सोम	पाटी विहार, थिम्मी /			नोट : कर्ने विहारमा सिमित निमन्त्रणा/दिवा कार्यक्रम हुनेछ ।

संघनायक तथा संघउपनायक पदस्थापन

नेपालका छैठौं पूज्यपाद संघनायक पदमा संघउपनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविरलाई तथा पूज्यपाद संघउपनायक पदमा आचार्य भिक्षु कुमार काशयप महास्थविरलाई विनयकर्मपूर्वक नेपाली भिक्षु महासंघका सदस्यहरूले संघसम्मितिसहित ज्ञापिकर्मद्वारा एक धार्मिक विधि “संघनायकोपतिट्ठापन” विधिपूर्वक वि. सं. २०६८ आश्विन १४ गते शनिवारका दिन पदस्थापन गरेका छन् । ८५ वर्षीय दुबै पूज्यपाद संघनायक तथा संघउपनायकलाई वृहत सार्वजनिक सभावीच विशेष अभिनन्दन समारोहको आयोजना गरिने भएको छ । अखिल नेपाल भिक्षु महासंघको तत्वावधानमा हुने सार्वजनिक अभिनन्दन समारोहका बारेमा यथा समयमें

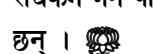

संघनायक भिक्षु
अश्वघोष महास्थविर

सम्बन्धित सबैलाई जानकारी गराउने भएको छ । त्यतिवेला सम्बन्धित बौद्ध संघसंस्थाहरूले सार्वजनिक रूपमै अभिनन्दन गरिने छ ।

आश्विन ७ गते नेपालका पाँचौं संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर दिवंगत भएपछि सो रित्क धर्मगैरवयुक्त सम्मानित पदमा प्रतिस्थापन-पदस्थापन गर्ने शुभकार्य वर्तमान नेपालका ते श्रो जेष्ठ भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविर तथा अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका अध्यक्ष भिक्षु बोधिसेन महास्थविरसहितको सहभागी भिक्षुहरूले

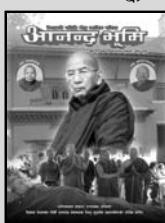
धर्मविनयपूर्वक विश्वशान्ति विहारमा अवस्थित भिक्षुहरूको संघकर्म गर्ने पवित्र सीमागृहमा विनयकर्मविधि सम्पन्न गरेका छन् ।

संघउपनायक भिक्षु
कुमारकाशयप महास्थविर

यस अङ्क

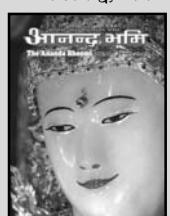

आनन्दकृष्ण भूषण

पढौं पढाओं, समयमै वार्षिक ग्राहक बनौं

आनन्द कुटी विहार संस्था, पो.ब.नं. ३००७, काठमाडौं, फोन: ४२७१४२०
E-mail : anandakutivihar@gmail.com, anandakutivihar@ntc.net.np
gkondanya@gmail.com, kondanya@soon.com

गताङ्कमा

पूज्यपाद बुद्धघोष भन्तेको स्मृतिमा

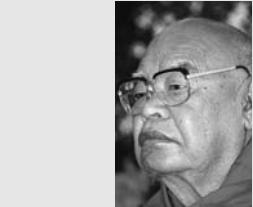

संघनायक भिक्षु
अश्वघोष महास्थविर

रूप जीरति मच्चानं नामगोत्तं न
जीरति अर्थात् मानिसहरु सबै जीर्ण हुन्छन्। यस
भने नामकीर्ति जीर्ण हुँदैनन्। यस
बुद्धवचनअनुसार नेपालका पूज्यपाद
संघनायक बुद्धघोष महास्थविर यस संसारमा
हुनुहुन्न तर उहाँको बुद्धशासनिक कीर्ति सधै रहिरहन्छ।
उहाँको अपूर्व कीर्ति भनेको राम्रो शीलस्वभाव राम्रो व्यवहार
हो। सही धर्मप्रचार भनेको नै चरित्र राम्रो हुन्। उहाँ पाँचौ
संघनायक मात्र होइन, नेपाली थेरवाद बुद्धधर्मको बलियो
स्तम्भ पनि हुनुहुन्थ्यो। त्यो स्तम्भ अब ढल्नुभयो, तर उहाँ
भन्तेको राम्रो शीलचरित्ररूपी स्तम्भ कदापि ढल्ने छैन। यो
शीलरूपी स्तम्भ नेपाली थेरवादी भिक्षुहरूलाई आदर्श ऐना र
भरोसा तथा नमूना भइरहने छ।

पूज्यपाद बुद्धघोष भन्तेबाट कसैको चित दुख्ने कुरा
कहिल्यै पनि निस्केको सुनेको छैन। अन्तिम समयसम्म
उहाँलाई शीलधर्म पालनाले साथ दिएको छ। आफ्ना शिष्यहरु
प्रति शुद्ध स्नेह र माया सधै ताजा रहिरनेछ। यो अपूर्व राम्रो
शीलस्वभाव हो भन्नुपर्दा अत्युक्ति हुँदैन। यस अर्थमा मेरो
स्वभाव ठीक उल्टो छ। धेरैपल्ट मैले आफ्ना शिष्यहरुको
चित दुख्ने गरी कुरा गरे, काम पनि धेरै पटक गरिसकेको
छु। मलाई त अब पश्चाताप भझरेहेको छ।

पूज्यपाद दिवंगत संघनायक बुद्धघोष भन्ते
शीलपालनमा नेपाली भिक्षुहरूमा अग्रपक्तिमा हुनुहुन्थ्यो। यस
अर्थमा मचाहि धेरै पछाडि परेको छु। उहाँप्रति श्रद्धाङ्गली
अर्पण गर्नु भनेको नै उहाँले देखाउनुभएको शीलआचरणप्रति
प्रतिबद्ध हुन् हो। तर उहाँचाहिं अलि बढी नै कठूर हुनुहुन्थ्यो
भन्ने मेरो धारणा छ। यस्तो भन्नुपर्दा क्षमा प्रार्थी छु।

संघउपनायक भिक्षु
कुमार काश्यप महास्थविर

पूज्यपाद नेपालका पाँचौ संघनायक
बुद्धघोष महास्थविर विनयपालनामा अत्यन्त
वृढ एवं शीलवान भन्तेका रूपमा
सुपरिचित ख्यातिप्राप्त व्यक्तित्व हुनुहुन्थ्यो।
नेपालमा औपचारिक रूपमा बुद्धशिक्षादीक्षा

प्रदान गर्ने कार्यमा अत्यन्त लग्नशील व्यक्तित्वका धनी
नेपाल बौद्ध परियति शिक्षाका संस्थापक उहाँको बुद्धशासनिक
महत्त्वपूर्ण योगदानलाई कसैले बिस्ने छैनन्। यस्तो
बुद्धशासनप्रति चिन्तनशील एवं र्नेहभावका प्रतीक व्यक्तित्वको
योगदानको उचित कदर हुनुपर्छ। उहाँ पूज्यपाद महास्थविर
भन्तेबाट बीजारोपण गर्नुभई शुभारम्भ गरिएको नेपाल बौद्ध
परियति शिक्षालाई निरन्तररूपमा समयानुकूल सुव्यवस्थित
तवरले अगाडि बढाउनु सम्भवित सबैको काँधमा जिम्मेवारी
आझपुगेको बोध गर्नु र यसलाई निरन्तरता दिनु हाम्रो कर्तव्य
पनि हो।

दिवंगत संघनायक अग्गमहासद्गम्भजीतिकथज भन्तेले
बुद्धशासनको उत्तरोत्तर उन्नति अभिवृद्धिका लागि आफ्नो
सम्पूर्ण जीवन परित्याग गर्नुभयो। उहाँ महास्थविर भन्तेले
बुद्धजन्मभूमि नेपालको थेरवाद बुद्धशासन प्रतिस्थापना गर्नका
लागि अविस्मरणीय भूमिका निर्वाह गर्नुभएको थियो। उहाँले
नेपालको बुद्धशिक्षा अध्ययन-अध्यापनार्थ जुन शिक्षण संस्थाको
स्थापना गरी अपीट एवं अनुलनीय योगदान गर्नुभयो, त्यसले
गर्दा एकातिर धर्मप्रेमीहरूकामाझ बुद्धको ज्ञानरूपी आलोक
फैलाउन दूलो सहयोग पुगेको छ भने अर्कोतिर बौद्ध साहित्य
भण्डार वृद्धि गर्दैजान यथेष्ट मार्ग प्रशस्त गर्नुभएको थियो।
जीवनलाई सुखशान्तिपूर्वक अगाडि बढाउन दुईदर्जनभन्दा
बढी अत्यन्त आवश्यक ग्रन्थहरू रचना गर्नुभएका उहाँको
व्यक्तित्व, कृतित्व, प्रतिभा तथा योगदानलाई स्मरण गर्नु
हामी सबैको कर्तव्य हो।

नेपालका पाँचौ पूज्यपाद संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरलाई सुगतिसहित निर्वाण हेतु प्रार्थना गर्दछौं।

नेपालका छैठौं
नवसंघनायक मिश्नु अश्वघोष महास्थविर
तथा
नवसंघउपनायक मिश्नु कुमारकाश्यप महास्थविरको
बुद्धशासनिक सफलतम कार्यकाल एवम्
सु-स्वास्थ्यका लागि
मैत्रीपूर्ण कामना !

आनन्दकुटी विहार परिवार
स्वयम्भू, काठमाडौं

सुमंगल विहार बौद्ध संघ परिवार
लुँखुसी, ललितपुर

बुद्ध विहार परिवार
भृकुटीमण्डप, काठमाडौं

आनन्दभूमि परिवार
स्वयम्भू, काठमाडौं

नेपालका छैठौ नवसंघनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविर

संक्षिप्त चिनारी

नेपालमा स्थविरवाद बुद्धधर्म प्रचार प्रसार भई पुनर्जागरणको इतिहास सँगसँगै देखिएका भिक्षुहरू मध्ये एक श्रद्धेय भिक्षु अश्वघोष महास्थविर हुनुहुन्छ । उहाँले प्रप्रजित जीवनयापन गर्नुभएको भण्डै ७ दशक हुन लागिसकेको छ । नेपालका छैठौ पूज्यपाद संघनायक पदमा संघउपनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविरलाई विनयकर्मपूर्वक नेपाली भिक्षु महासंघका सदस्यहरूले संघसम्मितिसहित झप्तिकर्मद्वारा एक धार्मिक विधि “संघनायकोपतिट्ठापन” विधिपूर्वक वि. सं. २०६८ आश्विन १४ गते शनिवारका दिन नेपालका छैठौ पूज्यपाद संघनायक भनी पदस्थापन गरेका छन् । वि. सं. २०६३ जेठ २ का दिन नेपालका चतुर्थ संघनायक भिक्षु सुबोधानन्द महास्थविरको निधनपश्चात भिक्षुसंघले संघसमागमबीच सुमङ्गल विहारको सीमाग्रहमा संघकर्म गरी संघनायकोपतिट्ठापनविधिपूर्वक २०६३ जेठ २४ गते संघउपनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरलाई “नेपालको पाँचौ पूज्यपाद संघनायक” का रूपमा प्रतिस्थापन गरिएकै बेला भिक्षु अश्वघोष महास्थविरलाई संघउपनायक पदमा पदस्थापन गरिएको थियो । हाल काठमाडौंस्थित संघाराम विहार तथा बनेपाको ध्यानकुटी विहारमा निरन्तर आवासीय रूपमा बस्दैआउनुभएका नेपालका पूज्यपाद छैठौ संघनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविर ८५ वर्षको हुनुहुन्छ ।

ललितपुर ओकुबहाल निवासी आमा लक्ष्मीमाया शाक्य र पिता चन्द्रज्योति शाक्यको कोखबाट बि.सं. १९८३ (नेसं. १०४६) मा जन्मिएका बुद्धरत्न शाक्य भण्डै १६ वर्षको उमेरमै धर्माध्ययनको लागि भिक्षु धर्मालोक र भिक्षु अमृतानन्दलाई जिम्मा लगाइयो । पछि सन् १९४४ मा कुशिनगरमा उ. चन्द्रमुनि महास्थविरको उपाध्यायत्वमा तथा भिक्षु अमृतानन्दको आचार्यत्वमा श्रामणेर अश्वघोष नामले प्रव्रजित हुनुभयो । आमा लक्ष्मीमाया शाक्यको प्रेरणाले प्रप्रजित भएका उहाँ आचार्य महानायक डा. भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरका प्रथम शिष्य हुनुहुन्छ ।

श्रामणेर प्रव्रज्याको लगतै प्रसिद्ध भारतीय भिक्षु धर्मरक्षितसँगै पालि र हिन्दी भाषा सिकी उहाँसँगै केही महिनापछि दक्षिणी श्रीलंकाको मातरमा अवस्थित महामहिन्द्र परिवेण (तालिम केन्द्र) मा अध्ययन गर्नुभयो । सोही परिवेणका प्रधानाचार्य धर्मकीर्ति श्री धम्मावास नायक महास्थविरको

भिक्षु

उपाध्यायत्वमा १ मई १९४९ का दिन उपसम्पदा दीक्षा प्राप्तगरी पूर्ण रूपमा भिक्षु हुनुभयो । ८ वर्षपछि अर्थात् बि.सं. २००८ सालमा अग्रश्रावक सारिपुत्र र मौदगल्यायनको पवित्र अस्थिधातु नेपालमा दर्शनार्थ ल्याईएको अवसरमा निमन्त्रित व्यतित्वको रूपमा भिक्षु अश्वघोष नेपाल फर्कनुभयो । उहाँसँगै आनन्दकुटी विहारको सीमाग्रहमा २००८ कार्तिक महिनामा उपसम्पदा दीक्षाप्राप्त भिक्षु कुमार काशयप पनि श्रीलंका जानुभयो । केही वर्षपछि भिक्षु अश्वघोष भारतमा फर्किनु भई एस.एल.सी. अध्ययन गर्दै रहेंदा परीक्षाकै समयमा ४ फागुण २००९ का दिन उहाँका माता लक्ष्मीमाया शाक्य परलोक भएको समाचारले उहाँलाई परीक्षाकै समयमा दुःखित तुल्याइदियो । उहाँले सारनाथ-बनारसमा बस्नुभई

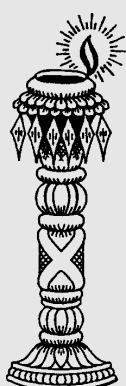
एस.एल.सी देखि बि.ए. सम्म अध्ययन गर्नुभयो र टि.वि. रोगका कारण बि.सं अध्ययन पूर्ण गर्न सक्नुभएन। उपचारार्थ उहाँ पेकिङ्ग (बेझिङ्ग) जानुभयो। केही वर्ष उतै बस्नुभयो। माओत्सेत्रुङ्को सांस्कृतिक क्रान्तिपछि विकास कार्यमा अग्रगण्य रूपले हिँडिरहेको तत्कालीन चिनीया जनता र कम्पुनिष्ट शासनबाट उहाँ प्रभावित हुनुभयो। चीनबाट फर्किसकेपछि आनन्दकुटी विद्यापीठमा भण्डे १० वर्ष सेवा गर्नुभयो। आनन्दकुटी विद्यापीठका सुपरिवेक्षक समेत हुनुभएको थियो। उहाँले विभिन्न मुलुकहरूको भ्रमण तथा सम्मेलनहरूमा भाग लिन जानुभएको छ। २०२९ साल घटस्थापनका दिन आनन्दकुटी विहार गुठीको स्थापना भएपछि भिक्षु अश्वघोषले नुच्छे बहादुर वजाचार्य र वटुकृष्ण 'भूषण' सँग सहकार्यगरी 'आनन्दभूमि' बौद्ध मासिकको सम्पादक हुनुभयो। उहाँले 'आनन्दभूमि' मा सम्पादक, प्रधान सम्पादक भई २० औं वर्ष सेवा गर्नुभयो। यसरी नै धर्मकीर्ति विहारबाट प्रकाशित हुने 'धर्मकीर्ति' मासिकमा पनि उहाँ शुरूवातदेखि वर्तमानसम्म प्रधान सम्पादकको रूपमा सेवा गरिरहनुभएको छ, साथै उहाँले बुद्धधर्म र दर्शनसम्बन्धी स-साना ७० भन्दा बढी पुस्तक प्रकाशन गर्नुभइसकेको छ।

हाल संघाराम विहार र बनेपाको ध्यानकुटी विहारमा बस्नुहुने भिक्षु अश्वघोष महास्थविरले बनेपारिथित दछुटोलमा 'ध्यानकुटी विहार' २०२८ सालमै निर्माण गर्नुभयो। २०३८ सालमा भिक्षु मैत्री, दिवंगत द्वारिकादास श्रेष्ठ र उपासिका

दिवंगत अनागारिका धर्मरक्षिता (रत्नमाया शाक्य) को सहयोगले क्षेत्रपाटी-ढल्कोमा 'संघाराम भिक्षु तालिम' स्थापना गरी नेपालको पुनर्जागरित बुद्धशासनमा पहिलोपटक श्रामणेर-भिक्षु तालिम केन्द्रको प्रारम्भ गर्नुभयो। उहाँकै शब्दमा भन्नुपर्दा उहाँको तालिम मिशन सोचेमै सफल हुन नसकेपछि ध्यानकुटी विहारमा पनि तालिम केन्द्रलाई निरन्तरता दिने प्रयास भयो। वर्तमान नेपालमा सबैभन्दा बढी शिष्य हुने उहाँ श्रद्धेय भन्नेका शिष्यहरू अधिकांश श्रीलंकाबाट अध्ययन गरेका छन्। अहिले उहाँका शिष्यहरूले सकदो बुद्धशासनिक क्षेत्रमा क्रिया कलापहरूलाई अगाडि बढाइराखेका छन्, जुन उहाँको लागि धर्मप्रीतिको विषय भएको छ।

नेपालमा ४६ सालको जन आन्दोलनपछि राष्ट्रिय सभामा पनि दुई वर्ष माननीय हुनुहुने उहाँ एमालेको नौ महिना शासनमा लुम्बिनी विकास कोषका उपाध्यक्ष हुनुभयो भने उहाँले धर्मस्थ भन्नेका सम्पादक अध्यक्ष पदभार सम्हालिसक्नुभएको छ। म्यानमार सरकारबाट 'अगगमहासद्धम्मजोतिकधज' पदवीद्वारा विभूषित भन्नेले प्रव्रजित-श्रामणेरहरूलाई तालिम गर्दै धेरै अनुभव सँगाल्नु भएको छ। उहाँ नेपालका पूज्यपाद ८५ वर्षीय संघनायक अश्वघोष महास्थविरले अर्कै पुस्तक लेखन, धर्मदेशना गर्ने, भोजनादि विविध धार्मिक कार्यक्रमका निमन्त्रणामा जाने कार्यलाई निरन्तरता दिइरहनुभएको छ।

कोणडन्य

न्हूदं नेपाल सम्वत् ११३२ व स्वन्ति नखःया लसताय् सकल नेपाःमिपिन्त भिन्तुना लिसे नेपाः देशय् शान्ति जुझमाः

मिलन बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड

हवनाल्लँ, पाको, न्यूरोड, काठमाडौं।

फोन: ४२३१०३६, ४२२२०६५, फ्याक्स: ४२१६१६७

नवसंघउपनायक भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविर

संक्षिप्त चिनारी

राणाकालको अन्त्यतासँगै नेपालमा स्थविरवाद बुद्धधर्मको पुनर्जागरण भएको थियो । तत्कालीन राणा प्रधानमन्त्री श्री ३ जुद्धशास्त्रेरले नेपाली भिक्षु-श्रामणेर गरी ८ जनालाई २००९ श्रावण १५ का दिन देश निकाल गरेको कलंकित इतिहास सबैलाई थाहा भएकै हो । उनै आठजनामध्ये प्रवर्जित एक जीवित इतिहास हुनुहुन्छ-आचार्य भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविर । नेपाली भिक्षु महासंघका सदस्यहरूले संघसम्पत्तिसहित ज्ञापिकर्मद्वारा एक धार्मिक विधि “संघनायकोपतिट्ठापन” विधिपूर्वक वि. सं. २०६८ आश्विन १४ गते शनिवारका दिन नेपालका छैठौं पूज्यपाद संघनायक भनी भिक्षु अश्वघोष महास्थविरलाई पदस्थापन गरेकै दिन आचार्य भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरलाई पूज्यपाद संघउपनायकको पदस्थापन गरेका छन् । आनन्दकुटी विहारका प्रमुख ८५ वर्षीय संघउपनायक कुमार काश्यप भन्ते हाल मृगौलाको बिरामी हुनुभएको कारण साताको दुईपटक हेमोडाइग्लसिस प्रक्रियामा हुनुहुन्छ । विगत पुष महिनादेखि स्वास्थ्य उपचारसँगै बुद्धविहार भृकुटीमण्डपमा बस्नु भएको छ । संघउपनायक भन्तेको सक्षिप्त जीवनी प्रस्तुत गर्नु प्राशंगिक होला ।

पात्पा-तानसेन निवासी सन्तमान शाक्य र तेजलक्ष्मी शाक्य (पछि अनागारिका मुदिता) को कोखबाट वि.सं. १९८३ मा जन्मिएका अष्टमान शाक्यले वाल्यकालमै पिताको दुःखद मृत्युपछि आमाको छत्र-छायाँमा जीवन गुजार्नुप्यो । एकलो छोरो अष्टमान १४ वर्षको हुँदा श्रामणेर सुमंगल (अन्धा) को प्रभावबाट श्रामणेर प्रव्रज्या हुने कल्पना बुनेका थिए । दुई वर्षपछि तत्कालीन भिक्षु कर्मशील अर्थात् भिक्षु प्रज्ञानन्दसँग सम्पर्क भएपछि वि.सं. १९९९ मा भारतको कुशिनगरमा उ. चन्द्रमणि महास्थविरको

उपाध्यायत्व एवं भिक्षु प्रज्ञानन्दको आचार्यत्वमा अष्टमान ‘श्रामणेर कुमार’ नामले श्रामणेर दीक्षित हुनुभयो । श्रामणेर प्रव्रज्यापछि नेपाल फर्को किण्डोल विहारमा बस्नुभयो । “त्यतिबेला भिक्षाटन जाँदा घण्टौ हिँडदा पनि एकमाना चामल, एक खपियाँ पैसा प्राप्त गर्न गाहो हुन्थ्यो, तर अहिले समयले कोल्टो फेरिसकेको छ” भनी उहाँ भन्नुहुन्छ । देश निकालाको समयमा सबैलाई लाइन राखी रिंहदरवारमा जुद्ध शम्शेर महाराजाले डरलाग्दो स्वरमा गर्जेको र निकाला आदेशको लगतै श्रद्धालु उपासकहरू थानकोटसम्म पुन्याउन

आएका हृदयविदारक कारूणिक दृश्य अझै याद गर्नुहुन्छ उहाँ । निश्काषित भिक्षु-श्रामणेरहरू सारनाथमा पुगदाको त्यो समय, जतिबेला श्रीलंकाली भिक्षुहरू भ्रमणार्थ त्यहाँ आइपुगेका थिए । उनीहरूसँगै श्रामणेर कुमार बुद्धधर्म अध्यनार्थ श्रीलंका प्रस्थान गरे ।

पछि २००८ सालमा नेपालमा सारिपुत्र र मौद्गल्यायनको अस्थिधातु राजकीय सम्मानका साथ पदार्पण गराई विविध कार्यक्रमहरू भइरहेकै समयमा आनन्दकुटी विहारमा नवनिर्मित भिक्षु सीमागृहमा श्रामणेर कुमार र श्रामणेर विमलानन्दले उपसम्पदा-दीक्षा प्राप्त गरी पूर्णस्मृति भिक्षु भए । बर्मली भिक्षु उ. कोविद महास्थविरको उपाध्ययत्वमा उपसम्पदा प्राप्तपछि

श्रामणेर कुमार भिक्षु कुमार काश्यप हुनुभयो । यसपछि भिक्षु कुमार काश्यप पुनः श्रीलंका जानुभयो । विद्यालंकार परिवेणबाटे उहाँले ‘त्रिपिटकार्थ’ उपाधि परीक्षा उत्तीर्ण गर्नुभयो । उहाँ नेपालकै पहिलो र हालसम्म एकलो ‘त्रिपिटकार्थ भिक्षु’ को रूपमा सु-परिचित हुनुहुन्छ ।

भिक्षु कुमार काश्यपले श्रीलंकामा बुद्धधर्मको अध्ययन मात्र होइन अध्यापन कार्यमा पनि लाग्नुभयो । देशपालन अर्थात् श्रीलंकाली भिक्षुहस्को राजनीतिक क्रियाकलापमा

समेत उहाँले संलग्नता देखाई चर्को भाषण गरेको उहाँ अफै समिक्षनुहुन्छ । श्रीलंकाबाट फर्केर भारतको सारनाथमा भिक्षु जगदिश काश्यपको नेतृत्वमा देवनागरी पालि प्रकाशन समितिमा पनि काम गर्नुभयो । त्यसपछि नेपाल फर्किनुभई आनन्दकुटी विहारमा बस्नुभयो । आनन्दकुटी विहारमा बसी उहाँले आचार्य भिक्षु अमृतानन्दद्वारा लिखित बुद्धकालीन ग्रन्थमालामा प्रकाशनमा ठूलो सहयोग पुऱ्याउनुभयो । उहाँ आफैले पनि आलवक सूत्र, गृह-प्रतिपत्ति, बुद्धधर्म व संघ, गौतम बुद्ध्या अर्थनीति, गृहस्थ-धर्म तथा दश-पारमिता पुस्तक रचना गर्नुभएको छ । नेपाली र नेपाल-भाषामा प्रकाशित भैसकेको दशपारमिता ग्रन्थ निकै नै ख्याति प्राप्त पुस्तक मानिन्छ ।

भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरले आनन्दकुटी विद्यापीठमा सुपरिवेक्षक रूपमा अध्यापन पनि गर्नुभएको थियो । हाल आनन्दकुटी विहारका प्रमुख एवं आनन्दकुटी विहार गुठीका निर्वतमान अध्यक्ष उहाँ भन्तेले उहिले लुम्बिनी सहयोग समितिको अध्यक्ष भएर पनि कार्य अनुभव गर्नुभएको थियो । नेपालको पहिलो बौद्ध मासिक पत्रिका आनन्द-भूमिका प्रधान सम्पादक समेत भई धेरै वर्ष अनुभव बढुल्नुहोने उहाँ भन्तेले अखिल नेपाल भिक्षु महासंघको गरिमामय अध्यक्ष पद दुईपटक सम्हाल्नु भएको थियो । आनन्द-भूमि पत्रिकाको प्रमुख सलाहकार उहाँ पूज्यपाद भन्ते नेपाल लिपि गुथिका संरक्षक पनि हुनुहुन्छ ।

पूज्यपाद कुमार भन्तेको बुद्धशासनिक योगदानलाई कदर गरी विपस्सना विसोधन विन्यास दिल्लीबाट 'महासद्धम्म परियति पदीप', श्रीलंकाबाट 'विद्यालंकार पद्म भूषण' (२०५८), स्यानमार सरकारबाट 'अगगमहासद्धम्मजोतिकधज' (२०५९) जस्ता पदवीबाट विभूषित गरिएको व्यक्तित्व हुनुहुन्छ । वर्तमान नेपालका पूज्यपाद नवसंघनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविर र आचार्य भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरको ७७ औं वर्षमा प्रवेशको उपलक्ष्यमा सुखी होतु नेपालले भव्यताका साथ वि.सं. २०६० मा ऐतिहासिक रूपमा १११ जनालाई सप्ताहब्यापी दुर्लभ शतकुलपुत्र प्रव्रज्या समारोह सफलतापूर्वक आयोजना गरिएको थियो । यसरी नै श्रद्धेय कुमार भन्तेको जीवनी भलिक्ने नेपालभाषा, नेपाली, अङ्ग्रेजीभाषामा नेपाल लिपि गुथिको प्रकाशन तथा कोण्डन्यको लेखन-सम्पादनमा भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविर संस्मरण

ग्रन्थ प्रकाशित भएको थियो । उहाँ भन्तेकै संस्थापक-संरक्षकत्व तथा भिक्षु कोण्डन्यको अध्यक्षतामा वि.सं. २०६१ आषाढ २७ का दिनमा बुद्ध विहार भृकुटीमण्डपस्थित आचार्य भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविर धार्मिक कोष संस्थापन गरिएको छ ।

उहाँ पूज्यपाद भन्ते श्रीलंका, बर्मा, थाइलैण्ड, सिंगापुर, मलेसिया, हङ्कङ, रस (USSR), चीन, मंगोलिया, संयुक्त अधिराज्य, पोल्याण्ड, जापानको समेत भ्रमण गरिसक्नुभएको छ । उहाँ संघउपनायक भन्ते हाल ८५ वर्षको उमेरमा कब्जियत, डायबिटिज र प्रेसरका पुरानो विरामीलाई अफ मृगौलाको रोगले सताउँदा उहाँ आफैलाई कठिन जीवनको महशुस हुनु र्साभाविक हो । साताको २ चोटी हेमोडायग्लसिस गर्नुपर्ने यो समयमा पनि उहाँ दैनिक ध्यानभावना, पूजापाठमा संलग्न हुन रुचाउनु हुन्छ । हाल अस्वस्थ अवस्थामा स्वास्थ्य उपचारका लागि भिक्षु, अनागारिका, उपासक, उपासिका, बौद्ध संघ-संस्थाबाट जुन रूपमा सहयोग प्राप्त भइरहेको छ, त्यसको लागि उहाँले मैत्रीपूर्वक साधुवाद व्यक्त गर्नु हुन्छ ।

कोण्डन्य

पाप कर्म (अकुशल कर्म) कहिल्यै नगर्नु
पुण्य (कुशल कर्म) गर्दै जानु ।
आफ्नो चित्तलाई (मन) शुद्ध गर्नु
यही नै बुद्धको उपदेश हो ।

बिश्व मोटर ट्रेडर्स

ख-२, ४०८, पुतलिसडक, काठमाडौं, नेपाल ।

फोन नं.: ०१-२२९२२३०, ९७२१४०२९०५ / ३२०५४४

E-mail: vmtautoparts@wlink.com.np

टोयोटा, मित्सुबिसि, निशान, इसुजु, सुजुकि इत्यादि
गाडिका पार्ट्सहरूको लागि सम्पर्क गर्नुहोस् ।

आवक्यानको विकसित रूप महायान

बुद्धले धर्म को कार्यक्रम मनुष्यको चाहना, क्षमता, परिस्थिति र समय सुहाउँदो तरिकाले विकास गर्न अनेक सुधारात्मक, रचनात्मक, प्रगतिशील पाइला चालेर देशना तथा उपदेश दिनुभई धर्म-दर्शन प्रचार गर्नुभएकोले यसलाई “मानव-धर्म” भनिएको हो । बुद्धको समयमा सम्प्रदाय अथवा यान थिएन । बुद्धको महापरिनिर्वाणपछि बौद्ध विद्वानहरूले बुद्धधर्मलाई गहिरो अध्ययन, विन्तन, मनन तथा अनुसन्धान गरेर सर्वसाधारणले समेत बुद्धधर्म सजिलैसँग बुझेर निर्वाणको बाटोमा अग्रसर हुन सकोस् भन्ने उद्देश्यले विभिन्न परिस्थितिमा बुद्धधर्म-दर्शनमा मूल रूपमा श्रावक्यान, महायान, वज्रयान सम्प्रदाय सिर्जना गरिएको पाइन्छ । सिद्धार्थ बुद्ध हुनुभएपछि सर्वप्रथम सारनाथ मृगदावनमा पंचबद्रवर्गीयलाई चतुरार्थसत्य (दुःखसत्य, दुःखसमुदय सत्य, दुःखनिरोधसत्य, दुःखनिरोधमार्गसत्य) को धर्मचक्रप्रवर्तन गर्नुभएको धर्म-दर्शनलाई श्रावक्यान भनेर मानिआएको छ ।

मृगदावनमा प्रथम धर्मचक्रप्रवर्तन गर्नुभएपछि बुद्ध गाउँ-गाउँ, नगर-नगर भ्रमण गरेर बुद्धधर्म-दर्शन प्रचार गर्नुभएको ६ वर्षभित्र हजारौं अर्हत् भिक्षुहरू तयार भएपछि धर्मद्वारा जनयेतना जागृत गरी तत्कालीन समाजमा विद्यमान अन्धविश्वासलाई निर्मूल गर्दै लोककल्याणकारी कार्यक्रम तदारुकतासाथ संचालनको निस्ति राजगृहस्थित गृद्धकूट पर्वतमा हजारौं अर्हतहरूलाई सम्बोधन गरी द्वितीय धर्मचक्रप्रवर्तन गर्नुभएकोलाई महायान भने प्रचलन देखिन्छ । उक्त बुद्ध-उपदेशमा निन्म उल्लेख्य सूत्रअनुरूप अर्हत् भिक्षुहरू घरघरमा गएर बुद्धधर्म प्रचार गर्ने विशेष निर्देशन दिइएको बुझिन्छ ।

“चरथ भिक्षववे, चारिकं बहुजन हिताय, बहुजन सुखाय, लोकानुकम्पाय, अत्थाय, हिताय, सुखाय, देवमनुस्सानं । देसेय भिक्षववे, धर्मं आदिकल्याणं मज्जेकल्याणं, परियोसाने कल्याणं, सात्यं, सव्यञ्जनं, केवल परिपुण्णं), परिसुद्धं ब्रह्म चरियं पकासेथ ।” (महावग्गपालि)

लोकभवादुर शाक्य

“आजकल कतै महायान बज्रयान सम्प्रदायलाई एकेस्तरमा राखिएको नमिल्ने देखिन्छ । महायान चर्याको यथार्थ मनसाय बोध गर्ने र चर्या गर्ने महानुभाव देख्न दुर्लभ छ भनुपर्ने अवस्था पनि भएको छ । नामै महायान भन्नुपर्दा अरू सम्प्रदायभन्दा फरक हुने नै भयो । महायानको मूलग्रन्थ षट्पारमिताको रूपमा बोधिचर्यावतार हो ।”

अर्थात् “भिक्षुहरू ! बहुजन हितको लागि, बहुजन सुखको लागि, लोकमाथि दया गर्नको लागि देवताहरू र मनुष्यहरूका प्रयोजनका लागि, हितको लागि, सुखको लागि, चारिका (भ्रमण गर) आदि (अतीत काल) मा कल्याणकारक, मध्य (वर्तमान काल) मा कल्याणकारक, अन्त (पर्यवसान-भविष्य काल) मा पनि कल्याणकारक यस धर्मको उपदेश गर । अर्थयुक्त (कुशल अर्थसहितको) व्यञ्जनयुक्त (कुशल व्यञ्जन-व्याख्यानसहितको), धर्मले भरिपूर्ण रहेको परिपूर्ण परिशुद्ध ब्रह्मचर्य धर्मलाई प्रकाश गर ।”

यस विशाल सिद्धान्तअनुरूप निर्वाण पथतिर चर्या गरिरहे पनि व्यवहारका अहंकार सेखी, घमण्डी, तामसी, ममकारको भावना नराखी

आफू मात्रै मुक्त भएर वा तरेर जाने आकांक्षा समेत नलिई अनुपलभ्य दृष्टिकोणले प्राणीहरूको उद्धार गर्न बोधिसत्त्वको रूपमा सकल प्राणीलाई उद्धार गर्ने महायानको मनसाय भयो । कैयौं बोधिसत्त्वहरूले आफूनो ज्यानको पनि पर्वाह नगरी परोपकार गरिआएको उदाहरणहरू बौद्ध ग्रन्थमा पाइन्छ । “बुद्धोभवेयम् जगतो हिताय” श्लोकअनुसार सिद्धार्थ आफू तरेर जाने उद्देश्यले बुद्ध हुनुभएको नभई लोककल्याणको निस्ति बुद्ध हुनुभएको कुरा स्पष्ट बोधगर्न सकिन्छ । महायानीहरू बोधिसत्त्व भावनाद्वारा दान, शील, क्षान्ति, वीर्य, ध्यान, प्रज्ञारूपी षट्पारमिता बोधिचर्या गरेर कलेशावरणबाट मात्र होइन ज्ञेयावरणबाट पनि पार हुने लक्ष्य लिएको पाइन्छ ।

पाठनस्थित प्यंगःथां सिजः बहालमा आनन्दराज शाक्यको निवासमा वि. सं. २०३९-२०४० तिर बोधिपरिषद्बाट आयोजना भएको हप्ताको दुईपटक गरेर दसमहिनासम्म पं. दिव्यवज्र वज्राचार्यले बोधिचर्यावतार ग्रन्थको धर्मदेशना गर्नुभएको थियो । धर्मदेशना विसर्जन समारोह गर्ने सिलसिलामा भएको एक तथ्य कुरो महायान सिद्धान्त स्पष्ट गर्न उल्लेखनीय छ, विसर्जन समारोहमा पूजा गरेर

प्रसाद खाने कुरा चलेको बखत पण्डितज्यूले बोधिचर्यावतार ग्रन्थ मौलिक महायान चर्या भएकोले महायानमा सरसामान राखेर पूजा गर्ने प्रचलन छैन । मानसिक पूजा (सप्तविधानुत्तर मानसिक पूजा:- वन्दना, पूजना पापदेशना, अनुमोदन, अध्येषणा, याचना, पुण्यपरिणामना-षट्पारमिता बोधिचित्त भावना) मात्र छ । वज्रयानमा मात्र अनेक सरसामानको व्यवस्था गरेर पूजा गर्ने प्रचलन छ भनी स्पष्ट गर्नुभयो ।

मानसि सामाजिक प्राणी भएकोले समाजबाट अलग रहन सक्दैन, समाजको निमित्त सकदो स्वस्थ सहयोगी भएर जिउन मानव तथा शान्तचित्त भयोकि घरमा सुखी परिवार हुन्छ । समुन्नत तथा शान्तिपूर्ण समाज सिर्जना गर्न सघाउ पुग्दछ । गतिशील समाजद्वारा देश उत्थान हुन्छ । विभिन्न देशको भौतिक तथा आध्यात्मिक प्रगतिबाट विश्वशान्तिको निमित्त साधन हुनेभयो । विश्वमा जतिपनि धर्म हुन् तीमध्ये सबभन्दा व्यावहारिक तथा वैज्ञानिक धर्म बुद्धधर्म हो । यस धर्ममा अन्धभक्त, अन्धश्रद्धा तथा अलौकिकताको स्थान छैन । सफल मानव जीवन निर्वाहको निमित्त महामानव बुद्धले दिनुभएको उपदेशलाई कसैले धर्म नभनेर जीवन-पद्धति भनेको छ । फेरी धर्म नमान्ने नास्तिक भनिएकाहरूले पनि विश्वशान्तिको निमित्त बुद्धको उपदेश नभई हुँदैन भनी मानिआएको देखिन्छ ।

आजकल कतै महायान वज्रयान सम्प्रदायलाई एकैस्तरमा राखिएको नमिल्ने देखिन्छ । महायान चर्याको यथार्थ मनसाय बोध गर्ने र चर्या गर्ने महानुभाव देख्न दुर्लभ छ भन्नुपर्ने अवस्था पनि भएको छ । नामै महायान भन्नुपर्दा अरु सम्प्रदायभन्दा फरक हुने नै भयो । महायानको मूलग्रन्थ षट्पारमिताको रूपमा बोधिचर्यावतार हो । षट्पारमितामध्ये सम्यक्दृष्टि र सम्यक्संकल्पसहितको प्रज्ञास्कन्ध सबभन्दा महत्त्वपूर्ण छ । त्यसको बोध र चर्याविना दान, शील, क्षान्ति, वीर्य, ध्यान पारिमिता पनि पारंगत नहुने सत्यतथ्य कुरा स्मरणीय छ । निर्वाणको खुट्किला शील, समाधि, प्रज्ञा भएकोमा पनि प्रज्ञाको अग्रस्थान बोध हुन्छ । प्रज्ञास्कन्ध अति नै महत्त्वपूर्ण पारिमिता भएकोले यस प्रज्ञापारमिता ग्रन्थलाई सुनको अक्षरबाट लेखिएको बौद्ध ग्रन्थ पाटनको हिरण्यवर्ण महाविहार तथा काठमाडौं थबहीको एक विहारमा पाइन्छ ।

प्रज्ञापारमिताको मूल ज्ञान शून्यता ज्ञान हो । शून्यताको सिद्धान्त निकै गम्भीर मानिन्छ । साधारण रूपले मात्र विचार गर्दा शून्यता शब्दको अर्थ केवल रिक्तता वा केही नभएको भन्ने मात्र लिइन्छ । तर त्यसो नभई यसमा महायानसम्बन्धी उच्चकोटीको दर्शन समावेश भएको छ

भन्ने विद्वानहरूको भनाई छ । प्रज्ञापारमिताको व्याख्या धेरै विद्वानहरूले गर्ने कोशिस गरेको देखिन्छ । तीमध्ये दिङ्नागले प्रज्ञापारमिताको सारांश (प्रज्ञापारमितापिण्डार्थ) लेख्नुभएकोमा निम्न उल्लेख्य कुरा स्मरणीय छ ।

“कल्पित, परतन्त्र तथा परिनिष्पन्न स्वभाव, यी तीन स्वभावलाई लिएर भगवान्ले प्रज्ञापारमिताको देशना गर्नुभएको छ । कल्पित वस्तुलाई नास्ति आदि शब्दले निषेध गर्नुभएको छ । परतन्त्र वस्तुलाई मायोपम आदि दृष्टान्तले देशना गर्नुभएको छ । दुई ग्राह्य विकल्प र दुई ग्राहक विकल्परहित हुँदा शुद्ध भएको परतन्त्र स्वभावलाई परिनिष्पन्न भनिएको छ । भगवान् बुद्धले यी तीन कुराबाहेक प्रज्ञापारमितामा अरु उपदेश दिनुभएको छैन । उपर्युक्त कल्पित, परतन्त्र, परिनिष्पन्न यी तीन शब्दको अर्थ बुझेमा प्रज्ञापारमिताको अर्थ बुम्न सकिन्छ भन्ने बोध हुन्छ ।”

यसरी नै थाइलैण्डका प्रसिद्ध भिक्खु बुद्धदासले लेख्नुभई भिक्खु धीर सुमेघोले अनुवाद गर्नुभएको “बुद्धशासन्या सार” पुस्तकमा पनि शून्यता विषयमा निम्नउल्लेख्य व्याख्या गरिएको स्मरणीय छः-

शून्यता भनेको विषय ध्यान दिनुपर्ने महत्त्वपूर्ण छ । निब्बान परम शून्य हो । आफूले आफैलाई शून्यतामा राज्ञसके भने शान्तपूर्वक जीवन निर्वाह गर्नसक्ने भई विज्ञाण-विज्ञानको रोगबाट असर नपर्ने गरी बस्न सकिन्छ । बुद्धधर्म अनित्य, अनात्मवाद भएकोले भित्रसम्म विन्तन मनन् गर्दा संवृत्तिसत्य तथा परमार्थसत्य बुझनुपर्दछ । संवृत्तिसत्यअनुसार संसारमा देखापरेका यावत चिज-पदार्थ-रूप-जीव व्यवहार चलाउनको निमित्त मात्र देखापरेको हो । ती सबै नाश भएर जाने भएकोले परमार्थसत्यअनुसार भएको होइन शून्य हो भनेर बोध गरी निर्वाणको बाटोमा अग्रसर हुनु हो । यो नै उच्चस्तरको प्रज्ञा-ज्ञान भयो । विज्ञाणको रोग भनेको मनमा उत्पन्न हुने उपादान रूपमा म मेरो भन्ने रोग हो । यही म मेरो भन्ने दृष्टिकोणबाट स्वार्थ भावना उत्पन्न हुन्छ । फलस्वरूप लोभ, द्वेष, मोह उत्पन्न भएर आफू र अस्त्वाई दुःख हुन्छ, यसलाई समाधान गरेर निर्वाणको बाटोमा अग्रसर हुनको निमित्त “सब्ब पापस्स अकरणं कुसलस्स उपसम्पदा सचित्त परियोदपनं एतं बुद्धानं सासनं” (सबै प्रकारको पाप नगर्ने पूर्ण रूपले असल काम कुरो गर्ने, आफ्नो मनलाई परिशुद्ध गर्ने, यही बुद्धशासनको गम्भीर विचार शक्ति) बोध गरेर चर्या गर्नु हो ।

माथि उल्लेख भएका कुराहरूको गम्भीर रूपमा विचारविमर्श गर्दा श्रावकयानको विकसित रूप महायान भएको स्पष्ट बोध गर्न सकिन्छ ।

आनन्द कुटी विहारको वार्षिक प्रतिवेदन

आ.व. (वि.सं) २०६७/६८ सालको वार्षिक प्रतिवेदन

हाल ३८ औं वर्ष पुरा गरी ३९ औं वर्षमा प्रवेश गरेको यस आनन्द कुटी विहार (संस्था) आनन्द कुटी विहार संरक्षण प्रवर्द्धन र यहाँ बसोवास गर्ने स्थविरवादी भिक्षुसंघलाई चतुप्रत्ययद्वारा उपस्थान गर्ने र धर्मग्रन्थ, आनन्दभूमि पत्रिका आदि प्रकाशित गर्दै बुद्धधर्म प्रचारप्रसार गर्ने र बुद्धशिक्षा अध्ययन-अध्यापन गराउन सक्दो सहयोग पुऱ्याउने आदि विभिन्न उद्देश्यहरू बोकेर दिवंगत भिक्षु डा. अमृतानन्द महानायक महास्थविरले वि. सं. २०२९ साल श्रावण १३ गतेका दिन धार्मिक संस्थाको रूपमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौंमा दर्ता भएको एक ऐतिहासिक धार्मिक संस्था हो ।

जनमानसमा “गुठी” शब्द सम्बन्धमा भ्रम सृजना भएकोले यस संस्थाको मिति २०६६/३/१५ को विशेष साधारणसभाले उक्त “गुठी” शब्द हटाई विधान संशोधन गर्ने निर्णयसहित सो कार्यको लागि कार्यसमितिलाई अधिकार प्रदान गरे अनुरूप कार्य समितिले सो अनुसार विधान संशोधन गरी मिति २०६६/४/१० मा पारित गरी जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा स्वीकृतिको लागि पठाइएको र जिल्ला प्रशासन कार्यालय काठमाडौंले सो संशोधित विधान मिति २०६६/५/१ मा स्वीकृत गरिएपछि सदस्यहरूमा जारी गरिएको संशोधित विधान पत्र सबैको जानकारीको लागि यस संस्थाबाट प्रकाशित हुने “आनन्द भूमि” पत्रिकाको वर्ष ३७ अंक ९, पुष महिनाको अंकमा प्रकाशित गरिएको व्यहोरा जानकारी गराउँदै अब उपरान्त यस संस्थाको नाम आनन्द कुटी विहार (संस्था) रहनेछ भन्ने जानकारी गराउन चाहन्छु ।

स्थापनाकालदेखि अटूटरूपमा आजसम्म पनि विभिन्न आरोह अवरोहहरू पार गर्दै सफलतातिर अगाडि बढिरहेको यस आनन्द कुटी विहार (संस्था) ले आफ्नो गत वर्षका वार्षिक प्रतिवेदन तपाईंहरू समक्ष प्रस्तुत गर्न गइरहेको छ ।

यस आनन्द कुटी विहार (संस्था) को एक प्रमुख उद्देश्यको रूपमा रहेको धार्मिक ग्रन्थ प्रकाशनअनुरूप आजसम्म ८० वटाभन्दा बढी ग्रन्थहरू प्रकाशित गरिसकेका

छन् । तीमध्ये कतिपय ग्रन्थहरूको विभिन्न संस्करणसहित पुनः प्रकाशनमा ल्याइसेकेका छन् । गत केही वर्षहरूमा व्याजमा आएको ह्वासका कारण भएको आर्थिक कमिका हेतु कुनैपनि ग्रन्थहरू प्रकाशनमा ल्याउन सकेको थिएन । तर यस आर्थिक वर्षदेखि ऋमिक रूपमा पुनः प्रकाशित गर्नुपर्ने बुद्धकालीन ग्रन्थहरू र अन्य महत्त्वपूर्ण ग्रन्थहरू पनि प्रकाशनमा ल्याउन सक्ने देखिएकोले आजको युगलाई सुहाउँदो तरिकाले परिमार्जित गर्दै पुनःसंस्करण सहित नयाँ ढङ्गले प्रकाशनमा ल्याउनको लागि एक प्रकाशन उपसमिति बनाउनेतर्फ तपाईंहरूको ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छु । हाल आनन्द कुटी विहारको नाममा एक वेभ साइट पनि www.anandakutivihar.com.np को नामबाट खोली सकिएकोले सो वेभ साइटमा समावेश गर्न पर्ने कुराहरू सम्बन्धमा पनि तपाईंहरूको ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छु । यस वेभ साइटमा आनन्द कुटी विहारको मुख पत्रको रूपमा रहेको नेपालको पहिलो बौद्ध मासिक पत्रिका आनन्द भूमि अब तपाईंले पढ्न सक्नुहुनेछ । यस वर्ष श्रीलंकाली भाषाको त्रिपिटक अद्वकथाका ग्रन्थहरू पुस्तकालयको लागि खरिद पनि गरिएको छ । जुन नयाँ बनाइएको पुस्तकालयमा (लाइब्रेरिमा) राखिएको छ ।

यस धार्मिक संस्थाको अर्को उद्देश्यको रूपमा बुद्धधर्म प्रचारप्रसार गर्नको निमित्त स्थापनकालदेखि सम्पादन र प्रकाशन गर्दै आइरहेको नेपालकै पहिलो बौद्ध मासिक पत्रिका बन्न सफल “आनन्द भूमि” पनि ३९ औं वर्षमा पाइला टेकी सकेर पनि निरन्तर रूपमा प्रकाशित हुँदै आइरहेको व्यहोरा सहर्ष जानकारी गराउन चाहान्छौ । तर धार्मिक पत्रिका भएको कारण यसको निरन्तरतामा विभिन्न अवरोधहरू उत्पन्न भएको र हुने गरेको तथ्य तपाईंहरू सबैलाई सर्वविदितै छ । अतः यस ऐतिहासिक आनन्द भूमि बौद्ध मासिक पत्रिकाको निरन्तरताको लागि तपाईंहरू सबैको सदभाव सहयोग अपरिहार्य छ भन्ने ठानेका छौ । तसर्थ तपाईंहरू सबै आनन्द भूमि पत्रिकाको ग्राहक बनेर पनि सहयोग गर्न सक्नुहुनेछ भने पत्रिका वितरण कार्यमा सहयोगी पनि बन्न सक्नुहुनेछ ।

तीने उद्देश्यअन्तर्गत यस आनन्द कुटी विहारमा प्रत्येक पूर्णिमामा बुद्धपूजा, धर्मदेशना, परित्राण, साधिकदान, पुण्यानुमोदन आदि धार्मिक कार्यक्रमहरू संचालन हुँदै आइरहेको तथ्य पनि यहाँहरूलाई थाहै होला । प्रत्येक शनिवार ध्यानभावना र बौद्ध परियति शिक्षाको कक्षाहरू पनि संचालन हुँदै आइरहेको छ । प्रत्येक वर्ष गूँला पर्वअन्तर्गत एक महिनासम्म प्रत्येक दिन विहान ध्यानभावना, प्रवचन, जलपान आदि कार्यक्रम पनि संचालन हुने गरेको छ । यसबाहेक पनि अमृत दिवसको रूपमा यस धार्मिक संस्थाका संस्थापक पूज्य अमृतानन्द भन्तेको स्मृतिमा विभिन्न धार्मिक सामाजिक कार्यक्रम गरी मनाउने गरेका छौं । यी सबै धार्मिक-सामाजिक कार्यक्रमहरूमा तपाईंको उपस्थितिको पनि अपेक्षा राखेका छौं ।

यसरी नै दिवंगत श्रद्धेय भिक्षु धर्मालोक महास्थविरको पुण्यस्मृतिमा पनि विभिन्न कार्यक्रम गरी मनाउने गरेको तथ्य यहाँलाई विदितै होला । उहाँले यस आनन्द कुटी विहार स्थापना गर्नुभएको तथ्य पनि तपाईंहरूलाई विदितै होला । अतः उक्त स्मृति-दिवसलाई भिक्षु धर्मालोक एवं विहार स्थापना दिवसको रूपमा परिमार्जित गरी हामी अङ्ग व्यवस्थित रूपमा सबैको सहभागितामा व्यापक रूपमा मनाउने हो कि भन्ने विषयमा पुनः तपाईंहरू सबैको ध्यानाकर्षण गर्न चाहन्छौं । उक्त कार्यक्रम यस वर्षदेखि मनाउने भएकोले तपाईंहरूको सल्लाह, सुझाब, सहयोग एवं सहभागीताको पनि अपेक्षा राखेका छौं ।

यस आनन्द कुटी विहारको संरक्षण प्रवर्धनको लागि र यहाँ वसोवास गर्ने स्थविरवादी भिक्षुसंघको निरन्तरताको लागि चतुप्रत्यय आदि आवश्यक सेवा उपलब्ध गराई पहिले देखि नै विभिन्न दाता-उपासक-उपासिकाहरूले पुन्याउँदै आएको योगदानलाई विर्सनसक्ने अवस्था छैन । ती सबैको गुण स्मरण गर्नु हाप्रो कर्तव्य हुन आउछ । अतः दायक-दायिका स्मृति दिवस को रूपमा ती सबैको गुण स्मरण गरी एक धार्मिक कार्यक्रमको आयोजना गरेर मनाउने विषयमा पनि तपाईंको ध्यानाकर्षण गर्न चाहन्छौं । हाल आनन्द कुटी विहारलाई जग्गा दिनुहुने दिवंगत विष्णु माया मानन्धर (पछि अनागारिका), दिवंगत जोगरत्न सिंदुराकार उपासकको नाममा स्मृति दिवस मनाउने भएका छौं । आनन्द कुटी विहारको विरुद्धमा परेको सम्पूर्ण मुद्दाहरू खारेज भइसकेको जानकारी गराउँदै अब उपरान्त

माथि उल्लेखित कार्यक्रमहरू संचालनमा ल्याउन सकिने ब्यहोरा पनि सहर्ष जानकारी गराउँदछौं ।

श्रद्धेय संस्थापकज्यूका जन्मभूमि पाल्पा तानसेनका जेहेन्दार विद्यार्थीहरूलाई प्रत्येक वर्ष छात्रवृत्ति प्रदान गर्दै आएका छौं । यसरी आनन्द कुटी विहारमा संचालन भइरहेको सम्पूर्ण धार्मिक सामाजिक कार्यक्रमहरू उक्त विहारवासी भिक्षुहरूले सुचारू रूपमा सम्पन्न गरिरहेको सहर्ष जानकारी गराउँदछौं ।

यसरी नै बौद्ध मित्र राष्ट्र श्रीलंका र अन्य राष्ट्रहरूबाट विभिन्न समयमा पाल्नुभएका माननीय मन्त्रीहरू, सरकारी वरिष्ठ व्यक्तिहरूका साथै महानुभावहरूको आगमन र स्वागतका कार्यक्रमहरू आयोजना गरिरहेआएको छ । साथै श्रद्धेय भिक्षुसंघका विशिष्ट भिक्षुहरूको पनि समयसमयमा हुने गरेको आगमनले पनि दुई देशबीचको धार्मिक सामाजिक घनिष्ठ सम्बन्धता उल्लेखनीय अवस्था हासिल गर्न सकेको महशुस गर्न पाउँदा भविष्यमा मित्र बौद्ध राष्ट्रबाट यस विहार एवं बुद्धर्मको उत्थानमा सहयोगको अपेक्षा राख्न सकिने हुँदा ती विशिष्ट पाहुनाहरूको बसाईको निस्ति आगन्तुक गृहको आवश्यकता परिरहेको तथ्य पनि तपाईंहरूको ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छौं । हाल परिमार्जित गरिएको सभा कक्षमा उहाँहरूको स्वागत एवं बैठक बस्ने कार्य भइरहेको छ ।

यस ऐतिहासिक आनन्द कुटी विहारलाई समय सापेक्ष परिमार्जित प्रवर्द्धित गरी समय सुहाउदो धर्मप्रचार गर्न प्रमुख केन्द्रको रूपमा विस्तार गर्नुपर्ने समयको मागलाई मध्यनजर गरी विहार पुनः निर्माण वा जिर्णोद्धार तथा भावी कार्यक्रमहरू तर्जुमा गर्दै अगाडि बढिरहेको र अङ्ग बढ्नुपर्ने र यसको निस्ति तपाईंहरू सबैको सामूहिक प्रयास अपरिहार्य रहने तथ्यलाई पनि यहाँ उजागर गर्न चाहन्छौं ।

अन्तमा लेखा परीक्षण गरिदिनु हुने लेखा परीक्षकलाई धन्यवाद दिए आजको यस सभालाई सफल पारिदिनुभएकोमा उपस्थित सम्पूर्ण सदस्य महानुभावहरूलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

भवदीय
भिक्षु धर्ममूर्ति
सदस्य-सचिव
आनन्द कुटी विहार (संस्था)
२०६८ आश्विन ११ गते, घटस्थापना

 अनन्दभूमि

अनिच्छावत संखारा उप्पादवय धम्मिनो
उपज्जित्वा निरुद्गम्भति तेसंजुपसमो सुखो ॥

जन्म: वि.सं. १९७८ आश्विन श'क्ल एकादशी

दिवंगत : वि.सं. २०६८ आश्विन ७ गते शनिवार

पूज्यपाद नेपाःया
न्याम्हम्ह संघनायक,
अगगमहासद्वम्भजोतिकधज,
तेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षाका
संस्थापक अले थुगु सुमंगल
विहारया प्रमुख जुया
बिज्याकम्ह दिवंगत
मिक्षु बुद्धघोष महास्थविरया
सुगति कामनासहित जाति,
जरा, ब्याधि, मरणं मुक्तगु
निर्वाण साक्षात्कारया लागी
प्रार्थना यानागु जुल ।

श्री सुमंगल विहार बौद्ध संघ परिवार
श्री सुमंगल विहार परिवार
लुँघुसि, यल, फोन ल्या: ५००३६९५

संक्षिप्त चिनारी

नेपालका पाँचौ संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर

कोण्डन्य

भिक्षु महाप्रज्ञा

बुद्धजन्मभूमि नेपाल राष्ट्रमा जहाँनिया राणाशासनको अन्त्यतासँगै स्थविरवाद बुद्धधर्मको पुनर्जागरण जगमगाएको थियो । बि.सं. १९७५ (सन् १९२८) मा नेपालकै इतिहासमा पुनर्जागरित थेरवाद बुद्धधर्ममा पहिलो प्रव्रजित-श्रमणका रूपमा भिक्षु महाप्रज्ञाको उद्भवसँगै बि.सं. १९७८ (सन् १९३०) भिक्षु प्रज्ञानन्द (कर्मशील) को उदय हुन्छ । दुबैजनाले भारतको कुशीनगरमा स्यानमारका श्रद्धेय ऊ. चन्द्रमणि महास्थविरको उपाध्यायत्वमा श्रामणेर-दीक्षा प्राप्त

"धर्मोदय सभा"को गठन हुन्छ । सारनाथबाटे प्रकाशित हुने "धर्मदूत" ले भिक्षुहरूको स्वदेश आगमनार्थ ठूलो सहयोगी भूमिका निभाउन प्रयास जारी राख्यो । पछि "धर्मोदय" प्रकाशनद्वारा बुद्धधर्म र नेपालभाषा दुबैलाई सँगसँगै अगाडि बढाउने कार्य भयो । नेपाली भिक्षु अमृतानन्दको सक्रियता एवं श्रीलंकाली शुभेच्छुक शिष्टमण्डलको पहलमा निष्काशित भिक्षुहरूलाई स्वदेश आगमनमा छूटको घोषणा गर्न श्री ३ पद्मशम्शेर महाराज बाध्य हुन्छ ।

भिक्षु अमृतानन्द

अहिले सम्मका नेपालका पूज्यपाद संघनायकहरू, जो दिवंगत भइसकेका छन्

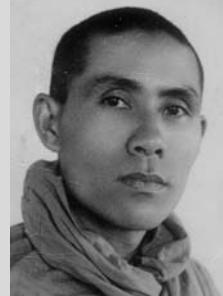
प्रज्ञानन्द

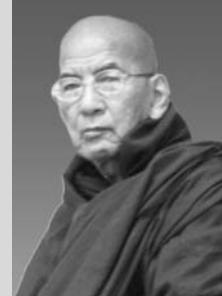
शक्यानन्द

अनिरुद्ध

सुबोधानन्द

बुद्धघोष

गरेका थिए । राणाशासनको अन्त्यता अनि प्रजातन्त्रको गोधुलीसँगै धर्म, भाषा, समाज, राजनीति, शिक्षा आदि क्षेत्रमा आमूल परिवर्तनका लागि ठूल-ठूला अभ्यास जारी रहे । त्यतिबेला बुद्धधर्मको जागरणमूलक प्रचार एवं नेपाल भाषाको प्रचारमा लाग्नेहरूसमेत देश निकालमा परे, जेल जीवनजस्तो कष्टकर जीवन यापन गर्नुपरेको थियो । तत्कालीन श्री ३ जुद्ध शम्शेर महाराजले बि.सं. २००९ श्रावण १५ गतेका दिन आठजना नेपाली भिक्षु-श्रामणेरहरूलाई स्वदेशबाट निकाला गरेको कलंकित इतिहास जीवित नै छ । ऋतुम अमानवीय देश निकालाको त्यो कालो दिवसले बुद्धधर्म र नेपालभाषाभाषेलीहरूमा झन् उर्जा प्रदान गरेक्छै भयो । त्यसका विस्त्र विभिन्न अभियानकै लागि बि.सं. २००९ कार्तिक १५ गतेका दिन सारनाथमा

भिक्षु महाप्रज्ञा तथा भिक्षु प्रज्ञानन्दपछि ऋमशः भिक्षुहरू शाक्यानन्द, धर्मालोक, अनिरुद्ध, अमृतानन्द, सुबोधानन्दको उदयसँगै बुद्धशासनिक चर्याहरू थपिदै जान्छ । उहाँहरूको अविस्मरणीय योगदानलाई बिर्सन सकिने छैन भने उहाँहरू नै नेपालको थेरवाद बुद्धशासनमा अग्रगण्य व्यक्तित्व थिए । उहाँहरूको आगमनपछि बि.सं. २००९ मा धर्मोदयको स्थापना, २००८ सालमा अखिल नेपाल भिक्षु महासंघको स्थापना, २०१३ सालमा चतुर्थ विश्व बौद्ध सम्मेलनार्थ मार्ग खुल्दैगए । विस्तारै विहारहरू पनि थपिदै जान्छ र भिक्षुसंघले विनय सम्मतिको आधारमा नेपाल अधिराज्यव्यापी स्थविरवाद बुद्धशासनका नायकका रूपमा पूज्यपाद संघमहानायक भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविरलाई पहिलो संघमहानायकका रूपमा स्थापित गरेयता

क्रमशः द्वितीय संघनायक भिक्षु शाक्यानन्द महास्थविर, तृतीय संघनायक भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविर, चौथो संघनायक भिक्षु सुबोधानन्द महास्थविरलाई पदासीन गरिएको थियो । बि.सं. २०६० चैत्र १६ का दिन भिक्षुसंघले नेपालका संघनायक भिक्षु सुबोधानन्द महास्थविर तथा संघउपनायकमा भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरलाई संघसम्मितिअनुसार पदस्थापन गरेको थियो । वि.सं. २०६३ जेठ २ का दिन नेपालका चतुर्थ संघनायक भिक्षु सुबोधानन्द महास्थविरको निधनपश्चात् भिक्षुसंघले संघसमागमबीच सु मङ्गल विहारको सीमागृहमा संघकर्म गरी संघनायककोपतिटापनविधिपूर्वक २०६३ जेठ २४ गते संघउपनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरलाई “नेपालको पाँचौ पूज्यपाद संघनायक” का रूपमा प्रतिस्थापन गरिएको थियो । ललितपुरस्थित सुमङ्गल विहार, लुँखुसिमा विगत पाँच दशकभन्दा अगाडिदेखि निरन्तर आवासीय रूपमा बस्दैआउनुभएका नेपालका पूज्यपाद संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर संघनायक हुँदाखेरि ८७ वर्षको दुनुहुन्थ्यो ।

थेरवाद बुद्धधर्मको पुनर्जागरणकाले बामे सरेको इतिहासकालीन व्यक्तित्वमध्ये नेपालका पाँचौ संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर एक सशक्त व्यक्तित्व हुनुहुन्छ । त्यतिबेला सारनाथबाट प्रकाशन हुने “धर्मदूत” बौद्ध मासिक पत्रिकाको अध्ययनले काठमाडौँस्थित ठैहिटीको क्वाबहालमा पिता पूर्णानन्द तथा माता सूर्जमायाको कोखबाट वि.सं. १९७८ आश्विन शुक्ल एकादशीका दिन जन्मेका सप्तरत्न वज्राचार्य तत्कालीन प्रभावशाली भिक्षु प्रज्ञानन्दको सम्पर्कमा पुगे । भिक्षु प्रज्ञानन्दको प्रभावले बि.सं. १९९७ माघ शुक्ल पूर्णिमा (सिपुन्हि) का दिन कुशीनगरमा ऊ. चन्द्रमणि महास्थविरको उपाध्यायत्वमा सप्तरत्नले श्रामणेरदीक्षा प्राप्त गरी “श्रामणेर बुद्धघोष” मा परिणत भए । पुनर्जागरित बुद्धशासनिक क्षेत्रमा वज्राचार्य कुलबाट प्रथम श्रमण जीवनमा प्रवेश गर्नुहुने सप्तरत्न गुरुजु श्रामणेरदीक्षा प्राप्तपछि विशुद्ध बुद्धधर्म अध्ययनार्थ बर्मातिर लाग्नुभयो, बुद्धधर्मसम्बन्धी ६ वर्षसम्म अध्ययनपछि नेपाल फर्कनुभयो । अध्ययनकै क्रममा वि.सं. २००० आषाढ शुक्ल सप्तमीका दिन (सन् १९४३) जातवेङ्गको मण्डले नामक सीमागृहमा अगमहापणिडित ऊ. केतुमाला महास्थविर (भर्तुँयाँ सयादो) को उपाध्यायत्वमा श्रामणेर बुद्धघोष उपसम्पदादीक्षा प्राप्त गरी भिक्षु बुद्धघोषमा परिणत हुनुभयो ।

भिक्षु बुद्धघोष नेपाल फर्कनुभएपछि पाटनमा सर्वप्रथम भिक्षुसंघलाई दान दिइएको सुमङ्गल विहारमा पहिलो वर्षावास बस्नुभयो । तथागत शास्त्राको उपदेशलाई कर्मकाण्ड विधिमा मात्रै सीमित पारी अविद्याले थिचारिएर जन्मजात बौद्ध हौं भन्नेहरूका माझ परियति, प्रतिपत्ति तथा प्रतिवेध (ध्यानभावना) **प्राप्तपूर्ण**

विषयसम्बन्धी सुगठिलो बुद्धोपदेशलाई उपदेशको माध्यमबाट विभिन्न जिल्लामा पुग्नुभई धर्मप्रचारमा सरिक हुनुभयो । सुगतपुर विहार, त्रिशूलीमा रहेदा उपासक धर्मरत्न शाक्य त्रिशूली सँगै बुद्धधर्मसम्बन्धी विषयगत अध्ययनको प्रक्रया थाल्नुभयो । परियति, प्रतिपत्ति तथा प्रतिवेध त्रिआयामिक बुद्धशासनको चर्यालाई अध्ययनअध्यापनको माध्यमले अगाडि बढाउँदैलान बुद्धधर्म र पालि साहित्यको अध्यापनलाई संस्थागत एवं व्यवस्थितरूप दिने क्रममा पूज्यपाद संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरले बु.सं. २५०७ (बि.सं. २०२०) मा “नेपाल बौद्ध परियति शिक्षा” को स्थापना गर्नुभई नेपालको परियति शासनमा अग्रज भूमिका निभाउनुभयो । उहाँले परियति शिक्षालाई मजबूत पारी थेरवाद बुद्धशासनिक हिंडाइमा लम्काउन जुन प्रयास गर्नुभयो, त्यो नेपालकै इतिहासमा अविस्मणीय पानाको रूपमा राहिरहने छ । उहाँले पालि त्रिपिटकसाहित्यअन्तर्गत २२ वटा पुस्तकहरू लेखन, अनुवाद एवं सम्पादन गर्नुभई धार्मिक चेतना अभिवृद्धिका लागि योगदान पुन्याउनुभएको छ । बुद्धशासनको इतिहासमा अति नै महत्वपूर्ण मानिने सन् १९५४/१९५६ म्यान्मारमा सम्पन्न ठैठौ धर्मसंगायनामा संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरले संगीतिकारककारुपमा धर्मोदय सभाबाट नेपालको प्रतिनिधित्व गर्नुभएको थियो । उहाँको बुद्धशासनिक योगदानलाई कदर गरी सन् १९९९ मा म्यान्मार सरकारले “अग्गमहासद्गुरुम्जोतिकथज” उपाधिले विभूषित गरिएको नेपाली मात्रैका लागि गौरव एवं प्रतिष्ठाको विषय हो ।

थेरवाद बौद्ध जगतमा ख्यातिप्राप्त भिक्षु सुमंगल, भिक्षु सुदर्शन, भिक्षु ज्ञानपूर्णिक, अनागारिका माधवी, अनागारिका धर्मवती आदि संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरकै शिष्य हुन् । संयुतराज्य अमेरिकाको बोर्टर्नमा बस्नुहुने भिक्षु प्रज्ञालोक महास्थविर पनि उहाँकै शिष्य हुन् । वर्तमान उहाँ संघनायक विभिन्न बौद्ध संघसंस्थाका संस्थापक हुनुहुन्छ भने उहाँले अखिल नेपाल भिक्षु महासंघको अध्यक्ष पद पनि सम्हाल्नु भइसक्नुभएको छ । अझै विभिन्न बौद्ध संघसंस्थाहरूमा धर्मानुशासक, संरक्षक, सल्लाहकार रहनुभएको छ । गम्भीर धर्म अधिधर्मका ज्ञाता, विनयशील, विनयपालक, सौम्य र मृदुभाषाका धनी, मैत्रीयुक्त क्षमाशील गुणले सम्पन्न, कल्याणमित्रताको स्वभावयुक्त व्यक्तित्ववान भिक्षुका रूपमा बौद्धजगतमा छुट्टै विशेषतासहितको पहिचान भएका भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरलाई नेपालका पाँचौ पूज्यपाद संघनायकका रूपमा पदस्थापन गरिएको सुखद धर्मसुदित विषयअन्तर्गत अखिल नेपाल भिक्षु महासंघको तत्त्वावधानमा नेपालका संघउपनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविर, भिक्षु महासंघका अध्यक्ष आचार्य भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरलगायत सम्पूर्ण

मिश्र, श्रामणेर, अनागारिका, उपासक, उपासिका तथा बौद्ध संघसंस्थालगायत नेपालका सम्माननीय सभामुख श्री सुवास नेवाडको उपरिथितिमा नेपालका पूज्यपाद संघनायकले बुद्धभूमि नेपाल राष्ट्रमा आजीवन प्रप्रजित हुनुभई बुद्धधर्म, बौद्धसंस्कृति तथा ध्यानभावनासहितका बुद्धशासनिक क्षेत्रमा आजीवन समर्पित भई पुन्यानुभएको योगदानलाई स्मरण गरी बु.सं. २५५०,

कृष्णपक्ष तृतीया वि.सं २०६३ भाद्र १० शनिवार, जँलाथ तृतीया ने.सं. ११२६, 26th august 2006 का दिन सामूहिक रूपमा धार्मिकमय वातावरणमा अभिनन्दन समारोह आयोजना गरिएको थियो ।

गत केही वर्ष अगाडिदेखि बिरामी हुनुभएका नेपालका संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर वि.सं. २०६८ आश्विन ७ गते विहान ५:२० बजे तदनुसार २४ सेप्टेम्बर २०११ का दिन उहाँकै आवासीय विहार ललितपुरस्थित सुमंगल विहार, लुँखुसिमा ९१ वर्षको उमेरमा निधन हुनुभयो । बुद्धजन्मभूमि नेपालको बुद्धधर्ममा अतुलनीय योगदान पुन्याजनुभएका, विनयनियम पालनमा अग्रगण्य, ध्यान-साधनाका विशिष्ट गुरु, प्रकाण्ड बौद्ध विद्वान, नेपालमा औपचारिक रूपमा बुद्धशिक्षा-नेपाल बौद्ध परियति शिक्षाका संस्थापक ९१ वर्षीय अति पूजनीय नेपालका संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरको पार्थिव शरीरलाई ९ गते दिउँसोसम्म सुमङ्गल विहारमै अन्तिम दर्शनार्थ राखी धार्मिक विधिपूर्वक शब्दात्रासहित शंखमूलमा अन्तिम संस्कार गरियो ।

॥ अनिच्छावत संखारा ॥

जातक : बोधिसत्त्वया सम्पूर्ण बाख पिदनीन ! पिदनीन !! पिदनीन !!!

अनुभवी अनुवादक भाजु दुण्डबहादुर वज्राचार्यजुया ल्हातं सललं वंकः याउँक अःपुइकः व थुइकः नेपाल भाषाय् अनुवादित सम्पूर्ण ५४७ पु जातक बाखं प्रत्येक छेय् छेय् संग्रह याना तये माःगु, ब्वने माःगु, ढंका न्यने माःगु ग्रन्थत याकनं पिदने त्यंगु झी सकसियां लागी अतीव धर्मगौरवया विषय खः ।

२०५३० बाइ द साइज्या लगभग निट्टःत्यां मयाक पृष्ठ दुगु छकोलं खुग् (6 Volumes) या सेट आः तक नेपाल भाषाया इतिहासय् गुंगु विधाय् गुबलैं पिहाँ मवःनिकथं प्रथमवार पिहाँ वये त्यंगु दु । सीमित रूपय् पिदनीगु थुपिं जातक सेट पिहाँ वये न्ययो थः सम्बन्धित विहार वा संघसंस्थाय् वा क्वय्या ठेगानाय् सम्पर्क तया थःथःपिनिगु नां च्वका आरक्षण याना बिज्याहुँ/दिसँ । धर्मया मूल ग्रन्थ अध्ययन याना मूल खँ थुइकेत थःत अवसर चूलाका बिज्याहुँ/दिसँ ।

प्रत्येक थेरवादी विहारया प्रमुख भन्ते/गुरुमां वा बौद्ध संघसंस्थातयस्तु उपरोक्तकथं आरक्षण इच्छुक व्यक्तिपिनिगु नां, ठेगाना, फोन न आदि संग्रह याना जिपिनापं यथाशिष्ठ सम्पर्क तयेत इनाप दु । सीमित जक सेट छापे जुडगु जुया लिपा मद्यका नुगः मछिंका: च्वनेमाले फु ।

लुमके वहःजू, न्याना बिज्याहिगु/दीगु प्रत्येक ग्रन्थ सेटपाखें बुद्धशासनयात बालागु तिबः जूवनी । श्रद्धालु प्रकाशक परिवारपाखे पिदनीगु जातक ग्रन्थ सेट बिक्रीपाखें प्राप्त जुडगु रकम त्रिपिटक बौद्ध ग्रन्थ प्रकाशन कोषय् दुतिनीगु जूल ।

सम्पर्क :

वीर-पूर्ण पुस्तक संग्रहालय

पूर्णबहादुर वज्राचार्य एण्ड सन्स निवास

गाःबहाल, यल, मोबाइल नं. ९८४९२९७४२९

फोन नं. ५५४३४२५/५५३३३२६

भिक्षु कोण्डन्य

बुद्धविहार, भृकुटीमण्डप

फोन नं. ४२२७७०२/९८५१०४६९८

अद्वाजली संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर गुरुवरलाई

कृष्ण दुण्डबहादुर बज्राचार्य

“बुद्धघोष भन्ते पनि बिल्नुभयो” एउटा युगको अन्त भएँडै लाग्यो । शनिवार ७ आश्विन २०६८ को दुःखद खबर एका बिहानै सुन्नुपन्यो ।

धर्मको आधिकारिक ज्ञाता, विपश्यना-ध्यान गुरु, आजीवन विनयनियम शीलपालनमा अडिग हुने एक आदर्श व्यक्तित्व, नेपालको बुद्धिशिक्षाको औपचारिक शिक्षण संस्था नेपाल बौद्ध परियति शिक्षाका संस्थापक, दुई दर्जन ग्रन्थकार, नेपालमा अप्राप्त बुद्धवचन त्रिपिटक मूल ग्रन्थहरू मातृभाषामै उपलब्ध गराउने कार्यमा सदैव उत्त्वेरणा दिने नेपालका परम आदरणीय संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरले बुद्धशासनको लागि अतुलनीय योगदान गर्नुभयो ।

उहाँको अवसानले नेपालको बुद्धशासनपछि एउटा युगको नै अन्त भयो । उहाँ भन्तेलाई शत शत प्रणाम ! “अद्वाजली तपाईं भन्तेलाई !”

कसलाई के थाहा, काठमाडौंका एक वज्राचार्य युवक

अनुत्रिपिटकको महत्वपूर्ण ग्रन्थ मिलिन्द-प्रश्नको विमोचन
समारोहमा बोल्नुपैदै श्रद्धेय भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर

दशकभन्दा लामो निरन्तर त्यागतपस्या, सेवा र करुणाको प्रतिमूर्ति भई श्रद्धेय पात्र हुनुभएका भन्तेको आज निधन हुनु हाम्रा लागि अपूरणीय क्षति भयो । उहाँले आफ्ना सम्पर्कमा आउने जोसुकैलाई गम्भीर धर्मको रसपान गराउन तत्परता देखाउनुभई श्रम, सीप, समय, साधना निस्वार्थ रूपले लगाउनुभएको कारणले उहाँको सानिध्यतामा पुगेका साधक साधिकाहल्लाई सद्धर्मको मालिक बनाउने अवसर जुराइ दिनुभयो ।

एकताका नेपालका धरतीपुत्र शाक्यमुनि गौतमबुद्धका ज्ञानबाट बज्यित भइसकेका नेपालीहरूले बुद्धलाई पूजाआजा कर्मकाण्डमा मात्र सीमित राखी सकेका थिए । लोप प्रायः भइसकेको विशुद्धधर्मको खोजमा उहाँ भन्ते पनि अन्य मान्यवर भन्तेहरू र गुरुमाहरूले जस्तै दुःखकष्ट गरी लाग्नुभयो । आफूहरू धर्ममा गहन ज्ञान र दृष्टि बनाई नेपाल फर्किसकेपछि हाम्रो लागि सद्धर्मका दुर्लभ कुरा सजिलैसित उपलब्ध गराउनुभयो । उहाँले जहिले पनि “तिमीहरू भाग्यमानी छौ” भनी भन्तुहुने मूल कारण पनि यही रहेछ ।

यसरी भन्तेको जीवनकालमा उहाँको दर्शन तथा सत्संगत गर्न पाएका सयौ हजारौका लागि जीवन सार्थक गर्ने सुअवसर मिलेको थियो ।

आज धर्मको नाममा अनेक किसिमका धर्मका कुरा (सिद्धान्त) बजारमा सुन्नमा पाइन्छ । सककली नक्कली सुन छुट्याउने क्षमता र पहिचान गर्ने गुण एउटा सुनारसित (लुँकःमि) भएँडै प्रत्येक धर्मपिपासु, जिज्ञासु, खोजकर्ता साधकका निम्ति सत्य, असत्य, कुशल-अकुशल धर्मको पहिचान गर्नेलाई

त्रिपिटकको तेश्वो महत्वपूर्ण ग्रन्थ संयुतनिकायको विमोचन
गर्नुपैदै श्रद्धेय भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर

सप्तरत्न एकदिन संघमहानायक भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविरसितको भेटपछि आफू पनि भिक्षुसंघको सर्वोच्च सम्मानित पदमा आसिन हुने कुरा ?

वर्तमान नेपालको बुद्धशासनको इतिहासमा सात

आफूमा पनि सुनारसँग भएका ज्ञान र क्षमता हुनु जरूरी छ । अनि मात्र सँधैका लागि धर्मको कुरामा कसैबाट गुमराहमा नपरी ठगिनुपर्ने अवस्थाबाट मुक्त हुन सकिने छ । धर्ममा स्वावलम्बी हुनका लागि उहाँ भन्ते बुद्धघोष महास्थविरले हामीलाई सदैव सन्देश दिइरहनुहुन्थ्यो । उहाँले गम्भीराति गम्भीर अभिधम्मका अनित्य, दुःख, अनात्मासम्बन्धी उदाहरण दिनुभई सचेत गराउनुहुन्थ्यो ।

त्रिपिटक अनुवादको प्रारम्भिक कालदेखि नै उहाँ भन्तेको निकटतामा बस्ने सुअवसर प्रस्तुत लेखकलाई प्राप्त भएको थियो । इतिवृत्तक, मिलिन्द-प्रश्न, दीघनिकायजस्ता बुद्धवचत त्रिपिटकका मूल ग्रन्थहरू नेपाल भाषामा अनुवाद गर्ने महान धार्मिक गौरवकार्यमा उहाँले अति नै रुचि राखी सधाइदिनुभएको थियो । त्रिपिटक अनुवादको क्रममा प्रत्येक शब्द, वाक्य, भाव अभिव्यक्ति, शैली आदि यावत दूला साना एकएक कुराहरूमा सुझमरूपले उहाँलाई चित्त नबुझेसम्म संशोधन गराई हरेक कुरामा निर्देशन दिनुभएको आजडै सम्झना भइरहेछ ।

पछि, उहाँ दीर्घरोगी भइसकेपछि सम्पूर्ण त्रिपिटकका अनुवाद नभएका बाँकी ग्रन्थहरू नेपाल भाषामा अनुवाद गर्ने योजनामा वीर-पूर्ण पुस्तक संग्रहालय लागिपरेको सुखद समाचार अवगत गराउँदा उहाँ अतिव हर्षित हुनुभएको थियो ।

वीर-पूर्ण पुस्तक संग्रहालयको एक कार्यक्रमको बीच भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरका साथ भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविर

गत आश्विन १ गते शनिवार उहाँको अन्तिम दर्शन गर्न जाँदा चाँडै नै प्रकाशित हुन लागेको बोधिसत्त्वको सम्पूर्ण कथासहितको जातक प्रथमवार एकै पटक ६ वटा ग्रन्थ प्रकाशित हुनेमध्ये प्रथम भाग 'तपाईं र कुमार भन्ते दुई जीवित व्यक्तिलाई समर्पण गर्न लागेको छु, तपाईं शिघ्र स्वास्थ्य लाभ गर्नुहोस्' भनी प्रार्थना गर्दा उहाँले मलाई साधुकार दिनुभएको थियो ।

अन्तमा उहाँलाई शिघ्रातिशिघ्र निर्वाण प्राप्तिको लागि यी सबै पुण्य कार्य हेतु बनोस् । अस्तु ॥

शुभ दीपावली २०६८ तथा नव वर्ष ने.सं. ११३२ को उपलक्ष्यमा

सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाई तथा दिदीबहिनीहरूलाई

हार्दिक शुभकामना

सुनौलो कीर्तिपुर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

नगाउँ दोबाटो, नयाँ बजार, कीर्तिपुर

दिवंगत संघनायक गिक्षु बुद्धघोष महास्थविर

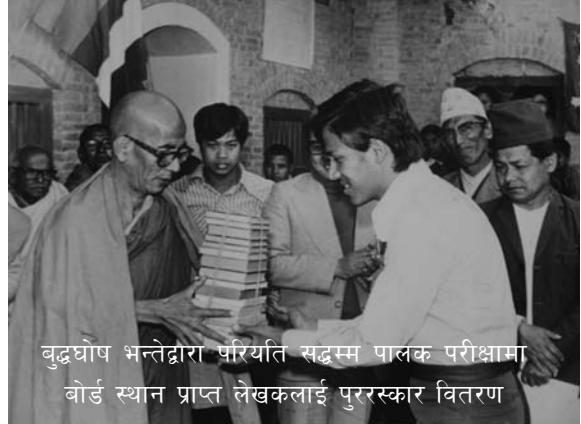
महेन्द्ररत्न शाक्य
सिन्चाहिटी, ललितपुर।

ऐतिहासिक पृष्ठभूमि :

भगवान् गौतम बुद्धको जन्मभूमि नेपालमा थेरवाद अर्थात् स्थविरवाद बुद्धधर्म पुनरुत्थान गर्ने कार्यमा सक्रिय योगदान दिने भिक्षुहरूमा भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर पनि एक अविस्मरणीय व्यक्तित्व हुनुहुन्थ्यो । बुद्धको महापरिनिर्वाणको करिब ३०० वर्षपछि अर्थात् भारतमा सम्राट अशोकको समय (२५० ई. पू.) सम्मा बुद्धधर्म १८ वटा निकायहरूमा विभक्त भइसकेका थिए । हाल प्रमुख रूपमा बुद्धधर्मको दुईवटा निकाय प्रचलित छन्:- थेरवाद र महायान । महायानमा पनि पारमितानय र मन्त्रनय गरी दुई थरी छन् । मन्त्रनयलाई वज्रयान पनि भनिन्छ । थेरवादको बौद्ध ग्रन्थ पालिभाषामा लिपिबद्ध गरिएका छन् भने महायानको संस्कृत भाषामा छन् ।

बुद्धको महापरिनिर्वाणको लगतै ३ महिनापछि ५०० जना अर्हतभिक्षुहरू (विशिष्ट थेरहरू वा महास्थविरहरू) मिलेर बुद्धवचन संग्रह गरियो । बुद्धका शिष्यभिक्षुहरूलाई 'थेर' भनिन्छ । दीपवंशमा भनिएको छ- 'थेरेहि कत सङ्घो थेरवादोति बुच्चति' अर्थात् थेरहरूले संग्रह गरेको बुद्धवचन भएकोले थेरवाद भनिएको हो । थेरवाद बुद्धधर्ममा भिक्षुजीवनलाई ठूलो महत्त्व दिइन्छ । नेपालमा खास गरी काठमाडौं उपत्यकामा बुद्धको जीवन कालमै थेरवाद बुद्धधर्म प्रवेश भएको देखिन्छ ।

कोशल (भारत) का राजा प्रसेनजितका छोरा विडुडवले बुद्धकै जीवनकालमा कपिलवस्तुमा हमला गरी शाक्यहरूलाई तहसनहस पारेका थिए । त्यसै बेला शाक्यहरू काठमाडौं उपत्यकामा पनि आएर बसोबास गरे । "मूलसर्वास्तिवादी विनयवस्तु" नामक संस्कृत बौद्ध ग्रन्थमा "कपिलवस्तवा शाक्या प्रधातिता केचित् उत्तरापथगता केचित् नैवाल गता" अर्थात् कपिलवस्तुका शाक्यहरूलाई आधातप्रधात गरियो तीमध्ये कोही उत्तरापथमा गए, कोही नैवालमा गए भनी उल्लेख भएको छ । यहाँ नैवाल भनेर नेपाल अर्थात् काठमाडौं उपत्यकालाई भनिएको हो । यही ग्रन्थमा भगवान् बुद्धको उपस्थापक भिक्षु आनन्द आफ्ना शाक्य आफन्तहरूलाई भेट्न

बुद्धघोष भन्तेद्वारा परियाति सद्वस्म पालक परीक्षामा
बोर्ड स्थान प्राप्त लेखकलाई पुरस्कार वितरण

नैवाल आउनुभएको कुरा पनि उल्लेख छ । चीनिया यात्री ह्वेनसाडका अनुसार विडुडवका सेनासँग वीरतापूर्वक युद्ध गर्ने चारजना शाक्यहरूलाई देशनिकाला गरिदिएको र तीमध्ये एकजना उत्तर हिमालयतर्फ आई हिमतलका राजा भए । हिमतलको देश भनेको नेपाल हो । यसरी बुद्धको समयमा कपिलवस्तुबाट विस्थापित भएका शाक्यहरूले नेपालमा थेरवाद बुद्धधर्म प्रचार गरे । आनन्द थेर नेपाल आए । नेपाली वंशावलीहरूले त स्वयं भगवान् गौतम बुद्ध किराँती राजा जितेदास्तीको पालामा नेपाल आउनुभएको वर्णन गरेका छन् । वंशावलीअनुसार सम्राट अशोक पनि छोरी चारूमतीसहित नेपाल उपत्यकामा आउनुभएको थियो र अशोकपत्न शहरको निर्माण गरी चारवटा स्तूपहरू पनि बनाएका थिए । पाटनका चारवटा स्तूप अशोकले बनाएको मानिन्छ । छोरी चारूमतीले चायबहीलको स्तूप र विहार बनाएको उल्लेख छ । केही वर्षअघि चायबही स्तूपको जिर्णोद्धार गरिदा स्तूपको माथिल्लो तह हर्मिकाको ईटामा ब्राह्मी लिपिबाट 'चारूवाकी' अक्षरहरू अंकित भएको भेटिनुलाई उपरोक्त वर्णनको पुरातात्त्विक प्रमाणको संकेतको रूपमा लिन सकिन्छ । सम्राट अशोकको धर्मदूतमण्डल मजिञ्जमथेरको नेतृत्वमा हिमवतखण्डमा आई थेरवाद धर्मप्रचार गरेकोमा इतिहासकारहरूको दुईमत छैन । हिमवतखण्डअन्तर्गत नेपालमण्डल पनि पर्दछ । अर्को कुरा चाबही स्तूप परिसरमै प्राप्त एउटा अभिलेखमा भिक्षुसङ्घको उल्लेख हुनुका साथै पालिजातक कथाअन्तर्गतको किन्नरीजातकका चित्रहरू कुंडिएको चैत्यको वर्णन छ । नेपालको राष्ट्रिय अभिलेखालयमा पनि पालि त्रिपिटकको विनयपिटकका केही अंश फेला परेको छ । यसरी नेपालमा पहिलेदेखि नै थेरवाद बुद्धधर्म थियो । तर राजनैतिक, आर्थिक, सामाजिक आदि विविध कारणले यो पछि लुप्त अवस्थामा पुग्यो । भिक्षुसङ्घको परम्परा बिलाएर गयो । वज्रयानी परम्परा अनुसार चुडाकर्म गर्दा चारदिनसम्म भिक्षुचर्या

गर्ने परम्परा मात्र बाँकी रह्यो । महायानी परम्पराअनुसार भिक्षु बन्ने प्रथा पनि हराइसकेको थियो । तर तिब्बती प्रभावले आधुनिक नेपालमा केही घ्यलुं भिक्षुहरू देखा परे । नेपाली कुलपुत्रहरू पनि घ्यलुं भिक्षु बने । काठमाडौंका नेवार सम्प्रदायबाट घ्यलुं भिक्षु भएकामध्ये भिक्षु महाप्रज्ञा र भिक्षु कर्मशील पनि हुन् । यी दुईजना भिक्षुहरू महायानी परम्परा छोडी थेरवादमा लाग्नुभएको थियो ।

स्थविरवाद विनयअनुसार ईसवी १९२८ मा भिक्षु महाप्रज्ञा कुशीनगरमा घ्यलुं भेष त्यागी श्रामणेर प्रव्रजित हुनुभयो । थेरवादको नियमअनुसार उमेरमा २० वर्ष नपुगेसम्म पूर्णरूपमा उपसम्पन्न भिक्षु बन्न पाईदैन । उहाँहरूलाई प्रव्रज्या दिए पनि भिक्षु नभनी 'श्रामणेर' भनिन्छ । त्यसपछि ई १९३० मा भिक्षु कर्मशील पनि श्रामणेर हुनुभयो । उहाँको नाम परिवर्तन गरी 'श्रामणेर प्रज्ञानन्द' राखियो । यसरी नै थेरवाद बुद्धशासनमा प्रव्रजित हुने नेपालीहरूमा भिक्षु धम्मालोक, भिक्षु अनुरूद्ध, भिक्षु अमृतानन्द, भिक्षु शाक्यानन्दहरू हुन् । तर त्यसबेला काठमाडौं उपत्यकामा सर्वप्रथम भिक्षु भेषमा भिक्षाटन गर्नुहुने थेरवादी श्रामणेर प्रज्ञानन्द नै हुन् । यसरी बीसौ शताब्दीको शुरुशुरूमै नेपालमा थेरवाद बुद्धधर्मको पुनरुत्थान प्रारम्भ भयो । उमेर पुगेपछि उहाँ उपसम्पन्न हुनुभई भिक्षु प्रज्ञानन्द हुनुभयो । भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर उहाँकै एक कर्मठ शिष्य हुनुहुन्छ ।

भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरको जीवनी पक्ष :

भिक्षु बुद्धघोषको गृहस्थी अवस्थाको नाम सप्तरत्न वज्राचार्य थियो । उहाँकाठमाडौं थँहिटी क्वाबाहाका संस्थापक प्रसिद्ध तान्त्रिक वाक्प्रज्ञका वंशज हुनुहुन्छ । सप्तरत्नको आमा सूर्यप्रभा र पिता पूर्णानन्द वज्राचार्य हुन् । उहाँको जन्म थँहिटी क्वाबाहामा वि. सं. १९७८ आश्विन शुक्लएकादशी बुधवारका दिन भएको थियो । उहाँको तीन जना दाजु, एक जना भाई र दुईवटी बहिनी थिइन् । एक प्रतिष्ठित बौद्धकूलमा जन्मनुभएका सप्तरत्न सानै उमेरदेखि धर्ममा ठूलो आस्था राख्नुहुन्थ्यो । उहाँले आफ्नो कूलपरम्परामा गरिने पूजापाठ जम्मै सिक्नुभयो । उहाँले तराईको मटिहानीको स्कूलमा र काठमाडौंको दरवार हाइस्कूलमा विद्या अध्ययन गर्नुभएको थियो । शहिद गंगालाल र महाकवि लक्ष्मीप्रसाद देवकोटासँग पनि उहाँले अंग्रेजी भाषा सिक्नुभएको थियो । इतुंबहाःका कलाकार आनन्दमुनि शाक्यसँग ४ वर्षसम्म चित्रकला सिक्नुभई उहाँ एक कुशल कलाकार पनि बन्नुभयो ।

सुमंगल विहारका उपासकहरूसँग भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर

युवक सप्तरत्नले सारनाथबाट प्रकाशित 'धर्मदूत' मासिक पत्रिका हेन्रुहुन्थ्यो । त्यसमा भद्रत्त आनन्द कौशल्यायनको 'भिक्षु के पत्र' भन्ने लेखले उहाँलाई निकै प्रभावित पान्यो र आफू पनि भिक्षु जीवन बिताउने कल्पना गर्नुभयो । दिवंगत भद्रत्त आनन्द कौशल्यायन भारतका एक प्रख्यात भिक्षु हुनुहुन्छ । उहाँको कलम तरवारभन्दा पनि तीखो थियो । चन्द्रमणि महास्थविर, अनागारिक धर्मपाल, राहुल सांकृत्यायन, भद्रत्त आनन्द कौशल्यायनहरू वास्तवमा भन्ने हो भने भारतमा थेरवाद बुद्धधर्मको पुनरुत्थानका विभूतिहरू नै हुन् । उहाँहरूको प्रभाव नेपालमा पनि पन्यो । थुप्रै नेपाली कुलपुत्रहरू भारतमा गई प्रव्रजित भए ।

युवक सप्तरत्नले पनि गृहस्थी जीवन बिताउने मनसाय नै त्यागी दिए । किण्डोल विहारमा गई प्रज्ञानन्द भन्तेसँग भेटेपछि उहाँको शान्तदान्त इन्द्रिय, मृदु कोमल स्वभाव देखेपछि अत्यन्त प्रभावित भई आफू पनि भिक्षु बन्न प्रार्थना गरे । प्रज्ञानन्द भन्तेले उहाँलाई कुशीनगरमा लगी ऊ. चन्द्रमणि महास्थविरकहाँप्रव्रजित गराउने विचार गर्नुभयो । आमाबाबुको घ्यारो छोरो भएकोले उहाँलाई प्रव्रज्याको निस्ति आमाबाबुले अनुमति देलान् भन्ने कुरामा विश्वास लागेन । त्यसैले साथीकहाँजाने बाहाना बनाई उहाँ घरबाट भागेर जानुभयो र वि.सं. १९९७ माघ शुक्लपूर्णिमा (सिपुन्ही) का दिन कुशिनगरमा चन्द्रमणिगुरुकहाँ श्रामणेर प्रव्रजित हुनुभयो । १९ वर्षको उमेरमा सप्तरत्न श्रामणेर बुद्धघोष हुनुभयो । त्यसपछि उहाँ बर्मामा जानुभई ६ वर्षसम्म बुद्धधर्म अध्ययन गर्नुभयो र त्यही बर्माको जातवेन भन्ने गाउँमा उपसम्पन्न भिक्षु बन्नुभयो । वि. सं. २००३ सालमा उहाँ स्वदेश फर्कनुभयो । आनन्दकुटी विहारमा केही दिन बस्नुभई पाटनस्थित श्री सुमङ्गल विहारमा वर्षावास बस्नुभयो । २००७ सालमा तानसेन जानुभई महावैत्य विहारमा वर्षावास बस्नुभएको थियो । छैठौं संगायनामा धर्मादय

सभा नेपालको तर्फबाट संगीतिकारकको रूपमा भाग लिन २०११ सालमा उहाँ दोश्रो पटक बर्मा जानुभयो । संगायनामा नेपालका तर्फबाट भिक्षु बुद्धघोष र वर्तमान नेपालका पूज्यपाद संघउपनायक भिक्षु कुमारकाश्यप महास्थविरले भाग लिनुभएको थियो । त्यसपछि उहाँ नेपालमा आउनुभई काठमाडौं, त्रिशूली, रिडी आदि ठाउँमा बस्नुभई धर्मप्रचार गर्नुभयो ।

नेपालमा थेरवाद बुद्धधर्म प्रचारकार्यमा उहाँको थुप्रै योगदान छन् । छोटकरीमा भन्नुपर्दा नेपाल बौद्ध परियति शिक्षाको स्थापना, बौद्ध साहित्य र दर्शनको प्रचार, बौद्ध आचरणमा जोड र सक्षम धर्मप्रचारक शिष्यहरू बनाउनु उहाँको चीरस्मरणीय योगदान हुन् । बुद्धधर्ममा तीन प्रकारको शासन मानिएका छन् - परियति, प्रतिपत्ति र प्रतिवेध । बुद्धको शिक्षा श्रवण गर्नु, अध्ययन-अनुसन्धान गर्नु, प्रचारप्रसार गर्नु परियति हुन् । बुद्धको उपदेशलाई पालन गर्नु, दान, शील, धर्मको आचरण गर्नु प्रतिपत्ति हुन् भने आचरणद्वारा लाभ हुने फल नै प्रतिवेध हुन् ।

परियतितर्फ भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरले स्वयं बर्मामा बुद्धधर्म अध्ययन गर्नुका साथै नेपालमा आउनुभई बालक-युवादेखि बुद्धाबुद्धीसम्पर्कलाई पनि सिकाउनुभयो । त्रिशूलीमा बस्नुहुँदा उपासक धर्मरत्न शाक्य, सुशीला गुरुमाहरूको आग्रहअनुसार उहाँले बुद्धधर्मको कक्षा पाठक्रम बनाउनुभई उपासक उपासिकाहरूलाई पढाउनुभयो । यही शिक्षालाई अखिल नेपाल भिक्षु महासंघले २५०७ बुद्धजयन्ती अर्थात् ई. १९६३ देखि ने पाल अधिराज्यभर विभिन्न स्थानमा एकैसाथ संचालन गरेका थिए । यस शिक्षापद्धतिलाई “नेपाल बौद्ध परियति शिक्षा” नामाकरण गरियो । यस शिक्षाले गर्दा लाखौं नेपालीले बुद्धधर्म अध्ययन गर्ने मौका पाए । दशौं हजार

विद्यार्थीहरूले परीक्षामा सामेल भएर विभिन्न तह उत्तीर्ण गरे । यसरी नै बौद्ध-दर्शन अभिधर्मको ज्ञाता उहाँ भन्तेले अभिधर्मलगायत दुई दर्जनभन्दा बढी पुस्तकहरू लेख्नुभयो । ठाउँठाउँमा प्रवचन, गोष्ठी समारोहहरूमा धर्मदेशना गर्नुभयो । धर्मप्रचार गर्न सक्षम भिक्षु, अनागारिका, उपासक तथा उपासिकाहरू बनाउनुभयो । उहाँका शिष्यहरूमा भिक्षु सुदर्शन,

भिक्षु ज्ञानपूर्णिक, भिक्षु सुमङ्गल, भिक्षु प्रज्ञालोक, अनागारिका सुशीला, अनागारिका धम्मवती, अनागारिका माधवी, अनागारिका निक्खमी, उपासक धर्मरत्न शाक्य त्रिशूली आदि प्रमुख हुन् । उहाँका शिष्य भिक्षुहरूले विदेशमा पनि धर्मप्रचार गरे । यी सबै परियतितर्फको उहाँको ढूले देन थियो । यस पंक्तिका

लेखक म महेन्द्र रत्न शाक्यलाई पनि उहाँले ढूले गुणउपकार गर्नुभएको छ । बुद्धधर्ममा मेरो आँखा खोलिदिने उहाँ परम पूज्य महान् गुरुवर हुनुहुन्छ । उहाँको सानिध्यतामा धेरै वर्षसम्म बसेर सिक्ने मौका पाएको छु । सन् १९९८ उहाँको ७८ औं जन्म दिवसको उपलक्ष्यमा उहाँको समिप्त जीवनी लेखेर प्रकाशित गर्ने पाएकोमा म आफूलाई अत्यन्त भाग्यशाली ठादन्छु ।

भगवान् बुद्धले भिक्षु, भिक्षुणी, उपासक, उपासिका यी चार परिषदलाई नै उहाँको धर्मस्थानको चार चक्रमा मान्युभएको छ । भिक्षु बुद्धघोषले यी चारै प्रकारका व्यक्तिहरूलाई समानरूपले धर्म सिकाउनुभयो । चाहे प्रव्रजित होस् वा चाहे उपासक उपासिका होस् उहाँ सबै कार्यक्रममा समानरूपले भाग लिन्छन् । यसमा उहाँले केही विभेद गर्नुहुन्न । थेरवाद भिक्षु प्रधान धर्म हो तर यसको अर्थ उपासक उपासिकाहरूलाई स्थान नदिने पक्कै पनि होइन । तसर्थ उहाँले यी चारै थरिलाई समानरूपले अवसर दिनुभयो । उहाँले आफ्नो

चारै थरिका शिष्यहरूलाई समान अवसर दिई सुशिक्षित गर्नुभएको छ, शिष्यहरूको गुण प्रकाश पनि गर्नुहुन्थ्यो । यसरी सबैलाई समेटनसक्ने विशाल हृदय भएको कारणले गर्दा उहाँ सबैको प्यारो भन्ते हुनुभयो । नेपालको भिक्षुमहासंघले उहाँको यस्तो गुणलाई कदापि बिर्सनु हुँदैन ।

मिशु बुद्धघोष महास्थविरको सङ्क्षिप्त जीवनी

लेखक
महेन्द्र रत्न शाक्य
“जीवनी बुद्धघोष”

सुमंगल विहार पुनःनिर्माण शिलान्यास समारोहमा

प्रतिपत्तितर्फ उहाँअत्यन्त शीलावान् भिक्षुको रूपमा चिनिनु हुन्थ्यो । बुद्धपूजा, परित्राण पाठ, बुद्धगुण जप, समथ, विपस्सना ध्यान उहाँको नित्य चर्या थियो । उहाँसन् २००८ देखि नै प्रिसाब र नशाको रोगले पीडित हुनुहुन्थ्यो । लामो समयसम्म ओछ्यानमै रहँदा पनि उहाँ विस्मृत हुनुहुन्न, खिन्न अनुहार राख्नुहुन्न । सधै होशमा स्मृतिपूर्वक नै बस्नुहुन्थ्यो । जतिसुकै दुःख वेदना भएपनि स्मृतिपूर्वक अनित्य, दुःख, अनात्मलाई सम्झनुहुन्थ्यो । उहाँको देहावसानको रातमा पनि उहाँले भगवान् बुद्धले देशना गर्नुभएको सतिपट्टान सूत्र पाठ गरिरहनुभएको थियो । मृत्युपश्चात् पनि उहाँको अनुहार स्वच्छ र निर्मल देखिन्थ्यो । २०५६ सालमा बर्मा सरकारले उहाँलाई “अगमहासद्गमजोतिकथज” उपाधिले विभूषित गरिएको ज्यादै सार्थकसिद्ध छ । साँच्चिकै उहाँ सद्धर्मको ज्योति, सद्धर्मको धजासरह ऐतिहासिक-धार्मिक व्यक्तित्व हुन् ।

२०६८ साल आश्विन १९ गते शनिवार विहान ५:२० बजे ९१ वर्षको उमेरमा उहाँ दिवंगत हुनुभयो । यो नेपालको मात्र नभई बुद्धशासनको इतिहासमै ऐटा अपूरणीय क्षति हो । उहाँको पार्थिव शरीरलाई ३ दिनसम्म सुमङ्गल विहारमै राखी रातदिन अटूरुपमा भिक्षुसंघले परित्राण, सतिपट्टान सूत्रहरू

पाठ गरी, हजारौ उपासक उपासिका तथा विशिष्ट व्यक्तिहरूद्वारा सुगन्धित पुष्टमाला, पुष्टगुच्छा, सुगन्धित धूप, अगरबत्ति, कपूर, दियो बाली पूजा तथा श्रद्धाङ्गली अर्पण गरियो । उहाँको दुःखद निधनप्रति हार्दिक समवेदना प्रकट गर्दै नेपालका राष्ट्रपति डा. रामवरण यादवलगाएत प्रधानमन्त्री बाबुराम भट्टराई, श्रीलंकाका प्रधानमन्त्री डिएम.जयरत्ने, थाई संघराज, बर्मी, थाई र श्रीलंकाका राजदूतहरू, नेपाली कॉग्रेस, एकीकृत माओवादी पार्टी र एमालेलगाएत विभिन्न बौद्ध संघसंस्थाहरूबाट समवेदना सन्देश पठाइयो ।

२०६८ साल आश्विन १९ गते सोमबार दिनको १:३० बजे उहाँको शरीरलाई ओकुबहाल, थैना, हौगल, मंगलबजार दरबारमार्ग हुँदै शंखमोल घाटमा पुन्याई अत्यन्त सम्मान पूर्वक भिक्षुमहासंघले परित्राणपाठ, दानप्रदान, पुण्यानुमोदन गरी दाह संस्कार गरियो । भारी वर्षा भएको बाबजूद पनि हजारौहजार मानिसहरू छाता ओढी शवयात्रामा सम्मिलित भई उहाँलाई अन्तिम विदाइ गर्न आए । बुद्धघोष महास्थविर हामीसँग सदाको निस्ति विदा हुनुभयो, तर उहाँको नाम इतिहारमा सधै अमर रहने छ ।

बाटो लाताहरू

विशेष बचत बाता
कर्मिक बचत बाता
मुहूर्त बचत बाता
मुद्रुके बचत बाता
स्पार्शसंबन्ध बचत बाता

कर्जी तथा साप्ती

बद्दो तथा नयाटदो ल्याजदरमा
रौपिक कर्जी
कृपी कर्जी
व्यापार व्यवसाय कर्जी
धरायती कर्जी
हावर पर्चेज कर्जी

विश्वको कुनै पवि कुलावाट सजिलै
रकम प्राप्त मर्न र पठाउनको लागि
वेष्टर्न युमियत मवि ट्रान्सफरको
सुविधा सहित

सुन्नारिचत भूमिकाको लागि आज येसिए जै व्यक्त भर्जे बाजी असाही

बचतमा

१० देखि १६ प्रतिशत

सठमको व्याज प्रतिफल पाइने ।
२० प्रतिशत घट्दो तथा १८ प्रतिशत नघट्ने
व्याजदरमा सजिलै त्रृण उपलब्ध गराउने ।

बत्ती नं.: १३२१/०६४/६५

Dharmasthali Saving

& Credit Co-operative Ltd.

Dharmasthali, Kathmandu,

Ph: 01-6221461

e-mail: dsccl@yahoo.com

web: dsccl.blogspot.com

गुरु लिसेया संस्मरण छत्वा:

भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविर

नेपाल थेरवाद बुद्धशासनिक इतिहासम् पुनर्जागरणया
ईयापि न्हापापि भिक्षुपिनिगु इवलय् भिक्षु महाप्रज्ञानिसे ल्याःचा:
याना हल धाःसा न्हेम्हम्ह भिक्षुकथं श्रद्धेय गुरुवर भिक्षु बुद्धघोष
महास्थविर प्रतिष्ठापित जुया बिज्याःगु जुल । वसपोल नेपाल
थेरवाद संघया थजी व संघनायक नेपाल बौद्ध परियति
शिक्षाया आजीवन संस्थापक शिक्षाध्यक्ष खः ।

ल्यायम्हयागु नसंचा इलनिसे गुरु जुइगु संस्कार
ज्वना बिज्याःम्ह वसपोल शिक्षा क्षेत्रय आपाल दिलचस्पी दया
बिज्याःम्ह व जिज्ञासु स्वभाव दुम्ह जुयाबिज्यात । उगु ईया
ख्याति प्राप्त व्यक्तित्व लक्ष्मीप्रसाद देवकोटाथै ज्यापिनिगु पाखे
न वसपोल शिक्षा ग्रहण याना कया बिज्यात । गृहस्थी जीवनया
पंगल कविंग व हुलकुलयागु वातावरणयात उकुसमुकुस तायेकीम्ह
उकीसं न व्याउँ मचातयागु व्वाँय व्वाँय च्वाँय ख्वःसः
वसपोलयात नैष्ट्रकम्य भावना ब्लंका बीगु माध्यम जुयाबिल ।
गृहस्थी अवस्थायागु ल्यायम्हसुया इलनिसे विवेकपूर्ण एकान्तस्थल
प्रेमी वसपोल उकिं थःगु छै अप्वः याना च्वनेमछू । गन गुथाय
गुकथं शान्तमय वातावरण दया झंझट प्रपञ्च मुक्त जुई फइगु
खः उकीया गवेषणय वसपोलया पलः न्व्या न्व्या वनाच्वन ।
चन्हु वसपोलया पलः तीजक किण्डोल विहारपाखे न्व्यात ।

वसपोलया मिखां दान्त सौम्य शीतल हंसमुख मृदुभाषी
व्यक्तित्व सम्पन्न भव्यमूर्ति भिक्षु प्रज्ञानन्द (भिक्षु कर्मशील)
धंडुइकाः बिज्यात । वसपोलयागु वैराग्य स्वभाव वचातुका बीत
आ छु मानि । बुलुँ बुलुँ सत्संगत बृद्धि जुजु वन । आखिरय

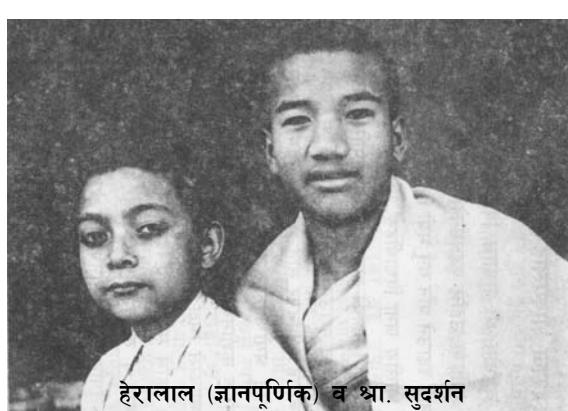

छत्विं भिक्षुपिं : सुमंगल, बुद्धघोष व ज्ञानपूर्णिक

पारमी संस्कार घातु घानातःपिन्त “नहम्ह मनुयात ग्वाचं मर्प”
धाःथै यद्यपि वसपोलया छैया वातावरण नैष्ट्रकम्य प्रतिकुल खः
अथेसा छै नं पिहाँ वनेगु ख्यै छुकिं नम्र वसपोलयात पने फूगु
मखुत । कुशीनगर थ्यंका श्रद्धेय पूज्यपाद चन्द्रमणि महास्थविरया
उपाध्यायत्वय् भिक्षु कर्मशीलया आवार्यत्वय् वसपोल श्रामणेरदीक्षा
प्राप्त याना कया बिज्यात लिसे तुर्लन्त हे बर्मा वनेगु समेत
व्यवस्था मिले याना वसपोल बर्मा थ्यंका बिज्यात, सप्तरत्न
वजाचार्यया थासय श्रामणेर बुद्धघोष जुया वसपोलया अध्ययन
स्थान बर्मया सुप्रसिद्ध महास्थविर सयादो उ चक्कपालया
ताउँ पाउक च्याउँ व वेभ्यौ च्याउँलय जुल । उगु इलय अन
दिवंगत संघनायकपि भिक्षु शाक्यानन्द भिक्षु अनिरुद्धपि नं दुगु
जुल ।

वसपोल श्रामणेर बुद्धघोष बर्माय थ्यंका गुलिचां
मदुवं दोश्रो विश्वयुद्धया चाप बर्माय नं कःगु जुल ।
वसपोलपि नं बांलक अध्ययन याये मखुंगु जक मखु उखै
थुखे बिस्यु बिस्यु जुइ माःगु नं जुयाच्वन । विद्याया पिपासु
शिक्षाकामी जुया न अध्ययन क्षेत्रय आपाल बाधा अर्चना
फयेमाल । अथेसां हतोत्साही मजूसे धैर्य व सहनशीलता
दयेका न्यादं खुदंति समय वसपोल अन बितेयाना बिज्याःगु
जुल । सद्भम्म पालक न्हापांगु परीक्षा छगूली वसपोल सफलता
नं हासिल याना बिज्यात ।

अनं वसपोल नेपा: लिहौं बिज्यात । विशेषरूप श्री
सुमङ्गल विहारय (अबलेसिगु ना यंग बाहा: यंमंगल, विहार)
च्वना बिज्याना वसपोल स्कुल संचालन यानाबिज्यात । गुकिया
फलस्वरूप श्रामणेर सुदर्शन (भिक्षु सुदर्शन), धम्मवती अथ्याये
जाःपि शिष्यपि पिब्यये फत । रुद्रराज शाक्ययात श्रामणेर
प्रप्रजितदीक्षा बीके बिया वसपोलपिसं अनहे च्वना अभिधर्मया
अध्ययन यानाच्वनाबिज्यात । लिपा वर्षावासया समय जुसेलि
पूज्यपाद चन्द्रमणि महास्थविरयागु हे सुझावकथं वसपोलपि
बुटवल जुया तानसेन थ्यंक बिज्यात । अबले तानसेन टक्सार

हेरालाल (ज्ञानपूर्णिक) व शा. सुदर्शन

टोलय भिक्षु शाक्यानन्द महास्थविर, अनागारिका मुदिता, अनागारिका सुशीला अस्यापि नं दुगु जुल । श्रद्धेय शाक्यानन्द महास्थविर व सुशीला अस्यापिनिगु कुतलं अबले महाचैत्य विहारय तुं शील पाठशाला धका स्कूल छगू नं दयेका तःगु दयाच्वन । अन हे मेपि विद्यार्थीपिनि पुचलय च्वपि नं छम्ह दुथ्याना च्वंगु जुल ।

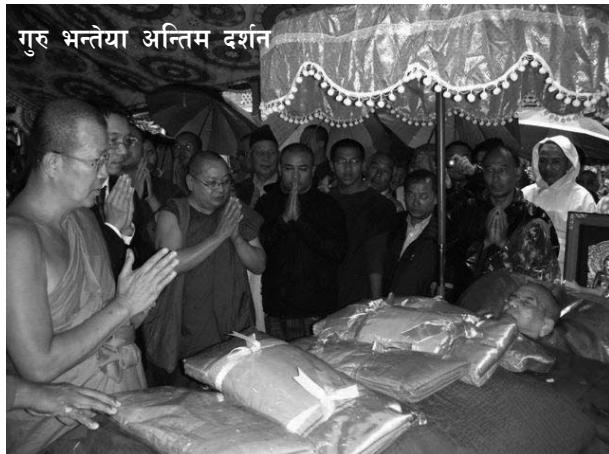
वसपोल गुरुवर भन्तेपि बिज्याःसेलि अनया वातावरणय न्हूगु ह्यूपा: वल । मधां निसें हे नेतृत्व कया नायः जुइगु स्वभाव संस्कार दयाच्वम्ह मचाम्ह श्रामणेर सुदर्शनं न्हूगु आयाम ठपे यानाबिल । विद्यार्थीतयत नं न्हूगु ढङ्गं न्व्याके माःगु महसुस याना जुइमाः, वसपोल थः हे न्व्यब्बाना कवाज समेत म्हितिगु यानाबिज्यात । गुगु ज्या वसपोल गुरुवर महास्थविरयात मनिंगु जुयाच्वन । तुरुन्त सःता न्वाना रोके यानाबिज्यात । अन लिपा

मस्तयत न्ववायेगु स्यनेमाल धका कथिकोदक धका स्थापना याना हप्ताय छको सकले मुनाः थःसःसः थे भाषण यायेगु ज्या इवः न्व्याका बिज्यात । एवं प्रकार वसपोल मचाम्ह श्रामणेर सुदर्शन थव च्वमिया निति प्रेरणाया श्रोत जुया बिज्यात । वर्षावास क्वचायेका वसपोल गुरु शिष्यपि निम्हं तानसेनया नां दंगु तुनिख्यःया लिक्कस च्वंगु आनन्द विहारय सरे जुया बिज्यात । अबले वसपोलपिनिगु जलपान भोजन व्यवस्था व सेवाया निति मां चन्द्रमाया शाक्य उपासिकां थव च्वमियात क्वय विहारय छवया हल । अबले ११ वर्ष दुम्ह जूसा भुतुज्या छें नं मार्म याका तःगु जुया थःम सःसःथे सेवा याना । श्रामणेर सुदर्शनया लिक्कवय देना नापं च्वना सम्बन्ध झां क्वातुके दत । आखिरय बुद्धशासनय समर्पित जुइया लागी विशेषतः मांयागु अथक प्रयास व श्रामणेर सुदर्शनयागु किचलं दाया थव च्वमि वसपोलपि लिना: तप्यक बर्मा वनेगु गवःसा गवया छें नं पिहाँ वयेगु जुल । अबले संस्कारं घातुघ्वाना नं मस्यु (मां बौ-दाजुपिनि मिखाय ख्वबि लःलः मलः धाःसां थःगु मनय भ्याभति हे विस्मात धयागु मदु । मिखाय ख्वबि जाया मवः अपशोचया भावनं ब्लना मवः नुगः मछिं मजू । छसिंकथं बहनीपाखे बुटवल थ्यन । अन निन्हुति च्वना कुशीनगर वनेगु जुल । अबले कुशीनगर

गाँथे हे च्वनी । परिनिर्वाण मूर्ति तया तःगु थाय नं सि सि कःकः । दुने थ्यनेसाथं हे तःसकं नुगः मछिंसे च्वना वया मिखां धरधर ख्वबि पिहाँवल । छायपिया मतःसे सामान्य प्रकृति रूपय परिनिर्वाण मूर्ति-दर्शन यायेबले लुया वइगु अनुभूति अजीवकथं यागु हे जुइगु जुयाच्वन । छु मस्युनिम्ह ११ दंति तिनि दुम्ह अबलेयाम्ह उम्ह मचायाके छु गुजागु मनोभाव लुयावल, मिखां धरधर ख्वबि वल, व अव्यक्त घटना हे जुल । तयाँ तये मजिक नुगः मछिना वःगु धाःसा आतकं झसझस्स लुम्निं । अबलेयागु कुशीनगरय भौतिक मिखाँ आःयागु परिप्रेक्ष स्वयेबले छुं छुं हे उन्नतिया चिं मदुनि । मनूत नं अतिकं गरिब व असभ्य ख्वाः वःनि । भोजन यायेगु इलय ई जुल धयेवं तुं म्हति बाताचा छगः छगः ज्वना नये मखं ख्वाः वः पि मिसामस्त मिजंमस्त भोजन शालाया पिने इवः छु वयाच्वनिगु । अले इमित तःतःगु जाकिया जा थुया जाति याना तःगु व हे जाति त्वंका छ्वइगु जुयाच्वन । लुम्नकथं जिपि चन्द्रमणि गुरुयाथाय छवाःति च्वना अन जिपि गुरुशिष्यपि स्वर्व्हं सारनाथ वना । सारनाथ नं पुलांगु पहःयागु हे तिनि । छु नं प्रगतिया चिं मदुनि । महाबोधि सोसाइटीयागु निखा प्यखा बिल्डङ्ग, पुलांगु छेंयात व धम्मिक-स्तूप अले खुल्लागु

मैदानय भग्नावशेषत चाताचाता वानाच्वंगु मात्र ।

बर्माज विहारय सयादो ऊ कित्तिमा स्थविर अले नेपाली सेविका उपासिका व निम्हप्यम्ह मनूत जक । अन हे जिमित भोजन नका हःगु नं लुम्निं । अबले अन कागति फिना अचार नयागु आःतकं ल्वमं मजू । जिगु थःगु मचाबले सिगु लुम्निं मद्वंकुसा सारनाथं जिपि बुद्धगया वनाथें च्व । अबले बुद्धगयायागु स्थिति नं मेमेगु थासयथें तुं जुयाच्वन । मन्दीरया दुने नं झिझां मिझां द । तथागतयागु उगु बोधित्वलाभ-मूर्ति सहनशीलताया प्रतीक गम्भीरतां युक्त निश्चल प्रकृति शोभायमान अले भव्य तर स्याहार सम्भार रेखदेखया कमी व व्यवस्थापनया अभावं याना थौयागु व हे बुद्धमूर्ति व अबलेयागु मूर्ति बं व सर्गःथें पातं मया: ला धयाथें च्व । अबलेयागु बुद्धमूर्ति अप्वः याना संवेगयागु भावयात तःसकं हे क्वातुसे च्वंका अवस्था व परिस्थितिया विपरिणाम स्वभावयात छर्लङ्गं

न्वयब्याच्वंगु जुया बिस्मात व अपशोचयागु अनुभूतियात नुगलनिसै स्वतः महसुस जुइका व्यू । नुगःयात हे काइइयाँ मिका व्यू ।

अनं लिपा जिपि गया जुना रेलं बहनी कलकत्ता स्वया प्रस्थान याना । अबलेयागु स्थितियात जिं बालाक लुमके मफु । यःगु थजु अनं लिपा जिपि कलकत्ता स्वया वनागु जुल । कलकत्ताय न्हापां जेटिया लेन, बडाबजार दुगु मणिहर्ष ज्योति साहुपिनि कोठी (छँ) वना । भोजन आदि लिपा च्वनेत महाबोधि सोसाइटी व्यवस्था जुल । अनया मुख्य जेनरल सेक्रेटरी देवप्रिय बलिसिंह जुयाच्वन । वय॑क देवमित्र अनागारिक धर्मपालजुया शिष्य जुयाच्वन । भिषा व पासपोर्टया लागी दौडधूपया कुतः जुल । दि बिते जुर्जु वन, तर तुरन्त व्यवस्था जुइगु सम्भावना खनेमन्त । विशेष याना जिगु कारणं याना हे रोकावट वःगु जुयाच्वन । जितः नेपाःया कन्सुलेट तःसके चीधिम्ह मचातिनि धका पासपोर्ट बीगु खँ मल्हाः । दइथे दइथे जुइथे आशा काकां ई फुनावन । न्याला खुलाति हे पीगु ज्या जुल । तर व्यर्थ न्यालाखुला तकया ई छुँ ज्या मदयेक अन च्वना साहुपिसं नके त्वके याना च्वनेगु उचित मताःगु जुया धर्मोदय पत्रिकाया निति ग्वाहाली याना बीगु मनसायकर्थ श्रामणेर सुदर्शनसहित गुरु शिष्यपि स्वम्हं उकी लगे जुइगु जुल । थः ला विशेष छुँ याये सःम्ह खः हे मखु । श्रामणेर सुदर्शनया रेखदेखय धाःधाःगु ज्या याना बीगु जक खः । बुक पोष्ट याना पत्रिकायात थाय थासय ग्राहक तयेत छ्वयेगु, पत्रिका प्याक यायेगु, हुलाके यंकेगु आदि इत्यादि ज्याः खँ धायेमाल । खुलाया ई फुत न छुँ मजुसेलि नेपा: हे लिहाँ वनेगु धइगु निर्णय अनुसार भीमफेदी जुना स्वम्हं गुरुशिष्यपि काठमाडौं स्वया वयेगु जुल । थ्येने साथ न्हापां श्रीघः विहारय च्वनेगु जुल । काठमाडौं थ्यंका गुलिचा मदुवं जि तःसकं म्हं मफुत । निन्हुस्वन्हु तकला जि छुँ हे मचा । अबले गुरुवर भन्तेयात तःसकं सारित जुल । जितः बुयाबुया तक दिसापिसाब याके यंका बिज्यात धका तक भेपिसं धाःगु न्यना तया बरु छहु चान्हे जि होस दया वःबले वसपोल गुरुवर भन्ते जि नापं तु च्वना बिज्याना च्वंगु धाःसा जि लुम ।

उकथं जिगु न्हापांगु यात्रा संस्मरण व वसपोल गुरुवरयागु असिम मैत्री व करुणाया ज्वलन्त दसुकथं थुपि छुँ खँ थन व्यक्त याना च्वनागुजुल ।

ज्ञानाङ्गज्ञुमि

Fixed Deposit Account

मात्र
१००
दिनको

मुद्री सातामा
वार्षिक
१२%
दिवाज

डिसिप्लिन बैंक लिमिटेड
DCBL Bank Limited

लालिक राम बैंकालालि क्रान्तिकारी लेपाल
प्रबोल यार्कलालि, काठमाडौं प्लाजा, काठमाडौं लेपाल,
फोन: ०१-४९६८५०५-०८, फैक्टरी: ०१-४९६८५०९
ईमेल: info@dcbl.com.np, Swift: DCBNNPKA

HELPING REACH DESTINY TOGETHER

KOTESHWOR, BANESHWOR, BIOTAHITY, SANEPĀ, PATAN, GONGABU, BANEPĀ, POKHARA, BHAIKURA, ITAHARI, DHARAN, BARABISE, NARAYANGHAD, KHADICHAUR, PANCHKHAL, NEPALGUNJ.

नेपाल बैंक लिमिटेड
NEPAL BANK LIMITED
SINCE 1937 AD
मेपालको पाहानी बैंक

6050 9800 1309 2886
MINA SAIJU
Exp: 01/13

SCT

हिजोका दिनहरूमा
आरुको भरपर्नु
पूऱ्यो अब त म
आफै NBL ATM
गाट पेसा
गिर्खन सक्छु ।

धर्मनगर, काठमाडौं पोस्ट बक्स ३६ काठमाडौं
फोन: ०१-४९६८५०५-०१
ईमेल: card@nbl.com.np
वेबसाईट: www.nepalbank.com.np

नेपाल बैंक लिमिटेड
NEPAL BANK LIMITED
SINCE 1937 AD
मेपालको पाहानी बैंक

वसपोल संघनायक भन्तेयागु अनितम दि लुमंका

अनिच्छावत सखारा सकल संस्कार धर्म अनित्य

खः धैगु भगवान् बुद्धयागु उपदेश जीवनया सत्यधर्म खः धकाः
सकसितं प्रत्यक्षरूपं सन्देश हवलाः नेपाःया न्याहम्ह
संघनायक अगमहासद्भ्यजोतिकधज पूज्यपाद श्रद्धेय
भिक्षु बुद्धघोष महास्थाविर थःगु भौतिक शरीरयात त्वःता
दिवंगत जुयाबिज्यात । तःदँ न्वयवःनिसे पिसाबयागु रोग व
त्रुतियागु रोगबाहेक मेगु खास रोग वसपोलयाके मदुगु खः ।
मौसमयागु हिउपा: नापे हरेक वर्षय निकवः धैथे वसपोल
बिरामी जुयाचंगु जिमिगु अनुभूति खः । वसपोलयागु जीवनया
अन्तिम दिन छन्हु न्वयो अर्थात् २०६८ असोज ६ गते
शुक्रवारखुन्ह सुथय न्हापान्हापाथे भतिचा बान्ता नं जुल, झारा
नं जुल । वसपोलया सहनशीलताया कारणं वसपोलं गुबले नं
थःगु वेदनायात प्रकट याना बिमज्या । जिमिसं सफासुधर
याना जीवनजल त्वंका अनंलि याउँसे हे चंक भोजन
यानाबिज्यात । भोजनं लिपा वसपोलयागु स्वभाव उलि कष्टकर
जूगु खने मदु । वसपोल न्वयाबले वासः भपिया बिज्याइगु
सम्भ्याया न्याता इल्य भतिचा बान्ता जुल, अले भतिचा झारा
नं जुल । वहे इल्य डा. शक्ति शाक्ययात फोन याना, छु ई
लिपा हे ७ : ३० ताः इल्य थ्यन । उबले यायेमागु उपचार
नं जुल । बि एण्ड बि हस्पिटलं वासःनं हया नका । याउँक
हे वसपोलं वासः भपिया बिज्यात । बहनि ९:३० तक नं
डाक्टरलिसेतुं जिपि भन्तेयागु कोठाय हे दुगु खः । उपचारंल्यू
भन्ते याउँक हे द्यना बिज्यात । कन्हे सुथय अस्पताल्य यंके
माःसा यंकेगु धैगु डाक्टरयागु सल्लाहकर्थ डाक्टर वने धुंका

जिपि भन्तेयागु खाता लिक्कस हे १०:३० तक चंच्चना ।
याउँक द्यनाबिज्याःम्ह भन्तेयात स्वस्वं थःगु कोठाय दंवना ।

निदं न्वयवः नं तसकं मफया बि एण्ड बि अस्पताल्य्
११ न्हु तक भर्ना यायेमाःगु अवस्थाय हे वसपोलया आयुप्रति
सुयागु नं आसा मदये धुंकूगु खयानं वसपोलया बुदिं न्वयवः
डिस्चार्ज जुया आवासीय सुमङ्गल विहारे हे बिज्याके फत ।
तर थुगुसी नं बुदिं न्वयःने थ्यना, ज्याइवः क्वःछिना तयेधुंका
निवाःति न्वयवः हे वसपोलं नश्वर देह त्याग यानाबिज्यात ।
अन्तिम दिनय तक नं मृत्युयागु छु हे संकेत क्यंगु मदु । तर
२०६८ आश्विन ७ गते शनिवार सुथय ५:२० ताः इल्य झीगु
आशायात निराश याना थुगु पटके वसपोल सदांया लागी
झीगुपाखे विदा कया दिवंगत जुयाबिज्यात ।

वसपोलयागु अन्तिम अवस्थाय तकनं सेवा
याना बिज्यापि सकल भन्तेपि, अनागारिकापि व उपासक
उपासिकापित कृतज्ञातापूर्वक साधुवाद देछाया च्वना ।
वसपोल संघनायक बुद्धघोष महास्थाविरयात सुगतिसाहित
निर्वाण कामना यानाच्चना ।

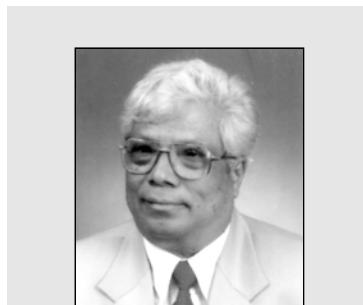

भिक्षु पञ्चारतन
सचिव, श्री सुमंगल विहार बौद्ध संघ
श्री सुमंगल विहार, लुँखुसि, यल ।

अद्वेय बुद्धघोष लुमंका

भिक्षु बुद्धघोष मंत ।
वस्पोलया सः शून्यय् विलीन
जुल । 'घोष' धैगु सः व्याकेगु,
सः थासं थासय् न्यंकेगु ।
'बुद्धघोष' बुद्धया सः । बुद्धघोषं
बुद्धयागु शिक्षायात न्यंकभनं
श्यंकाबिल । बुद्धंथे कोमल,
निश्चल व दृढगु सः
घानाच्वं म्हकथं बुद्धघोषं
नेपाःमितयत थःगु परिचय
वियाबिज्यात । बुद्धया सः
व्याकीम्हकथं वस्पोलया
प्रप्रजित जीवनया नां 'बुद्धघोष'
छुनाब्यूम्ह गुरु धन्य खः । बुद्धघोषया
प्रप्रजित जीवन्यःया गृहस्थ नां 'सप्तरत्न'
खः । 'रत्न' थैगु बहुमूल्य प्रियपदार्थ ।
न्ययू गुनं युक्त जुयाः लोक ययेकीगु
धैकथं 'सप्तरत्न' धकाः नां छुनाब्यूम्ह बौ
धन्य खः । वस्पोलयात आजीवन मनूतसें
ययेकल ।

साहित्यसाधानया इवलय्
दिवंगत भिक्षु सुदर्शननाप जुयाः वस्पोल
बुद्धघोषनाप परिचय प्राप्त जुल बासः
दैन्यः जितः । जि थःत अनेक अनुभूति
जुल भिक्षुपिणु सन्निकटं । भिक्षु बुद्धघोषया
सः थौतकं जिगु न्हायपनय् थ्वैचंगु दु ।
वस्पोलया खँ नुगलय् गिनाचंगु दु ।
छकः सुमझलविहारय् छगु सफू विमोचन
या बलय् जितः भाला ब्यूकथं विमोचित
सफूया समीक्षाया इवलय् जिं भद्रन्त
आनन्द कौशल्यायन नां न्ह्यथना ।
समारोह सिधयेका: बुद्धघोष भन्तेयाथाय्
क्वथाय् वना: छँय् लिहाँ वयेत बिदा कावना । वस्पोल
न्हिलान्हिला: जितः धैविज्यात- "छ ला बुद्धधर्म अध्ययन
यानाच्वंम्ह । आनन्द कौशल्यायनया ल्यू ल्यू वनाच्वनागु ला

प्रा. सुवर्ण शाक्य, ३० ब्रहा:

"सफू स्वयेबलय् निपाना
प्यपाना स्वयेवं हे उगु सफू गुज्वःगु
धैगु सीदु । सफू धायेवं लालागु
सफू स्वयेमज्यू । धवदूगु लेख
व्वनेमज्यू व्वनाः सयेकेगु खँ ज्ञानजक
खः । धायेयागु खँ ला अनुभूतिजक
सीगुलिं च्वयाये च्वमिया न्यवहारय्
नं खनेदयेमाः । न्यवहारं सक्कली
व नक्कली धैगु सीदै ।"

? भिक्षुपिसं धाल धायेवं
बुद्धधर्म ज्वीला ?" जि
वाल्ल च्वना । भन्तेन
धैयंकाबिज्यात- "पूर्वजन्म
अले दे वतापिनिप्रति
विश्वास मयाइपि बुद्धया
प्रियपात्र ज्वीफैला ?
छन्त जिं बालाक पत्याः
यानागु दु
अध्ययनशीलया खँय् ।
धर्मय् वनेबलय् विचाः
गाके माः । च्वजक
चैपिसं मनूतयत सही
मार्गय् यंके फैमखु । च्वैपिनि थःगु
स्वार्थ दै, लोकप्रियता यै । कौशल्यायनं
थःगु विचाः च्वःगु खः, बुद्धया विचाः
मखु ।" जि वास्या वास्याजक न्हिलाः
मनय् खँ वायेकाः च्वंच्वना । भन्तेया
ल्हाःतिइ छु छु खः सफू निगू स्वंगू
दु । थःगु ल्हाःतिइ च्वगु सफूपाखे
मिखा छकः ब्वयाः हाकनं
धैयंकाबिज्यात "सफू स्वयेबलय् निपाना
प्यपाना स्वयेवं हे उगु सफू गुज्वःगु
धैगु सीदु । सफू धायेवं लालागु
सफू स्वयेमज्यू । धवदूगु लेख
व्वनेमज्यू व्वनाः सयेकेगु खँ ज्ञानजक
खः । धायेयागु खँ ला अनुभूतिजक
सीगुलिं च्वयाये च्वमिया न्यवहारय्
नं खनेदयेमाः । न्यवहारं सक्कली
व नक्कली धैगु सीदै ।"

ल्हानाच्वनी । उकिं बुद्धधर्म ध्वाथ्वीक अध्ययन याये थाकु ।
बुद्धधर्मय् च्वने नं थाकु ।" वस्पोलया खँ न्यैन्यं जि म्ह
क्वानावल । न्हाचः समारोहय् न्ववानाबलय् न्यनामिपि शान्तं

च्वच्वंगु खनाः मन लयतायाः जिं धैगु खँ थिक जू धकाः न्व्याइपुकाच्वनागु खः। आः मन उखेपाखे वन सायद जिं न्हाचः न्ववानागु खँयात न्यनामितसे गथे तायेकल जी धकाः। मनय वन अनया श्रोतागण सकले भन्तेया बाख्य न्यनाच्वपि खः। उलिमिछि खँ न्यनाः नं भन्तेया न्व्यःने जिं छुं न्व्यसः मतया। लिसः नं मबिया। जिं लिहां वयेत बिदा फचना। “भन्ते! जि बराबर वये। थौं बिदा जी!” जि अन लिहां वया।

अथेहे मेगु छगू विशेष भेटघाटया खँ भन्तेनाप। नेपालय् परियतिशिक्षा संचालन जुयाच्वन। उन्नति प्रगति नं जुयाच्वन। छकः पाठ्यक्रम व पाठ्यपुस्तकया खँय् परियतिया कार्यकर्ता-संचालकपिनिदुने निथी खँ जुल। धार्थे कडा भासं धाये धाःसा मनमुताब जुल। संयोगवश जिं मध्यस्थताया ज्याय् च्वनाः निख्यरंया पक्षयापिनाप थीथी नापलानाः खँ ल्हाना। अन्तिम प्रयासस्वरूप बुद्धघोष भन्तेयाके टाइम कयाः वस्पोलनाप निम्हजक च्वनाः खँ ल्हाना। वस्पोलं धैबिज्यात- “छं फु ला मिलय् याये?” जिं धया- “मिलय् जी भन्ते! थ्व तःधंगु खँ मखु!” जिं थःगु तर्क पेश यायां वना। खँल्हाबल्हा जुल। नायूगु सः। कथुइ खस खसवःथे अँय् अँय् यायेगु बानि भन्तेया। न्हिलेबच्छि, अजू बच्छिथेया ख्वाः ज्यानाः न्व्यसः लिसः यानाबिज्यात भन्तेन। अन्तय् धै बिज्यात- “छुं नं न्व्यःने वःगु विवादया खँ ज्यंकेत अहंकार छगू निं त्वःतेमाः। का, व अहंकार मदु धैगु खँ ज्वनावा। मेगु खँ ल्हानाच्वने हे न्व्याः। धार्थे हे निख्यरसं जिद्वि त्वःमतीगु खँ जुल। उगु खँ अथेतु त्वाःदल। भन्तेया मनोवैज्ञानिकता, थीथी पक्षया ज्या-खँ व स्वभावया अध्ययन। धैर्य। ज्ञानय् परिपक्वता। धर्मय् गहनाता। भन्तेया थुज्जःगु प्रतिबद्धताया थःगु अनुभवं चायेकाः प्रत्यक्ष प्रमाणया खँ ज्वनाः जि थौं दिवंगत वस्पोलयात लुमंकाच्वना।

नेपालया बुद्धधर्म परंपरागत कला व संस्कृतिया लिधंसाय गौरव कयाः न्व्यानाच्वंगु थनया पूजाआजा व विधिव्यवहारं बालाक क्यं। थनया बौद्धत थःत पक्कापि सुसंस्कृतपि भाःपा थःगु हे पनया परंपराय गौरव तायेकाः न्व्यचिलाच्वंगु खँ नं स्पष्ट दु। धर्म मात्र विधिइ मखु आचरण व्यवहारय दुव्यूगु कर्म खः धैगु बुद्धया शिक्षायात न्व्यथनाः भिक्षुपि नेपालय स्थापित जुयाः वःगु खः। परंपरागत पुलां जुयाच्वंगु बौद्ध संस्कारया न्व्यःने भिक्षुपिंगु जटिलताविहीनगु सरलगु उपदेश व धर्मदेशनां गन गुलितक प्रभाव लातथे धकाः मालावन धाःसा गन गुकथं लुयावैथे

धकाः काचाकक धायेथाकु। थुज्जःगु खँय दुलर्भ हे जूसां बुद्धघोषया शिष्य जुयाच्वपि गृहस्थपि लुया मवैमखु धैगु जिगु विश्वास जिके क्वातुयाच्वंगु दु।

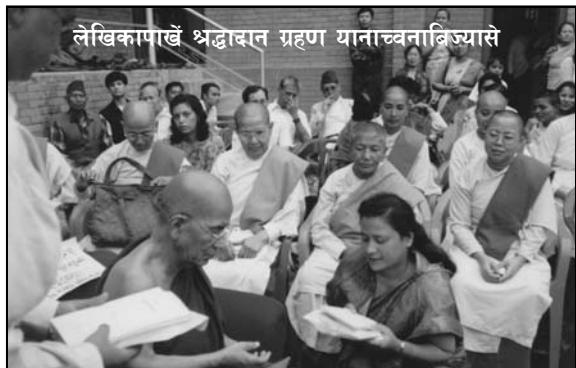
बुद्धया दर्शनकथंया रूपय धर्मव्यवहारकथंया संस्कार कःघानाः आचार्यपद कैच्वंपि नेपालया गुरुकुल धैगु वज्ञाचार्यपरंपराया कुल खः। निर्वाणत्वया विषयय आनन्द, सहजानन्द, परमानन्द, विरमानन्दतकया अनुभूति काइगु पूजाविधि विधानया दुने प्रतिष्ठा कायम जुयाच्वंगु कुलया कायमचा जुयां नं आजीवन बुद्धशासनया प्रव्रज्याधर्मय च्वनाः वस्पोल सप्तरत्न वज्ञाचार्य बुद्धघोष जुयाः दिवंगत जुयाबिज्यात।

छकः जिं नसा त्वंसा आहार विहारया खँय बुद्धया आशय हिन्दूधर्मया पूर्वशास्त्र वेदय नं ज्वःलाः धकाः वस्पोलया न्व्यःने खँ न्व्यथना। सोमरस व मांसादियागु ला छु खँ लाभा, प्याज आदितकंया तमोगुणी बस्तुयात तकं अभक्ष धकाः वेदं शुद्धीकरणयात जोड बियातःगु दु धकाः वेदधर्म आचरणशील जू धकाः खँ तया। थथे हे समाधि व ध्यानयात वेदं स्थानबियातःगु दु, अले उकी जातपातयागु ला खँहे मदु धकाः खँ स्वानाः बुद्धधर्मया विशेष न्यनेगु जिज्ञासा प्वका। थुबलय वस्पोलं छक्वलं धैबिज्यात- “न्व्यार्थेयाःगु खँ दःसी छु, जवगु ल्हाःति मनसे खवगु ल्हाःति नयेगु याइपिगु खँ ल्हायेथे का थ्व जिला वेद ब्वनागु नं मदु, जितः माःगु नं मदु। जि भिक्षु जितः बुद्धोपदेश दयेवं ला गाहे गाः नि। अप्वः ज्ञान ध्यान छु यायेत?” जिं उबलय त्वाल्ल भन्तेयागु ख्वाजक स्वैच्वना। छक्वलं जातपातया खँ न्व्यथना: भन्तेन धैबिज्यात- “सुवर्ण शाक्य शाक्य मखुला? बरे छुनातैपि बौद्ध मखुला? छु जातपात मदु धकाः खँ न्व्यथेनेगु? शाक्यथे, वज्ञाचार्यथे जातपातय कहुरपि बौद्धत नेपालय दु ला?” जिगु लागी कुगात। थुबलय जिं छुं मधया। थथे हे भन्तेया पाखे यक्वं यक्वं खँ न्यनागु थौं लुमंकाच्वना।

जि थः नं उमेर वन। उखें थुखें तक्यन। पर्वय गनंगिनं नापलाइगु सिबाय भन्तेनाप अथे याकःबाकः खँल्हायेगु मज्जुगु झिन्यादृं मयात। थौं पुलाखँ छता छता लुमन। भन्ते मदु कुन्हु सुथः बांवना, गन भन्ते दिवंगत जुयाबिज्यात। क्वथाय खाताय म्हजक त्वपुयाः शीर उलातःगु ख्वाः द्यनाच्वंगुथे च्व। थौं उगु देह मन्त, अयसां मिखाय लूनि। धर्मो रक्षति रक्षितः। वस्पोलया खँ गुबलैं ल्वःममनीकथं वस्पोलयात लुमंकाच्वना।

लुमंके बहःम्ह संघनायक मिश्र बुद्धघोष महास्थविर

अमिता धाख्वा, परियति सद्गम्म कोविद

नेपालय थेरवाद बुद्धशासन उन्नति व अभिवृद्धिया निति थःगु जीवन समर्पण याना अमूल्यगु योगदान याना बिज्याःम्ह, नेपाल बौद्ध परियति शिक्षाया संस्थापक एवं आजीवन शिक्षाध्यक्ष पूज्यपाद भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर सद्गम्प्रीती सकसियां निति न्वयाबले लुमंके बहःम्ह व्यक्तित्व खः। वसपोल शीलवान, क्षमाशील, शिक्षाप्रेमी, समाधिस्थम्ह, प्रज्ञावानम्ह, मुदित स्वभाव दुम्ह, गम्भीर धर्म अभिर्धम्या ज्ञाता कल्याणमित्र गुणं युक्तम्ह अनुभवी धर्मगुरु खः। गुणवानम्ह वसपोल भन्ते वंगु २०६८ आश्विन ७ गते दिवंगत जुल। थ धर्मसंवेगनीय खँ खः। वसपोल झीगु न्वयोने मदुसां नं वसपोल याना बिज्याःगु योगदान अविस्मरणीय हे जुयाच्चनी।

वसपोल नेपालय प्रथम संघमहानायक अगगमहापण्डित भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविरया सद्ग्रेरणां प्रव्रजित जीवन हना बुद्धशिक्षा अध्ययन वर्थे आचारण याना छम्ह कर्मनिष्ठ शिष्य जुयाबिज्यात। कथहं वसपोल नं सुयोग्यमह गुरु जुया बुद्धशासनया क्षेत्रय अपालं सक्षमपि भिक्षुपि, अनागारिकापि वर्थे उपासकउपासिकापि दयेका बिज्यात। वसपोलथे जाःपि गुरुपिनिगु प्रादुर्भाव जुइगु नेपालिमिपिनि निति तःधंगु सुलभ खः।

वसपोल भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर ये थहिती-क्वाःबाहालय वज्ञाचार्य कुलय मां सूर्यप्रभा व बौ पूर्णानन्द वज्ञाचार्यया सुपुत्र जुया विसं. १९७८ आश्विन शुक्लपक्ष एकादशी, बुधवार खुन्हु जन्म जुया बिज्याःगु खः। वसपोलया गृहस्थ नां सप्तरत्न वज्ञाचार्य खः। बौद्ध कूलय जन्म जूम्ह वसपोल मचानिसे धर्मय आस्था दुम्ह जुया कूलपरम्पराकथं ज्ञानाङ्गज्ञुक्ते

पूजा विधि, जप, पाठ व्रत आदि यायेगुली लगे जुयाच्चम्ह खः। लिपा वसपोल सारनाथं पिहाँ वइगु धर्मदूत धयागु धयागु बुद्धधर्मया पत्रिका बना बुद्धशिक्षाय प्रभावित जुया प्रव्रजित जीवन हनेगु अभिलाषा जूगु जुल। उबले किण्डोल विहारय च्चना बिज्याःम्ह शान्त दान्तम्ह सुविनीतम्ह भिक्षु प्रज्ञानन्दनाप संगत यायेगु अवसर चूलात। वसपोलया उपदेशं प्रभावित जुया भिक्षु जुइगु इच्छा समेतं व्यक्त याःबले भिक्षु प्रज्ञानन्द स्वयं लयताया उगु भिंगु इच्छा पूवनीकथं कुतः यानाबिज्यात। थम्ह हे कुशीनगरय यंका ऊ चन्द्रमणि महास्थविर गुरुया उपाध्यायत्वय विसं. १९९७ माघशुक्ल सिपुन्हि खुनु श्रामणेर प्रव्रज्या याका बिज्यात। उबले वसपोल सप्तरत्न श्रामणेर बुद्धघोष जुया बिज्यात। श्रामणेर जुया गुलिचां मदुवं वसपोल प्रज्ञानन्द भन्ते नं अध्ययन यायेगुली तःधंगु दिलचस्पी दुम्ह थः शिष्ययात बर्माय छोया बुद्धधर्म बंकेगु प्रबन्ध समेतं मिले यानाबिज्यात। उगुकथं वसपोल बर्माय बिज्याना बुद्धधर्म अध्ययन यायां विसं. २००० साल आषाढशुक्ल सप्तमी खुन्हु बर्माय जातवनया मण्डले अगगमहापण्डित ऊ केतुमाला महास्थविरया उपाध्यायत्वय ऊ सुमन महास्थविरया आचार्यत्वय उपसम्पदादीक्षा कया भिक्षु बुद्धघोष जुयाबिज्यात।

बर्माय खुदैँतक अध्ययन याना परियति सद्गम्मपालक उपाधि हासिल यानाबिज्यात। उबले निकवःगु विश्व युद्ध जूगु टाइम जुया युद्धया भयावहस्थिति नं भोगे यायेमाल। अनंलि २००३ सालं नेपालय हे भिक्षु अनिरुद्धनाप वसपोल नेपालय लिहाँ बिज्याना श्री सुमंगल विहारय च्चना: बुद्धधर्म प्रचारप्रसार यायेगुली लगे जुयाबिज्यात। बुद्धशिक्षा स्यनेगुली उत्साहित

परियति धम्मकप विजेता दिपंकर परियति शिक्षालयलिसे

जुया मचानिसे बैश दयधुकूपित तक, सःस्यौपिनिसे कया आखः गवः मस्यौपित तकं स्यने कनेगुली प्रयत्नशील जुयाबिज्यात ।

वसपोल २०११ साल हानं बर्माय् बिज्यात । बर्माय् जूगु खुगूगु संगायनय् नेपाःया धर्मोदय सभापाखे वसपोल व वर्तमान नेपाःया संघउपनायक भिक्षु कुमार काश्यम महास्थविरं नेपाःया प्रतिनिधि कथं संगीतीकारकया रूपय् भाग कया नेपाःया प्रतिष्ठा बढे याना बिज्याःगु जुल ।

वसोल नेपाःया गाँगामय् थाय् थाय् पिने जिल्लाजिल्लाय् धर्मप्रचार क्रमय् बिज्यागु खः । थुगु क्रमय् त्रिशुली सुगतपुर विहारय् च्वना बिज्याबले उपासक धर्मरत्न शाक्य “त्रिशुली” व अनागारिका सुशीला गुरुमांपिनिगु आग्रहकथं २०११ सालं परियति शिक्षा अध्ययनअध्यापन शुभारम्भ यानाबिज्यात । अनलि थुगु शिक्षायात संस्थागतरूपं न्व्याकेया निति अखिल नेपाल भिक्षु महासंघयात तःगु प्रस्तावकथं “नेपाल बौद्ध परियति शिक्षा” नामकरण जुयालि नेपाल राष्ट्रव्यापि सकभनं प्रचार यायेगु उद्देश्य विःसं २०२० सालं स्थापना जूगु जुल । थुगु शुभकार्यया शुभारम्भ अखिल नेपाल भिक्षु महासंघया अध्यक्ष पूज्य प्रज्ञानन्द महास्थविरया ६४ दँ क्यंगु बुद्धिखुन्हु उद्घाटन याःगु जुल । अनलि बुसं २५०७ बुद्धजयन्तीया शुभदिनय् परीक्षा केन्द्र निर्णय जूगु थासय् अध्ययन व अध्यापन कार्य न्व्यात । थुगु सन्देश रेडियो नेपालं प्रसारण याःगु जुल ।

अखिल नेपाल भिक्षु महासंघपाखे सञ्चालित नेपाल बौद्ध परियति शिक्षा उन्नति अभिवृद्धिया निति न्व्यलुवा जुया भन्तेपि, गुरुमांपि, उपासक वथे उपासिकापित्त कःयाना बुद्धशिक्षा प्रचारप्रसारय् प्रयत्नशील जुयाबिज्यात । फलस्वरूप थौं परियतिया केन्द्रत नं बुलहुँ बृद्धि जुल । काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर जिल्लाय् जक मखु काप्रे, उदयपुर, सुनसरी, झापा, कास्की, पाल्पा, गुल्मी, रूपन्देही, सुर्खेत आदि जिल्लाय् नं परियति केन्द्रत खोले जुजुं ६० गूलिं मयाक केन्द्रत विस्तार जुल । स्कूल स्कूलय् नं परियति थ्यंके माःगु महसूस याना गुलिं गुलिं स्कूलय् नं परियति शिक्षा थ्यंकेगु ज्या जुल । थुकिंयानां आपालं विद्यार्थीपित बुद्धशिक्षा हासिल यायेगु शुभअवसर प्राप्त जुल ।

बौद्ध परियतिया प्रभाव विश्लेषणया छगू अध्ययनअनुसारं परियति सद्भम्म कोविद, परियति सद्भम्म पालक हासिल याःपि जनशक्तिपाखे परियति केन्द्र न्व्याका च्वंगु, विभिन्न बौद्ध संघसंस्थाय् नेतृत्वया भूमिका निर्वह यानाच्वंगु दुसा सफू, लेखरचना प्रकाशन यायेगु आदि उल्लेखनीय योगदान बियाच्वंगु नं दु ।

परियति शिक्षाया विद्यार्थीपि, शिक्षकशिक्षिकापि अले श्रद्धालु शुभचिन्तकपिनि दथ्यी परियति शासनयात छु गुगुकथं सलल न्व्याके फइ धइगु खँय् २०६२ आश्विन १५ गते शनिवार त्रिभुवन विश्व विद्यालयया दीक्षान्त समारोह ख्यलय् न्हापांगु परियति सन्निपात २५४९ भव्यरूपं सम्पन्न जूगु खःसा निक्वःगु परियति सन्निपात वसपोल बुद्धघोष महास्थविरया प्रमुख शिष्य ज्ञानपूर्णिक महास्थविरया उपसम्पन्न स्वर्ण दिवसया उपलक्ष्यय् प्रज्ञाभवन, कमलादी २०६५ चैत्र ३० गते भव्यरूप सम्पन्न जुल ।

बौद्ध जगतय् थःगु हे महसीका दुम्ह वसपोल बुद्धघोष महास्थविरयाया योगदानयात कदर याना विःसं २०५६ सालं म्यानमार सरकारपाखे “अगममहासद्भम्मजोतिकथज” धयागु उपाधिं विभूषित याःगु खः । वथे भिक्षु महासंघपाखे विःसं २०६३ निसे नेपाःया न्याम्हम्ह संघनायकया रूपय् हना तःगु जुल । अथेहे परियतिया क्षेत्रय् आजीवन शिक्षाध्यक्ष रूपय् सम्मानित जुयाबिज्यागु जुल । अथे हे ईलय् बिलय् थी थी बौद्ध संघसंस्थापाखे अभिनन्दन यायेगु ज्या नं जूगु खः । उकीसनं वसपोलयात २०६३ भाद्र १० गते राष्ट्रियस्तरं सार्वजनिकरूपं विभिन्न संघसंस्थासहित नेपाःया सम्माननीय सभामुख सुभाष चन्द्र नेम्वाङ्गया उपस्थिती अभिनन्दया ज्या जूगु धर्मप्रीतिया खँ खः ।

वसापोल संघनायक भन्ते छुँ दँ न्व्योनिसे शारीरिक अस्वस्थतां याना शिथिल जुया बिज्यात । तर वसापोल मनयात अस्वस्थ मयासे शारीरिक दुःख कष्ट खना दिक्क जुया बिमज्याःसे उपेक्षाय् च्वना बिज्याःगु खने दु । अजाःगु अवस्थाय् नं शीलनियम क्वातुका धर्मपूर्वक च्वना बिज्याये फूगु कम धैर्यताया खँ मखु । बाःछिलिपा आश्विनशुक्ल एकादशी खुन्हु वसपोलया ९१ वर्ष पूरा जुइगु उपलक्ष्यय् थी थी धार्मिक ज्याभ्वः तया तःगु खः, तर वइगु जन्मदि हने मखंक हे आश्विन ७ गते वसापोल संघनायक दिवंगत जुल ।

थुकथं परियति शिक्षाया संस्थापक, आजीवन शिक्षाध्यक्ष, बुद्धशिक्षा प्रचाररय् अग्रज, २२ गुलिं मयाक अपालं सफूत च्वया, अनुवाद याना लेखरचनात च्वया बिज्याःम्ह, बुद्धशासनय् अमूल्य योगदान बियाबिज्याःम्ह, अपालं शिष्यपिनि सुयोग्यम्ह गुरु जुयाबिज्याःम्ह नेपाःया पूज्यपाद संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर नेपाःया बुद्धधर्मयागु इतिहासय छम्ह दुर्लभम्ह अविस्मरणीय व्यक्तित्व खः । वसपोलयात निर्वाण प्राप्त जीमा धका त्रिरत्नयाके प्रार्थना यासे श्रद्धाङ्गली अर्पण यानाच्वना ।

॥ सद्भर्म चिरस्थायी जुइमा ॥

व्यानान बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

५ वर्षे मुद्रतीमा सार्वको दोब्बर भुक्तानी गर्ने ।

मुद्रती बचतमा पाइने व्याजदर

मुद्रती अवधि	मासिक	त्रैमासिक	अर्धवार्षिक	बार्षिक
१ वर्ष	११%	११.२५%	११.७५%	१२%
२ वर्ष	११.५%	११.७५%	१२%	१२.५%
३ वर्ष	१२.५%	१२.७५%	१३%	१३.५%
४ वर्ष	१३%	१३.२५%	१३.७५%	१४%
५ वर्ष	१४%	१४.२५%	१४.७५%	१५%

सुपर सेमिन्क्व बचत खातामा (देविक नौजदातला) ८% व्याजदर

बचतमा पाइने व्याजदर

बचत	व्याजदर
साधारण बचत	८% (६ महिनामा भुक्तानी)
बाल बचत	१२% (५ वर्षमा भुक्तानी)
आवधिक बचत ६/१२/२४/३६ महिना	९%/१०%/११%/१२%
महिला बचत	४२ महिनासम्म रकम जम्मा गरेमा ४३ औं महिनामा ५० किस्ता भुक्तानी ।

कर्जा लगानी	व्याजदर
व्यापारीक/व्यक्तिगत कर्जा	१७%
कृषि कर्जा	१७%
सामूहिक जमानी कर्जा	१९%
हायर पर्चेज कर्जा	१६%
शैक्षिक/वैदेशिक रोजगार कर्जा	१७%
आवास कर्जा	१७%
मुद्रती कर्जा थप	३%

सानो भन्यांग, स्वयम्भू-१५, काठमाडौं, फोन नं. ४२८८८८६८
ail : canon_se@ail.com

समझनुहोस्

सुरक्षित बचत, उच्च प्रतिफल एवं सरल कर्जाको लागि राजधानी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

संस्थाद्वारा निर्धारित व्याजदर

निक्षेपतर्फ

बचत खाता	व्याजदर
२. मुद्रती खाता	एकमुष्ट
६ महिना	११.५०%
१ वर्ष	१३%
२ वर्ष	१३.५०%
३ वर्ष	१४%
३ वर्षभन्दा बढी अवधिको लागि आपसी समझदारीमा व्याजदर तय गरिनेछ ।	१०%

२ वर्षभन्दा बढी अवधिको लागि रु. २ लाखभन्दा बढी रकम राखेमा मासिक रूपमा १४% का दरले व्याज प्रदान गरिनेछ ।

३. दोब्बर भुक्तानी योजना

यस योजनाअन्तर्गत ५ वर्षे मुद्रतीमा साँवाको एकमुष्ट दोब्बर भुक्तानी गरिनेछ । यसमा लाग्ने व्याज कर संस्थाले व्याहेरिदिने छ ।

४. ज्येष्ठ नागरिक पेन्सन योजना

यस योजनामा सरिक हुनेलाई प्रत्येक महिना तोकिएको निर्धारित रकम प्रदान गरिनेछ, साथै दशै खर्चको रूपमा डेढ महिना बाराबरको थप रकम समेत प्रदान गरिनेछ र यसमा लाग्ने व्याज कर संस्थाले व्याहेरिदिने छ ।

ऋणतर्फ व्याजदर

१. विभिन्न कर्जा १९-२०%

२. व्यवस्थापन शुल्क ३%

(भुक्तानी म्यादभित्र चुक्ता गरेमा १% फिर्ता हुने)

३. मुद्रती रसिद घितोमा प्रदान गरेको व्याजदरमा २% थप

राजधानी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

बागबजार, काठमाडौं ३१, फोन : ०१-४२९९२५२

बौद्ध गतिविधि

आनन्दकुटीमा मासिक बुद्धपूजा

२७ भाद्र २०६८, काठमाडौं। भाद्र पूर्णिमा-येया:पुन्हिका दिन आनन्द कुटी विहारमा मासिक बुद्धपूजा, धर्मदेशना, दानप्रदान तथा भोजन कार्य सम्पन्न भयो। विगतमाझै लंकाराम चैत्य परिसरमा दीपप्रज्वलनपछि स्वयम्भू ज्ञानमाला भजनबाट ज्ञानमाला प्रस्तुत गरियो। आनन्दकुटी विहारका सदस्यसचिव भिक्षु धर्ममूर्ति महास्थविरसमक्ष पंचशील-प्रार्थना, बुद्धपूजापछि उहाँ श्रद्धेय भन्तेले नै पूर्णिमाको विशेषतासँगै धार्मिक जीवनयापनले सुखशान्ति सुनिश्चित हुने बारे कथात्मक उपदेश गर्नुभयो।

परियति प्रेरणा पुरस्कार वितरण

३ भाद्र ललितपुर। बुद्धुरिति बौद्ध शान्ति विहारमा नेपाल बौद्ध परियति शिक्षाका केन्द्रीय सह-परीक्षा नियन्त्रक भिक्षु निगोधको प्रमुख अतित्थ्य तथा बौद्ध शान्ति विहारका उपाध्यक्ष भाग्यराम महर्जनको सभापतित्वमा परियति विद्यार्थीहरूलाई प्रेरणा पुरस्कार वितरण कार्यक्रम सम्पन्न भयो। नेपाल बौद्ध परियति शिक्षामा उत्तीर्ण विद्यार्थीहरू तथा बाह्य अतिरिक्त प्रतियोगितामा सहभागि विद्यार्थीहरूलाई प्रमुख अतिथिलगाएत पुरस्कार दाता अमृतराज वज्राचार्य परिवारले संयुक्त रूपमा पुरस्कार प्रदान गरिएको सो कार्यक्रममा विहारका सचिव रविन्द्र महर्जनले स्वागत मन्त्रब्य दिनुभयो। बुद्धपूजा तथा शील प्रार्थनादानबाट सुरु भएको कार्यक्रममा चतुर्वर्ण महाविहार ज्ञानमाला भजन खलाले भजन प्रस्तुत गरे। परियति विद्यार्थीहरूबाट विभिन्न नैतिक पक्षलाई उजागर गर्न नैतिक मान्यताको बोधहुने कार्यक्रम प्रस्तुत गरे।

स्वयम्भूमा दीप-प्रज्वल

१० भाद्र, स्वयम्भू। नेपालका पूज्यपाद वर्तमान संघनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविरको सम्पुर्णतिमा चिकार (पु) समाजले “विश्वशान्ति कामना”सहित स्वयम्भू भगवान पाउमा दीप-प्रज्वलन कार्यक्रमको आयोजना गरेको छ। ज्ञानमाला भजन प्रस्तुतिसँगै दिवंगत भइसकेकाहरूको तस्बीर चैत्य परिसरमा राखी साँझ पंचशील प्रार्थना र

परित्राण पाठ गरियो। पंचदानका दिन अनित्यबोधगम्य नवआयामिक ढङ्गले रचनात्मक कार्य गरी दिवंगत पुर्खाहरूको गुणानुस्मरण गरी धार्मिक अनुष्ठान गर्नु रचनात्मक कार्य भएको भनी भिक्षु कोण्डन्यले धर्मदेशना गर्नुभयो। उपस्थित भिक्षु तथा अनागारिकाहरूबाट चैत्य परिसरमा दीप-प्रज्वलनपछि सम्बन्धित सहभागीहरूले सम्बन्धित फोटोअगाडि मैनवति बालेका थिए। चित्रकार समाजबाहेक अन्य समुदायकाहरूको समेत उल्लेख्य सहभागिता रहेको थियो।

नेपालका पाँचौं संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरका निधन

७ आश्विन, ललितपुर। बुद्धजन्मभूमि नेपालको बुद्धशासनिक क्षेत्रमा अतुलनीय योगदान पुन्याउनुभएका, विनयनियम पालनमा अग्रगम्य, ध्यान-साधनाका विशिष्ट गुरु, प्रकाण्ड बौद्ध विद्वान, नेपालमा औपचारिक रूपमा

बुद्धशिक्षा-नेपाल बौद्ध परियति शिक्षाका संस्थापक ९१ वर्षीय पूज्यपाद पाँचौं संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर ९१ वर्षको उमेरमा वि. सं. २०६८ आश्विन ७ गते शनिवार विहान ५:२० बजे निधन हुनुभयो। उहाँ लामो समयदेखि पिसाब र पेटको रोगले पीडित हुनुहुन्थ्यो। अन्तिम श्रद्धाङ्गलीका उहाँको पार्थिव शरीरलाई ९ गते सोमबार दिउँसो १ बजेसम्म श्री सुमङ्गल विहारमा राखिएको थियो।

दिउँसो विहारको धम्महलभित्र अन्तिम संस्कारसम्बन्धी गर्नुपर्ने पूजापाठ सम्पूर्ण कार्य सकेपछि शबयात्रा सुमङ्गल विहार-ओकुबहाल-थैना-हौगल-मङ्गलबजार-क्वबहाल-ईबही-सिकबही हुँदै शंखमूल घाटमा लागिएको थियो। स्मशानघाटमा प्रमुख जेष्ठ शिष्य भिक्षु

You may Visit : www.anandabhoomi.com

ज्ञानपूर्णिक महास्थविर तथा शिष्य भिक्षु पञ्चालोकमहास्थविरलगाएतले पुण्यानुमोदन गरिसकेपछि संघनायकोन्मुख संघउपनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविर, अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका अध्यक्ष भिक्षु बोधिसेन महास्थविरलगायत भिक्षु संघ, श्रामणेर, अनागारिका तथा उपासकोपासिकाहरूको उपस्थितिमा मरणानुस्मृति पाठपश्चात् सामूहिक रूपमा चितामा दान बत्ति दिइयो । यसरी नेपालका पाँचौं संघनायक दिवंगत भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरको पार्थिव शरीर सदाको लागि विलीन हुनपुर्यो । (यससम्बन्धी विस्तृत समाचारमूलक आलेखन ३७ पृष्ठमा पढनुहोला, सम्बन्धित तस्विर अन्तिम कभर पृष्ठ छापिएका छन् ।)

प्राप्त शोक सन्देश (Condolence Message)

सम्माननीय नेपालका राष्ट्रपति डा. रामवरण यादव, श्रीलंकाका प्रधानमन्त्री डिएम. जयरले, अनित्यानुस्मरण-वक्तव्य-अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ, थाइलैण्डका संघराज सोमदेव्य प्रा. जाणसंवर, थाइलैण्डका कार्यवाहक संघराज सोमदेव्य बुद्धाचान, श्रीलंकाका महानायक भिक्षु कोटुगोड धम्मावास, बुद्धाचान, श्रीलंकाका महानायक भिक्षु कोटुगोड धम्मावास,

राष्ट्रपतिको कार्यालय

राष्ट्रपति भवन, नेपालगाउँ
काठमाडौं, नेपाल ।

पत्र संख्या :-
चलानी नं. :-

सम्माननीय राष्ट्रपति डा. रामवरण यादवजूले दिनभएको
शोक सन्देश

भिक्षु तथा संघनायक भिक्षु बुद्धोत्तमासाध्यविर ९१ वार्षिक उमेरमा
भिति २०६८ असोज ५ गते निधन हुनुपाएकोमा सम्माननीय राष्ट्रपति डा. रामवरण
यादवजूल अस्त्र तुष्टि दिइयो ।

सम्माननीय राष्ट्रपतिजूले दिवङ्गत आमाको और शान्तिको कामना गर्दै
शोकनाम्बद्ध परिवार, और धर्मावलम्बी तथा उर्तीका समर्त अनुयायीहरूमा हार्दिक
समर्पण अस्त गर्नु भएको छ ।

शान्तिः
भिति: २०६८ असोज ५ गते आइतवार ।

शान्तिः
भिति: २०६८ असोज ५ गते आइतवार ।

स्थानमारका प्रसिद्ध ध्यानगुरु पण्डितभिवंसक पण्डित, थाइल्याण्ड/श्रीलंका/म्यानमार्का राजदुवातावास, एकीकृत नेकपा माओवादी, एमाले, नेपाली कांग्रेस, धर्मोदय सभा, लुम्बिनी विकास कोष, लुम्बिनी बौद्ध विश्वविद्यालय, ज्यापु समाज ललितपुर, बौद्ध महिला संघ नेपाल, बौद्ध युवा कमिटी, ललितपुर, बौद्ध परियति युवा संघ, बुटवल, बुद्धजयन्ती समारोह समिति, स्वयम्भू ज्ञानमाला भजन खलः, आनन्दकुटी दायक सभा, युवा बौद्ध समूह, नेपाल राष्ट्रिय ज्ञानमाला समिति, नेपाल परम्परागत बौद्ध धर्म संघ, वज्राचार्य संरक्षण गुडी, The World Fellowships of Youth, Bangladesh, ज्ञानाल्पुर्जुको

Bangladesh Buddha Krishti Prachar Sangh, All Nepal Buddhist Student's Association, Sri-Lanka, Ymukti Sukharam, Malaysia, Nippon Zan Myohoji Shanti Stupa- Lumbini, Sri-Lankaramaya Lumbini, Lumbini Nepal Buddha Society, London, World Fellowships of Buddhists Youth, BKK

गुणानुस्मरण सम्पन्न

१६ आश्विन, ललितपुर । नेपालका नवसंघनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविरको सम्पुर्णितिमा दिवंगत नेपालका पाँचौं संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरको गुणानुस्मरण सभाको आयोजना गरियो । अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ तथा श्री सुमंगल विहार बौद्ध संघ परिवारको संयुक्त आयोजनामा सम्पन्न सो सभामा नेपाल बौद्ध परियति शिक्षाका सह-शिक्षाध्यक्ष भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविर, अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका अध्यक्ष भिक्षु बोधिसेन महास्थविर, भिक्षु पञ्चालोक महास्थविर, सचिव भिक्षु धर्ममूर्ति महास्थविर, सहसचिव भिक्षु राहुल, भिक्षु कोण्डन्य, भिक्षु निग्रोधले मन्तव्य व्यक्त गर्नुभयो । भिक्षु पञ्चालले साधुवाद मन्तव्य व्यक्त गर्नुभयो ।

आनन्द कुटीको वार्षिक समा

१७ आश्विन, स्वयम्भू । नेपालका पूज्यपाद संघनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविर (त्यतिबेला संघउपनायक) को विशेष आतिथ्यत्व तथा आनन्द कुटी विहार संस्थाका अध्यक्ष भिक्षु मैत्री महास्थविरको सभापतित्वमा आनन्द कुटी विहारको ४० औं वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न भएको छ । विहारका उपाध्यक्ष प्रा. सुवर्ण शाक्यबाट स्वागत मन्तव्यपछि सदस्य सचिव भिक्षु धर्ममूर्ति महास्थविरले प्रस्तुत गर्नुभएको वार्षिक तथा आर्थिक प्रतिवेदनलाई छलफलपछि अनुमोदन गरियो । २०२९ सालमा दिवंगत आचार्य डा. भिक्षु अमृतानन्द महानायक महास्थविरद्वारा संस्थापित आनन्द कुटी विहार गुठीको विधान संशोधन भई आनन्द कुटी विहार संस्थामा परिणत भएको थियो । सभामा प्रस्तुत आर्थिक विवरणअनुसार आर्थिक वर्ष २०६७-२०६८ को कुल संचित रकम रु. १,८४,४१,०२६०८ (एक करोड चौरासिलाख एकचालिस हजार छ्यासि रुपैया नौपैसा) विहारको पुँजीक्रेष रहेको जनाइएको छ । विहारका सहसचिव भिक्षु प्रज्ञारत्नले साधारण सभा संचालन गर्नुभयो ।

धापाखेलमा वक्तुत्व प्रतियोगिता

१४ आश्विन, ललितपुर। धापाखेल बुद्धविहारमा बौद्ध परियति शिक्षाका विद्यार्थीहरूबीच पञ्चशील, अष्टशील, पूजाविधि र परित्राण सूत्रसम्बन्धी १२ औं वक्तुत्वकला सम्पन्न भयो। उपत्यकाका १२ समूहले भाग लिएको सो प्रतियोगितामा यशोधरा विद्यालयकी सबिना कार्की प्रथम, सुवर्ण छत्रपुर विहार, लुभूका सरिता महर्जन दोश्रो र शाक्यसिंह विहार, थैनाका थैनाका अनागारिका अरियजाणी तेश्रो भएकाहरूलाई आयोजक संस्थाका संरक्षक एवं प्रमुख अतिथि समाजसेवी मोतिलाल शिल्पकारले पुरस्कार तथा प्रमाण-पत्र वितरण गर्नुभयो। सोही विहारका अध्यक्ष बुद्धि बहादुर महर्जनको सभापतित्वमा सम्पन्न कार्यक्रममा प्रतियोगिताका व्यवस्थापक विष्णुरत्न शाक्यले मन्त्रव्यसहित साँस्कृतिक रूपमा परियति-चेतनमाला प्रस्तुत गर्नुभयो। आगामी वर्ष पुण्य उदय विहार, हरिसिद्धिमा सो प्रतियोगिता हुनेभएको छ।

प्रमबाट भृकुटीको विवाह पुस्तक विमोचन

काठमाडौं। प्राचीनकालमा नेपाल र चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बतसित धार्मिक, सामाजिक तथा साँस्कृतिक सम्बन्ध स्थापनामा नेपालकी राजकुमारी भृकुटीको योगदानलाई नयाँ पुस्तामा स्मरणगर्ने उद्देश्यले लेखक तथा साहित्यकार केदार शाक्यद्वारा लिखित भृकुटीको विवाह पुस्तकको प्रधानमन्त्री डा. बाबुराम भट्टराईले हालै राजधानीमा आयोजित चाइना साउथ एसिया फ्रेण्डसिप अर्गनाइजेसन्स फोरमको सम्मेलनको अवसरमा लोकार्पण गर्नुभयो।

उक्त पुस्तक नेपाल-चीन सोसाइटीले प्रकाशन गरेको हो। नेपाल र चीन तथा स्वशासित क्षेत्र तिब्बतसितको ऐतिहासिक तथा प्राचीनकालदेखिको मैत्री सम्बन्धलाई आधार बनाएर लेखिएको पुस्तकको नाट्य रूपान्तर नेपाली र अंग्रेजी दुबै भाषामा गरिएको छ। बौद्ध साहित्यका लेखक तथा संस्कृतिका अन्वेषक श्री शाक्य गोरखापत्रका पूर्वसम्पादक तथा लुम्बिनी बौद्ध विश्वविद्यालयका पूर्व रजिस्ट्रार हुनुहुन्छ। उहाँले लेख्नुभएको अंगुलीमाल, बुद्धम् शरणम् गच्छामिजस्ता नाटकहरू समय समयमा रेडियो नेपालबाट प्रशारण हुँदै आएको छ। उहाँले यस अतिरिक्त बुद्धधर्म र पर्यावरण संरक्षणलगायत थुप्रै कार्यपत्रहरू बौद्धसम्मेलनहरूमा प्रस्तुत गर्दै आउनुभएको छ।

बौद्ध संघ भक्तपुरको साधारण समा

बौद्ध संघ, भक्तपुरको ४९ औं साधारण सभा संघका अध्यक्ष त्रिरत्न शाक्यको सभापतित्वमा सम्पन्न भयो। कुथूबही विकास समितिका नयाँ पदाधिकारी तथा यस वर्ष संघलाई सहयोग गर्ने महानुभावहरूलाई सम्मान गरियो। भक्तपुरका बौद्ध संघ-संस्थाका तर्फबाट पद्मसुन्दर शाक्य, तिर्थराज वज्राचार्य र धर्मरत्न शाक्यले शुभकामना मन्त्रव्य दिनुभयो। प्रमुख अतिथि भिक्षु धम्मसोभन महास्थविरसमक्ष पञ्चशील प्रार्थना भएको सो सभामा महास्थविर भिक्षुले प्रशंसा पत्र प्रदान गर्नुभयो। संघका सह सचिव लक्ष्मीचन्द्र वज्राचार्यले बार्षिक प्रतिवेदन तथा कोषाध्यक्ष पुण्यरत्न शाक्यले आर्थिक प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नुभएको सो सभामा रोशन वज्राचार्य, प्रदिपरत्न शाक्य र सुगतरत्न वज्राचार्यले युवा पिढीहरूलाई धर्म तथा साधनाप्रति आकर्षित गर्नेतर्फ अधि बढ्नुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो।

फोन : ०१-४२५०५८९ (नगर कार्यालय)

विपश्यना शिविर तालिका

प्रस्तुति: सुश्री सकुन्तला प्रधान

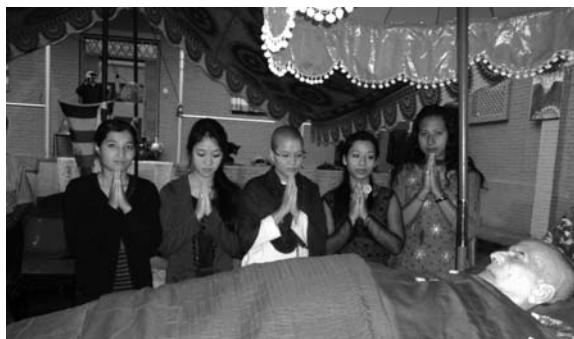
शिविर	धर्मशृङ्ख-१	धर्मशृङ्ख-२	धर्म जननी	धर्म पोखरा	धर्म तराई	धर्म विराट	धर्म चितवन	धर्म कित्ति
दश दिवसीय आश्विन-कार्तिक कार्तिक	१५-२६		२८-०९	१५-२६		३०-११	१७-२८	०३-१४ ०३-१४
सतिपटान शिविर कार्तिक-मंसिर		१७-२६		२९-८				
१० दिवसीय शिविर कार्तिक-मंसिर		१६-२७	१५-२६					
२० दिवसीय शिविर कार्तिक-मंसिर					१८-०९			
१ दिवसीय शिविर कार्तिक			२६			२६	०५	५ र १९

नेपालका संघनायक दिवंगत भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरको निधनसम्बन्धी एक रिपोर्ट

सुनिल महर्जन

९ आश्विन । दिवंगत भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरको पार्थिव शरीर सुमङ्गल विहारबाट शत्रयात्रा सुरु हुँदा स्थानीय लुँखुसि र ओकुबहाल टोलका बासिन्दा पुरै शोकमग्न देखिन्थे । सर्वसाधारणको आँखामा गहभरी आँसु छचलिकएको प्रष्ट देखिन्थ्यो । ‘अन्तिम संस्कारका लागि सधै देखिएका भिक्षुको शव बाहिर निकाल्दा मन भक्कानिएर आयो’ -स्थानीय ८० वर्षका हिरामान महर्जन भने । ‘आफ्नै परिवारका सदस्य गुमाएँझौं लाग्यो, आँसु रोक्नै सकिएन ।’

द्वितीय विश्वयुद्धका कारण अध्ययन पुरा नगरी बर्माबाट नेपाल फर्केदेखि भिक्षु बुद्धघोष सोही विहारमा आवासीय भिक्षुका रूपमा बस्दै आउनुभएको थियो । भिक्षुबाट बुद्ध-दर्शन ज्ञान हासिल गरेका व्यक्तिहरु मात्र नभई स्थानीयबासी सबै भावविहवल भएका थिए । “टोल शोकले छाएको छ”- ७०

वर्षीया शान्तलक्ष्मी शाक्यले भनिन् । शवयात्राका ऋममा बाटो वरपर हजारौ मानिसहरूले फूल, अक्षेता चढाई भिक्षुप्रति श्रद्धाव्यक्त गरेका थिए ।

र्वा भइरहेको समयलाई परवाह नगरी शवयात्रामा हजारौ बुद्धधर्मावन्धी एवम् सर्वसाधरण नागरिक सहभागी भएका थिए । शवयात्रामा सभासद्, पूर्वसांसदहरू पनि सहभागी भएका थिए । उहाँको शवलाई स्थानीय लुँखुसि, कनिबहाल, ओकुबहाल, हौगल, मंडलबजार हुँदै शखमुलमा लगिएको थियो ।

उनको पार्थिव शरीरलाई संघनायकोन्मुख संघउपनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविर, भिक्षु ज्ञाणपूर्णिक महास्थविर, भिक्षु महासंघका अध्यक्ष भिक्षु बोधिसेन महास्थविर, उपाध्यक्ष भिक्षु शीलभद्र महास्थविरलगायतका वरिष्ठ भिक्षुहरू तथा वरिष्ठ अनागारिका गुरुमांहरूले दागबती दिएका थिए ।

भिक्षुको निधले राष्ट्रपति र प्रधानमन्त्री पनि दुःखी

राष्ट्रपति डा. रामवरण यादव र प्रधानमन्त्री डा. बाबुराम भट्टराईले भिक्षु बुद्धघोषको निधनप्रति दुःख व्यक्त गर्नुभयो । राष्ट्रपति डा. यादवले शोक-सन्देश पठाई भिक्षुको निधनले शान्ति र ज्ञानका लागि जीवन समर्पण गर्ने त्यागी व्यक्तित्व गुमाएको बताउनुभएको छ । डा. यादवले भिक्षुको त्याग, जीवन मूल्य र मान्यता नेपाल र नेपालीका लागि प्रेरणादायी र अनुकरणीय रहने विश्वास पनि व्यक्त गर्नुभएको छ ।

त्यस्तै प्रधानमन्त्री डा. भट्टराईले पनि भिक्षुको निधनप्रति गहिरो दुःख व्यक्त गर्दै भावपूर्ण श्रद्धाङ्गली दिनुभएको छ । प्रधानमन्त्रीको सन्देश लिएर माओवादीकी नेतृ हिसिला यमी लुँखुसिस्थित सुमङ्गल विहार पुग्नुभएको थियो । यमीले प्रधानमन्त्री डा. भट्टराईको भनाईलाई उद्धृत गर्दै भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरले राणाकालमा भाषिक र धार्मिक दमनका बावजूट बुद्धशिक्षाको माध्यमबाट चेतना प्रवाह गरी मुलुकको स्वतन्त्रता र न्यायको लागि पुग्न्याउनुभएको योगदानको स्मरण गर्नुभयो ।

सोही अवसरमा श्रीलंकाका राजदूत थ्वसापाल हेवागे, बर्माका राजदूत उ थेत ऊ, थाईल्याण्डका राजदूत मारिस सांजियम्सपोङ्गले भिक्षु बुद्धघोषको त्यागी जीवनको चर्चा गर्दै भावी पुस्तालाई बुद्धधर्मको विकास र विस्तारबाट समाजमा सकारात्मक सन्देश प्रवाह गर्न उहाँ सधै प्रेरणादायी र अनुकरणीय रहने बताउनुभयो ।

त्यातिबेला वर्तमान नेपालका संघनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविरले दिवंगत भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरको बुद्धशासनिक योगदान स्मरणीय रहेको भन्नुहुँदै सम्बन्धित सबैले विनयनियममा थप सजगता अपनाई जिम्मेवारी निर्वाह गर्न प्रतिवद्ध हुनुपर्ने, यसो गर्नसक्नु नै उहाँप्रति सच्चा श्रद्धाङ्गली हुने कुरा बताउनुभयो । अखिल नेपाल भिक्षुमहासंघका सचिव भिक्षु धर्ममूर्ति महास्थविर, लुम्बिनी विकास कोषका कार्यकारीणी सदस्य भिक्षु कोण्डन्य, सुमङ्गल विहारका आवासीय भिक्षु पञ्चारल्लगायतले उहाँको जीवनका विविध पक्षको चर्चा गर्नुभएको थियो । भिक्षु महासंघले अनित्यस्मरण गर्दै उहाँको निर्वाण कामना गरेको थियो ।

राजनीतिक दलका शीर्षस्थ नेताहरूद्वारा श्रद्धाङ्गली

भिक्षुको पार्थिव शरीरमा अन्तिम श्रद्धाङ्गली दिन ललितपुरस्थित सुमङ्गल विहार, लुँखुसिमा, विभिन्न राजनीतिक दलका शीर्षस्थ नेताहरू, सभासदहरू, विभिन्न मुलुकका

राजदूत, बौद्ध संघसंस्थाका प्रतिनिधि र बुद्धधर्मका अनुयायीहरूको भीड लागेको थियो ।

श्रद्धाञ्जली दिनेहरूमा संविधानसभाका अध्यक्ष सुवासचन्द्र नेम्वाङ्ग, एकीकृत माओवादीका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड'नेपाली काँग्रेसका सभापति सुशील कोईराला, उपसभापति रामचन्द्र पौडेल, नेपाली काँग्रेसका महामन्त्री प्रकाशमान सिंह, नेकपा एमालेका उपाध्यक्ष वामदेव गौतम, एमालेका नेता केपी शर्मा ओली थिए ।

त्यसैगरी, एकीकृत माओवादी नेता सभासद पम्फा भुसाल, सभासद राजकाजी महर्जन, एमालेका नेताहरू प्रदीप ज्वाली, कृष्णगोपाल श्रेष्ठ, कृष्णलाल महर्जन, नेपाली काँग्रेसका नेता दिलेन्द्रप्रसाद बड्दु, सभासद पद्मज्योति, रामकृष्ण चित्रकार, चन्द्र महर्जन, बेखारत्न शाक्यलगायत नेताहरूले पनि भिक्षुप्रति श्रद्धाञ्जली दिएका थिए ।

श्रद्धाञ्जली दिने क्रममा उनीहरूले संविधान निर्माण र शान्ति प्रक्रिया तार्किक निष्कर्षमा पुन्याउनेतर्फ मुलुक हिँडिरहेको अवस्थामा भिक्षुको निधनले शान्ति र करुणाको दूत गुमाएको बताउँदै नेपाल र नेपालीका लागि अपूरणीय क्षति पुगेको विचार व्यक्त गरेका थिए ।

सभाध्यक्ष नेम्वाङ्गले बुद्धशिक्षाको माध्यमबाट समाज र राष्ट्रमा शान्ति र करुणाको चेतना प्रवाह गर्ने ऐतिहासिक व्यक्तित्व गुमाएको धारणा राखेका थिए । भिक्षु बुद्धघोषको जीवनबाट प्रेरणा लिएर मुलुकमा दिगो शान्ति स्थापना गर्न बौद्धहरूले योगदान पुन्याउनु पर्ने भन्ने उनको जोड थियो ।

त्यसैगरी एकीकृत माओवादीका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड'ले भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरको निधनप्रति श्रद्धाञ्जली दिदै बुद्धको शान्ति, करुणा र ज्ञानको माध्यमबाट राष्ट्रको विकासमा जीवन समर्पण गर्नुहुने ऐतिहासिक व्यक्तित्व गुमाएको बताए । अध्यक्ष प्रचण्डले बुद्धको करुणा, शान्ति-ज्ञान सम्प्रेषण गरेर देश र मानव जातिको सन्दर्भमा योगदान दिने व्यक्तित्वको निधनले अपूरणीय क्षति पुगेको बताउँदै नेपाली बौद्ध जगतलाई समवेदना प्रकट गरे ।

त्यसैगरी नेपाली काँग्रेसका सभापति सुशील कोईरालाई राणाकालको अन्त्यसँगै भाषा, साहित्य र दर्शनको विकासमा उल्लेखनीय योगदान पुन्याई भिक्षु बुद्धघोषले नेपाल र नेपालीलाई ठूलो गुण लगाएको बताउनुभयो । उहाँले जीवन-दर्शन र विनयशीललाई आत्मसात गर्नुपर्नेमा जोड पनि दिनुभयो । नेकपा एमालेका नेता केपी शर्मा ओलीले बुद्धघोषको निधनले शान्ति करुणाका प्रतिमूर्तिका रूपमा रहेका ऐतिहासिक व्यक्तित्व गुमाएको धारणा व्यक्त गर्नुभयो ।

श्रीलंकाका प्रधानमन्त्री डीएम जयरलन्दुरा दुःख व्यक्त

बौद्ध अध्येता एवं नेपालका संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरको निधनप्रति श्रीलंकाका प्रधानमन्त्री डीएम जयरल्ले दुःख व्यक्त गर्दै शान्ति र बुद्ध-दर्शनका लागि समर्पित व्यक्तित्व गुमाएको बताउनुभएको छ ।

प्रेषित शोक-सन्देशमा उहाँले बुद्धको महापरिनिर्वाण भएको २ हजार ६ सय वर्षको उपलक्ष्यमा श्रीलंका सरकारले बहुत बौद्धसम्मेलनको तयारी गरिरहेको समयमा भएको उहाँको निधनले बुद्धधर्मको विकास र विस्तारमा अपूरणीय क्षति पुगेको बताउनुभयो । करुणा र विनयनियम पालनामा उदाहरणीय बन्नुभएका भिक्षुको निधनले श्रीलंकाको सरकार, जनता दुःखी भएको सन्देशमा भनिएको छ ।

भिक्षु बुद्धघोषको समर्पण-निष्ठा बचाउन सकिएना त?

नेपालका संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरको बुद्धधर्मप्रति समर्पण र निष्ठाले निरन्तरता पाउलान् ? मनुष्य जीवनको महत्व र गरिमा बारे आफ्ना अनुयायीहरूलाई सबै झकझक्याई ज्ञानका लागि प्रेरित गर्नुहुने पूज्यपाद नेपालका संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरको निधनपछि नेपाली बौद्ध समाजमा यस प्रश्न बारे गम्भीर बहस चलिरहेको छ । उनको निधनले स्थविरवाद बुद्धधर्म एक धरोहरो गुमाउनु परेपछि त्यो रिक्तता कसरी पुर्दैजाने भन्ने सवालमा अहिलेका तन्नेरी र युवापुस्ताका भिक्षुहरूको ध्यान आकृष्ट हुनुपर्ने अभिप्रायले बहसहरू चलिरहेको हो ।

भिक्षु बुद्धघोष नेपालको बुद्धशिक्षासम्बन्धी औपचारिक शिक्षण संस्था नेपाल बौद्ध परियति शिक्षण संस्थाका संस्थापक हुन् । नेपाली बौद्ध साहित्य, दर्शनमा उल्लेखनीय योगदान पुन्याएबापत बर्मा सरकारबाट अगगमहासद्बम्जोतिकधज उपाधिबाट विभूषित भिक्षु ध्यान साधनाका ज्ञाता पनि हुन् ।

गौतम बुद्धले जीवनकालमा आफ्ना शिष्यहरूलाई दिनहुँ दुईपटक मनुष्य जन्म दुर्लभका बारे सम्झाउँदै सत्कर्म गर्न घच्छाएजस्तै उहाँ भिक्षुले पनि सोही अनुरूप आफ्ना शिष्यहरूलाई प्रेरित गर्ने गरेको सम्भन्दै बौद्ध विद्वान दुण्डबहादुर वजाचार्यले भने- अब बौद्धहरूलाई मनुष्यको गरिमा सम्झाई ज्ञान र ध्यान बढाउन उत्त्रेरणा दिने व्यक्तित्व रहेनन् ।

भिक्षु बुद्धघोषको निधनले बौद्ध समाजलाई स्तब्ध त्रुत्याएको छ । तर पनि जीवनका कठु यथार्थबाट भाग्न नसकिने गरी मनुष्य जीवनको नियति बनेको छ । यही पीडा र भोगाइबीचबाट नै जीवन अगाडि बढाउनुपर्छ । तन्नेरी पुस्ताका प्रव्रजित भिक्षु तथा अनागारिकाहरूको जीवनशैलीमा हैदैसम्मको बजारको प्रभाव देखापरिरहेको छ । नेपालको थेरवाद बुद्धधर्म पुनर्जागरण गर्न पहिलेका पुस्ताले गरेको अथक संघर्ष, बलिदान त्यागबाट तन्नेरीहरू प्रव्रजितहरू सुस्तरी अपरिचत बन्दै गएको हो कि भन्ने लाग्नु अस्वाभाविक होइन । यस्तो अवस्थामा भिक्षु बुद्धघोषको त्याग र योगदान विषयक बहसको महत्व निकै बढेको छ ।

उहाँको शवयात्रामा भावविहवल सर्वसाधारण नागरिकहरूको आँसु, श्रद्धाले पनि यस्तर्फ नै लक्षित रहेको देखिन्छ ।

श्रीलंका, बर्मा र थाईल्याण्ड गरी देशदेशविदेशबाट प्राप्त श्रद्धाञ्जलीमा पनि उहाँको निष्ठा र समर्पणलाई भावी पुस्ताले प्रेरणाको विन्दू मानी अगाडि बढ्नुपर्ने निहितआशय रहेको नेपाल बौद्ध परियति शिक्षा केन्द्रीय सहपरीक्षा नियन्त्रक भिक्षु निग्रोधले जानकारी दिनुभयो ।

नेपालमा जहाँनिया राणा शासनको विरोधमा आन्दोलनको लहर चलिरहेका बेला विसं १९१७ माघ शुक्ल पूर्णिमा उनी भिक्षु भएका थिए । भिक्षु बुद्धघोषले आफ्नो जीवनको ७२ वर्ष समय बुद्धधर्मको माध्यमबाट समाजमा करुणा, मैत्री र अहिंसाको सन्देश प्रवाह गर्नमा बिताए ।

अहिले स्थविरवाद बुद्धधर्मको क्षेत्रमा अपवादलाई छोडेर भन्नुपर्दा निकै दुरावस्था रहेको छ । विहारमा विहारमा संरथागत परिपाटी नहुन्, बुद्धधर्मको विकास र विस्तार गर्न संरथागत तवरले ठोस नीति र योजना बनाएर लाग्न नसकेको, भिक्षुमहासंघ सशक्त नभएको (यस्मा उपासक उपासिकाहरू पनि पूजापाठमा मात्र रमाउने प्रवृत्ति निकै हृदसम्म जिम्मेवार) बौद्ध समाजले विभिन्न वर्ग र उमेर समूहलाई लक्षित गरी कार्यक्रम तर्जुमा गर्न नसकेको, धर्मका गतिविधि केवल परम्परागत कार्यमा सीमित पारिएको, बौद्ध परियति पढेका र बौद्ध समाजमा केही योगदान गर्नु भन्ने भाव भएका कयौं मानिसहरूमा नैराश्यता, उदासीनता छाएको र कतिपयत प्रतिभाशालीहरू बौद्ध समाज छोडेर गईरहेको अवस्था छ ।

त्यसमाथि बुद्धधर्मको धर्मलाई पूजापाठ र स्वर्गको प्रलोभन र नर्कको डरले लिने संकीर्ण रूपमा अर्थाउने कार्यले बढावा पाइरहेको छ । त्यसबाट अलिमाथि उठेर दानशील पालना गरेर पुण्य गर्न मात्र सीमित छ । बुद्धका दर्शन र धर्मलाई विश्लेषणात्मक तवरले अध्ययन र अध्यापन गराउने, प्रगतिशील विचारधारा, बुद्धशिक्षाका विविध पाठो विषयमा ज्ञानाङ्कभूमि

छलफल नगन्य भइरहेको पाइएको छ । समाजको समस्यालाई हटाउन, समाजको विकासको माध्यमको रूपमा बुद्धधर्मको विकास र विस्तार गर्नेतर्फ बौद्ध समाजले बेवास्ता गरिरहेको छ । परम्परा र संस्कार नै टिकाउने नवपुरोहितवादका रूपमा बुद्धधर्म देखापर्दैछन् । बहुजन हित र सुख तथा बुद्धधर्म सामाजिक परिवर्तनको माध्यम बन्नुपर्ने मान्यता राख्नेहरूका लागि यो सर्वाधिक चिन्ता र चासोको विषय हो । यस्तो अवस्थामा भएको भिक्षु बुद्धघोषको निधनले बौद्ध जगतमा अपूरणीय क्षति पुरेको बौद्ध समाजलाई नजिकबाट नियाल्नेहरूको ठम्याई रहेको छ । भिक्षु बुद्धघोषलाई नेपाली बौद्ध जगतमा धार्मिक पाठमा दृढ विश्वासी, मैत्री र करुणावान, विनयपालनामा सचेत र संवेदनशील, बुद्धधर्मको अध्ययनमा अथक र निराभिमान र सरल व्यक्तित्वका रूपमा चिनिन्छन् । तर भिक्षुमहासंघ र अनुयायीहरूले उनलाई कुन रूपमा लिने छन् ? त्यसको उत्तर भविष्यमा उनका शिष्यहरू, भिक्षु र अनागारिका, उपासक उपासिकाहरूले देखाउने सोच र कर्मलाई मानिने छन् । बौद्ध समाजमा हाल भिक्षु बुद्धघोषको समर्पण र निष्ठा थामिएला त ? भन्ने प्रश्नले सर्वत्र उठिरहेको छ ।

**पश्चिम नेपाल बस व्यवशायी संघद्वारा
पर्यटकीय धार्मिकस्थल लुम्बिनीबाट स्तरीय
दिवा सेवा ननस्टप ट्रिप्स्ट बस संचालन
भएको सहर्ष जानकारी गराउँदछौ ।**

**क्लुट्टने समय : लुम्बिनी : ६.०० भैरहवा : ६.४५
काठमाडौं ग्राम्बाटु बसपार्क : ७.००**

**कलांकी शाखा : ईन्चार्ज रामबहादुर कुँवर
फोन: ९८४३४४०६४**

अनिच्छावत संखारा उप्पादवय धम्मिनो ।
उपजिज्ञाता निरुज्जन्मति तेसंजपसमो सुखो ॥

दिवंगत हाम्री सम्धिनी चन्द्रलक्ष्मी बुद्धाचार्यलाई
सुगतिसहित निर्वाण प्राप्त होस् भन्ने कामना गर्दछौं ।
साथै
शोक सन्तप्त परिवारप्रति धैर्यधारण गर्न सकोस्
भनी मैत्री कामना गर्दछौं ।

पूर्ण रत्न वज्राचार्य
सरस्वती वज्राचार्य, मार्गेट एफियर्स
तथा
सुनिता, सविता, संगीता, सूर्य, करुणा
बालाजु

दिवंगत चन्द्रलक्ष्मी बुद्धाचार्य

जन्म: वि.सं. १९९० पौष २ गते
दिवंगत : वि.सं. २०६८ भाद्र १८ गते

क्रमिक वचत गर्ने बानी बसालौं
बोट नमासी मिठो फल खाओं

रजिस्टर नं. ९००/०६२-६३

इन्द्रेणी वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

गुरुजुधारा, काठमाण्डौ
फोन नं. ४३१५३४४, फ्याक्स: ४३१०४५८
ईमेल: indrenico_operative@yahoo.com

इन्द्रेणी सहकारीको रेमिट सेवा

संसारको जुनसुकै ठाउँबाट पठाएको रकम
सप्ततारा इन्टरनेशनल प्रा.लि.

मार्फत

इन्द्रेणी सहकारी गुरुजुधारामा तुर्नजै पाइन्छ ।
सम्पर्क फोन नं. ४३१५३४४, फ्याक्स: ४३१०४५८